

Deomp d'an oferen

SAKRIFIZ JEZUZ.

KENTELIOU HA SKUERIOU

tennet euz

Kannad ar Galoun Zakr.

1914

EUR GER ARAOK.

Sakrifiz Santel an oferen.

EN amzer-ma, o velet ar vrezel a reer d'hor feiz, o velet pegen kounnaret eo an diaoul hag he vevelien var an douar, o klask dizgrizienna ar relijion euz hon touez evit ober deomp beva evel chatal mud, ep Doue ebed nemed ebatou ar c'horf hag an ioulou hor stag ouz an douar, evit kuez a ac'houdevez en ifern da viken, e santomp on deuz izoum da c'houlen a diz sikour an Aotrou Doue. Siouaz, hor c'halonou ienneat, sklaset gant ar pec'hed, ne ouezont ket pedi, pe hor peden a vez dizaour, klouar, hag evel-se e chom didalvez.

Ha gouz Koude ma karjemp, nag eaz e ve deomp tomma hor c'halonou, ha rei nerz d'hor peden ! Bez on deuz eun doare da bedi hag a ro da Zoue an oll henor zo dleet dezhan, hag a zo guest da denna varnomp an oll grasou zo mad evidomp,

NIHIL OBSTAT :

Corisopiti, die 29 januarii 1914.

A. COGNEAU

VIC. GEN.

IMPRIMATUR

Mechliniæ, 7 Martii 1914.

J. THYS, CAN., LIB. CENS.

ha da bellaat diouzomp an darvoudou o deuz meritet hor pec'hejou. Pini eo ar beden-ze ? — Sakrifiz santel an Oferen.

E Roum ez euz eun daolen livet kaer hanvet an *Oferen diveza*. Lakaat a ra da zivoan en ene kement hini a zell outhi sonjou euz ar re vella, euz ar re dalvoudusa evit he zilvidigez. Er penn pella e ma ar Barner Doue, azezet var eun trôn a c'hloar ; varnez rei sinal ar varnedigez e ma, ha varnez gelver an oll dud dirak he gador varn. Larkoc'h ez euz eur beleg ouz an aoter o kinnig sakrifiz santel an Oferen. Jezuz-Krist, Salver ar bed, en em ginnig evit ar vech diveza da Zoue he Dad ; pedi a ra anezhan da bardouni da bec'hejou an dud keit ha ma 'z euz c'hoaz amzer. Da dosta ema an Elez harpet var drompillou, o c'hedal ma vo skuillet var an dud ar veraden ziveza euz goad Jezuz ha ma vo achu ar sakrifiz evit rei sinal fin ar bed.

An daolen-ze a ziskuez sklear pegen guir eo ger santez Tereza : « Panefe an Oferen, petra vijemp ni deuet da veza ? Ar bed oll a ve pulluc'het, rak n'ez euz nemet ar zakrifiz santel hag en defe ar

galloud da zistrei breac'h an Aotrou Doue prest d'hor skei. »

Ha gouskoude daoust ha pegen braz, pegen kaer, pegen gallouduz eo an oferen, rouez int etre ar gristenien ar re he anavez, ar re o deuz evithi ar garantez, ar fizianz a dlefent kaout. Evit ma vo anavezet guelloch, evit ma vo karet muioc'h, evit ma tougo muioc'h a frouez etouez an dud, on deuz dastumet, e *Kannad ar Galoun Sakr*, ar c'henteliou hag ar skueriou ar regaera divar benn an oferen. Plijet gant kaloun Jezuz rei he vennoz d'hon tamm labour !

LODEN GENTA.

PETRA EO AN OFEREN.

LODEN GENTA.

PETRA EO AN OFEREN.

I. PEGEN MAD EO DREIZHI HE-UNAN.

PELL araok ma teuaz map Doue var an douar d'en em ober den, Doue a ziskleriaz d'ar Juzevien ne blijje mui dezhan ho offransou hag ho sakrifisou, hag e vije great eur zakrifiz nevez hag a vije eur zakrifiz parfet kinniget e peb leac'h. Setu ama ar c'homzou a lavaraz var gementze an Aotrou Doue d'ar profed Malachi : « *N'en em blijan mui en ho touez, ha ne asantin mui da zigemer oc'h offransou ; rak euz ar Sav-Eol d'ar C'huz-Eol va hano zo braz etouez ar boblou, hag e peb leac'h e kinniger en honor d'in, hag e sakrifier eun hosti dinam.* » Sakrifiz meurbed santel ha dinam, ha ne ve ket santel ar veleien hen c'hinnigo, sakrifiz evit adori en hano an dud oll an Aotrou

Doue, mestr an Env hag an douar ! Ar Sakrifiz eo an Oferen.

Penaos meuli aoualc'h sakrifiz al lezen nevez diskleriet ken freaz gant diveza Profed al lezen goz ? Penaos estimout kement ha ma tal sakrifiz santel an oferen, pa lavar an Aotrou Doue e plij dezhan kement ? An Elez, an Arc'helez honan, sperejou kaer ha birvidik, ken tost deuz sklerijen skeduz an Dreinded Santel, ne c'hellont ket her c'hompren, nag hen diskleria deomp evel m'ema.

Red eo anzav, eme ar c'honsil a Drant, ez eo mister an oferen an dra zantela hag ar muia divin a c'hell beza great gant ar gristenien. (Sess. XXII.)

Ao. Persoun Ars, an den Eüruz, ne ra nemed displega sonjou an Iliz pa lavar : « An oll oberiou mad asamblez ne dalvezont ket sakrifiz santel an oferen ; rak bez ez int oberiou tud, hag an oferen a zo great gant an Aotrou Doue. Ar verzerenti n'ez eo netra e skoaz an oferen ; ar verzerenti zo ar zakrifiz a ra an den euz he vuez da Zoue ; an oferen zo ar zakrifiz a ra Doue d'an den euz he gorf hag euz he c'hoad. »

An oferen, eme sant Leonard a Bors Mauris, a zo an eol evit ar bed kristen, ene ar feiz, kaloun ar relijion katolik ; dezhi e tenn an oll lidou, an oll zakramanchou ; en eur ger bez eo ar pezh zo a vella hag a gaera en Iliz an Aotrou Doue. »

Setu ama petra lavar sant Laurans Justinian : « Sakrifiz an Oferen a zo ar pezh a c'heller da gompren a gaera, a dalvoudusa d'ar bed, a blij ar muia da zaoulagad ar vajeste divin.... Da vare ar gorreou, e c'heller kredi an envou a zigor, an elez a vez en dudi, ar zent a gan ho c'hantikou a veuleudi, an dud just a drid gant ar joa, ar gaptived a vez bizitet, prizounerien ar purkator a vez torret ho jadennou, an ifern a hirvoud, hag Iliz an douar e deuz levenez. »

« O nag ez eo sakr ha divin, eme sant Augustin d'ar veleien, ar mister a ra dreizoc'h an Tad hag ar Map hag ar Spered-Santel ! Ar memes Doue a ren en envou a zo er memes amzer etre ho taouarn e Sakramant an Aoter ! Nag ho taouarn zo santel ha din a respet ! Oh ! Na c'hui zo eüruz da c'hellout ober ar pezh a rit ! »

Klaskomp brema sounti gant sklerijen ervez hon galloud, dounder ha brazder sakrifiz an Oferen ; sellomp en tenzor perfount ma'z eo ar Sakrifiz santel, evit m'anavezimp guelloc'h pegen pinvidik, pegen dudiuz eo he frouez.

II. AN OFEREN A ZO EUR ZAKRIFIZ.

PETRA eo. an oferen ? An oferen a zo eur zakrifiz, hag er zakrifiz-se Jezuz Krist a ginnig evidomp da Zoue, dre zaouarn ar beleg, he gorf hag he c'hoad dindan spesou ar bara hag ar guin.

Da genta, petra eo eur zakrifiz ? — Etouez an dud hag evit ar pezh a zere outho, eur zakrifiz a zo eun dra a vez dioueret, eur boan a vez gouzanvet evit mad re all. — Eun tad a labour a laz-korf, a goll he iec'hed evit gounid bara d'he vugale, a ra dezho ar zakrifiz euz he iec'hed. Eur zoudard a goll he vuez var an dachen a vrezel evit difen he vro breset gant enebourien, a ra d'he vro ar zakrifiz euz he vuez.

Evit ar pezh a zell ouz ar relijion, eur

zakrifiz a zo ar pezh, pe ez eo e buez pe n'ez eo ket, a ginniger da Zoue evit beza distrujet, pe chenchet en honor dezhan, evit anaout ez eo mestr var gement zo, ha paea an dle euz hor pec'hejou. — Dre ar zakrifiz ec'h anavezer en deuz Doue da velet var gement zo krouet, hag en deuz var gement zo guir a vuez hag a varo.

An dra-ze zo eun dra just. Setu perag azalek ar penn kenta euz ar bed, euz bet kinniget da Zoue sakrifisou. Kaïn a ginnige dezhan ar frouez a deue euz an douar ; Abel an oaned kenta ; Noe, pa deuz euz an Arch, a zavaz eun aoter hag a ginnigaz da Zoue ar re vella euz he jatal. Oll boblou an douar o deuz great sakrifisou da Zoue, en eur lakaat da redet goad loened, hag avechou zoken goad tud. An Aotrou Doue he-unan a c'hourc'hemen-naz dre vouez Moïzez pe doare sakrifisou a dliet da ober, hag al lidou evit ho c'hinnig. Bez ez oa sakrifisou evit he adori evel ar mestr var bep tra, re all evit he drugarekaat euz he vadoberou, re all evit goulenn pardoun euz ar pec'hejou, re all evit goulenn diganthan he c'hrasou. E

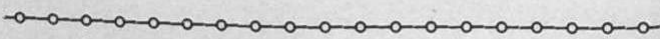
darn anezho e veze kinniget anevaled evit beza lazet ha devet var an aoter, hag avechou e veze guelet an tan o tisken euz an env d'ho devi... E darn all e veze kinniget bleud, bara, guin pe draou all.

Ar sakrifisou-ze o devoa neubeut a briz dirak Doue dreizho ho-unan. Ar Iuzevien a ouie ervad ne ket goad eun aneval a c'helje kaout dezho digant Doue pardoun ho fec'hejou. Mes gouzout a reant ive Doue en doa lavaret e roje dezho eur Zalver a gemerje varnhan ho oll pec'hejou evit ma vijent pardounet, ha var c'hed edont ato euz ar Zalver-ze. Evit ma talc'hjent sonj euz ar Zalver-ze eo e felle da Zoue e kinnigjent ar zakrifisou-ze, er guel euz ar zakrifiz a dlie Jezuz-Krist kinik var ar Groaz evit prena an oll dud ha digeri dezho ar baradoz sarret abaoue pec'hed hon tud kenta.

Sakrifiz ar Groaz, setu ar *zakrifiz meur*, ar *zakrifiz unik*. N'euz nemethan e guirionez hag a vije plijet da Zoue, hag en divije rentet dezhan an honor dleet dezhan gant an oll dud, gant an oll grouadurien, hag hen digollet euz an disprij great dezhan gant pec'hejou an oll dud. E sa-

krifiz ar Groaz Jezuz-Krist, an eil Fersoun euz an Dreinded Santel, Map a viskoaz da Zoue, o telc'her evel den plas an oll dud hag an oll grouadurien, en em ginnigaz var ar Groaz evit gloar he Dad ha silvidigez ar bed. Bolz an envou a ioa bolz an iliz ma oue great ennhi ar zakrifiz-ze, an aoter a ioa eur groaz koat, hag ar re a oue test anezhan a ioa elez ar baradoz, gant ar Verc'hez Santel, sant Ian, abostol ar garantez. Ar bed oll a grenaz neuze gant ar spount hag en em c'holoaz a denvalijen evel m'en divije aoun o velet he grouer o vervel. Hag an Den-Doue, a ispill epad teir heur etre an Env hag an douar, lammet diganthan beteg he dammou dillad, dilezet gant an oll, gant Doue he dad ha gant an dud he vreudeur, he gorf leun c'hoad, goloet pen kil ha troad a c'houliou euzuz, a c'hlaouren he vourvien, a boultren an hent, a c'hoad a rede euz he izili toullet — evel eun tam truillou: er stad iskiz-ze eun Doue zo en em ginniget evidomp, hosti ha beleg assemblez, hag ar bed zo dasprenet gant priz he c'hoad; great eo ar peoc'h etre an env hag an douar, etre an env hag an dud.

Hon tad hag hor mamm genta o doa evel en em verzet d'an drouk-spered dre ho fec'hed, ha ni ho bugale a ioa liammet ganthan ouz an ifern. En eur vervel var ar Groaz evidomp, Map Doue a « rogaz ar c'hontred » a roe ac'hanomp dre ar pec'hed d'an drouk-spered, ha setu ni brema dizle kaer. Jezuz-Krist en deuz paet hon dle da justis Doue, setu ni adarre en he garantez. Ia, daoust ha pe-gen souezuz eo kementse, ez eo guir en deuz « an Aotrou Doue karet an dud beteg rei evitho he vab unik. » Ia, guir eo, en deuz a oll-viskoaz Map unik an Aotrou Doue c'hoanteat mervel evidomp ; guir eo, azalek ar penn kenta ma'z eo deuet var an douar, en doa mall da zeveni ar menoz karantezuz-ze ; hag, anezhan he-unan, en deuz en em lakeat en hor plas-ni var ar Groaz, rak ni eo a dlie mervel varnhi abalamour d'hor pec'hejou.

III. AN OFEREN HA SAKRIFIZ AR GROAZ.

MA vije var an douar eun den hag en divije saveteet deomp hor buez

e riskl he vuez he-unan, n'hen ankounac'hafemp biken, hag eur joa e ve evidomp sonjal ennhan, hag hen trugarekaat alies. Siouaz ! Jezuz-Krist zo Hor Zalver, saveteet en deuz deomp hor buez, ne ket epken evit eun neubeut bloaveziou var an douar, mes evit an eternite ; na pe-gen neubeut a dud a zonzj he drugarekaat hag he garet ! Daoust ha pe-gen dudiuz eo ar garantez a reaz dezhan skuill he c'hoad, mervel evit an dud var ar Groaz, gouzout a rea e vije an testeni-ze a garantez ankounac'heat gantho. Evit digas bemdez en ho spered hag en ho c'haloun ar zonzj euz ar garantez en deuz bet hag en deuz evitho, eo e falvezaz ober sakrifiz santel an oferen.

Derc'hent deiz Guener ar Groaz, d'ar Iaou Gamblid, « goude m'en doa karet er bed-ma ar re a ioa he vignouned, e roaz dezho brasa merk a garantez a c'helle da rei » (S. IAN, XIII, I).

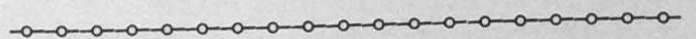
Echu oa koan, Jezuz a skuillaz dour en eur vasin, hag en em lakeaz da c'hoal-c'hi ho zreid, hen ar mestr, d'he ebestel, d'he zervicherien, evit deski dezho pe-gen neat e tle beza daouarn ar re o devezo

perz er mister-ze, pegement a humilite, pegement a garantez a dle beza en ho c'haloun. Ac'houdevez, etre he zaouarn ken santel o deuz great kement a vurzudou, e kemer bara. Sevel a ra he zaoulagad varzu an env, bennigen a ra ar bara, he derri a ra en eur lavaret : *Kemerit ha debrit, Hen-ma zo va C'horf roet evidoc'h.* Grit an dra-ma evit kaout sonj ac'hanon. Goudeze e krogaz er c'halir, trugarekaat a reaz he Dad, benniga a eure ar guin evel m'en doa great ar bara hag e lavaraz : *Evit oll euz hen-ma ; bez ez eo va goad, goad an allianz nevez, a vo skuillet evit remission ar pec'hejou.* Grit an dra-ma e memor ac'hanon, da lavaret eo : *Konsakrit va c'horf, distrujit anezhan, roit hen da zebri. Bep tro ma reot kementze, eme an abostol sant Paol, c'hui a embanno, c'hui a zisklerio maro an Aotrou Doue.*

Setu great ar burzud, an oferen genta zo lavaret, instituet eo ar Zakrifiz, Sakrifiz an Oferen. Setu Guener ar Groaz lakeat dirak hon daoulagad : Jezuz-Krist beo, mes e stad a varo, gant he gorf hag he c'hoad guirion hag ive gant he natur Doue. Lidou Santel an oferen hen dis-

kuez deomp sklear aoualc'h. Var an aoter evit oferenna, ez eo red e ve eur groaz stag outhi korf Jezuz-Krist ; an aoter a dle beza moulet varnhan kroaziou ; ar beleg a ra vardro hanter-kant guech sin ar groaz, pe varnhan he-unan, pe var al leor oferen, pe var ar spesou sakr ; ha dre nerz komsou ar gorreou, korf ha goad Hor Zalver, daoust ha ne c'hellont mui beza dispartiet (peguir Jezuz-Krist er baradoz ne c'hell mui mervel), a zo konsakret — ar c'horf dindan spes ar bara, ar goad dindan spes ar guin — evit merka he varo.

Panefe Sakrifiz an oferen, an dud o divije, an darn vuia, ankounac'heat Sakrifiz ar Groaz ; diez e vije bet delc'her ar zonz-se beo en hon eneo.

IV. HA BEZ EZ EO AN OFEREN EUR GUIR SAKRIFIZ ?

AR c'honsil a Drant a c'halv an Oferen « eur zakrifiz guirion ». Petra zo red evit eur sakrifiz ? 1° Eur viktim kinniget evit beza distrujet pe chenchet en honor

da Zoue, evit he anaout mestr kement zo.

2° Eur Beleg evit kinnig ar zakrifiz, da lavaret eo eun den lakeat gant Doue da hanterour etre Doue hag an dud evit distruja pe chench ar viktim hag he c'hinnig da Zoue ;

3° Akt ar zakrifiz, pe ar viktim distrujet pe chenchet gant eur beleg en honor da Zoue.

Da genta, pini viktim a zo kinniget en Oferen ?

— An Iliz a respount deomp dre ar C'honsil a Drant ez eo ar memes viktim, pe ar memes hosti, « una eademque hostia, » kinniget guechall var ar groaz (Sess. XXII, c. 2).

Ogen var ar groaz e oue sakrifiet korf ha goad Jezuz-Krist. Jezuz-Krist, Den-Doue, a zo eta ar memes viktim, ar viktim unik var an aoter.

N'ez oa hini all ebet guest da baea da Zoue ar pez zo dleet dezhan, da lavaret eo d'he adori ha d'he drugarekaat keit ha ma'z eo dleet, ha d'hen digoll mad aoualc'h evit an dismeganz great dezhan gant ar pec'het. An oll viktimou kinniget gant ar batriarched, ha divezatoc'h

gant Aaron ha beleien he famill, n'ez oant nemed evel eur skeud hag eur spez, ha ne zervichent nemed evit diskleria goad Oan Doue, a zo bet evelse « immolet pe ginniget azalek ar penn kenta euz ar bed. » (Apoc. XIII, 8.) Mes evel ma 'z oa bet kinniget evel en eur skeud en Testamant koz, ez eo kinniget e guirionez en eun doare misterius en Testamant nevez.

« *An dra-ma zo va c'horf*, eme Hor Zalver, derc'hent he varo, en eur ginnig ar genta euz an oll oferennou, *Va c'horf a vezo roet evidoc'h.* » (I Cor., XI, 24). « *An dra-ma zo va goad a vezo skuillet evidoc'h.* » (Luc. XXII, 20.)

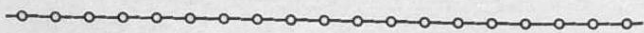
N'ez eket eta eur c'horf all, eur goad all var ar C'halvar, hag eur c'horf all, eur goad all var an aoter. Ar memes hini eo. Ar memes Jezuz-Krist eo ato, « Jezuz-Krist, a lavar ar C'honsil a Drant, ar viktim a ro ar vuez, *hostia illa vivifica* ; Jezuz-Krist e guirionez dindan merkou sklear hag anat spesou santel ar bara hag ar guin, a c'holo he gorf hag he c'hoad sakr. Daoust hag e c'helfet kaout eur viktim kaeroc'h, santeloc'h ha presiusoc'h ?

Nan, peguir o veza Map Doue, Jezuz-Krist, en deuz eur zantelez ep muzul. »

« Korf ha goad an Hini zo kinniget en Oferen, eme sant Thomas, a zo parfet dre natur ; he ene a zo ive parfet dre natur ha pinvidikoc'h dre he vertuziou hag he zantelez eged an oll zent hag an oll elez ; en oferen ema ive natur Doue, sour-sen an oll vadou. »

Daoust hag e c'helfe beza eur zakrifiz par d'ar zakrifiz-ze ?

Eun Doue kinniget da Zoue gant eun Doue !

V. PIOUS EO AR BELEG A GINNIG. AN OFEREN ?

AN Iliz a respount deomp adarre dre ar C'honsil a Drant : « *Ar memes Jezuz-Krist en em ginnigaz he-unan eur vech var ar groaz en eur skuill he c'hoad, a zo kuzet hag en em ginnig e sakrifiz santel an oferen ; mes he c'hoad ne red ket.* » (Sess. XXII. c. 2.)

« Setu perak, eme sant Cyrill, ez eo hanvet Krist, abalamour m'en deuz bet

karakter ar velegiaj digant Doue ; ha Jezuz, abalamour ma'z eo ar beleg, a dle beza hor Zalver. » Ne ket dourn eun den a zo bet lakeat var he benn ; an oleo sakr n'en deuz ket glepiet he zaouarn evit rei dezhan ar velegiaj, evel d'ar veleien all. Doue he-unan en deuz roet dezhan an Urz, er mare memes ma'z eo bet inkarnet pe great den. Kerkent ha ma'z eo bet unanet he natur Doue gant he natur den, he natur Doue en deuz skuillet en he natur den gras leun ar velegiaj, ha raktal ez eo bet great beleg an dud oll, an Hini a zalc'h plas an oll dud dirak Doue.

« Dindan al lezen goz, eme sant Paol, ez oa meur a veleg deuet an eil goude egile evit kinnig sakrifisou da Zoue, abalamour ar maro a vire outho da jom ato. Mes el lezen nevez, ni on deuz e Jezuz-Krist eur beleg hag a bad ato, ha dre-ze he velegiaj a zo peurbaduz. » (Hebr. VII, 23, 24.)

N'hen gueler ket, guir eo, mes Hen eo a jench ar bara hag ar guin en he gorf hag en he c'hoad dre zaouarn ar beleg a veler ouz an aoter, evit ma vo bepred

guellet he Sakrifiz evel m'hen goulen natur an den.

« Jezuz-Krist, eme c'hoaz ar C'honsil a Drant, a zo en Oferen, er memes amzer kinniget hag oc'h en em ginnig, mes dre zaouarn ar beleg. » (Sess. XXII, c. 2.)

Ar beleg a velomp gant hon daoulagad ouz an aoter, a c'hellomp anaout he hano, he vouez, he zrem, hennez n'ez eo nemed eil beleg er sakrifiz, petra benag ma ra e guirionez ar gonsekrasion dre ar galloud divin en deuz bet dre sakramant an Urz. Mes ne ra sakrifiz an Oferen nemet gant eun all ha dre eun all a vel ac'hanomp ha n'hen guelomp ket, a glev ac'hanomp ha n'hen c'hlevomp ket, Hor Zalver Jezuz-Krist. Ne ket en he hano he-unan e lavar ar c'homzou sakr, pe guir ne lavar ket : *An dra-ma zo Korf Jezuz-Krist, an dra-ma zo he C'hoad*. En em unani oll a ra gant ar c'henta beleg, gant an hini a ra da genta ar Zakrifiz ha ma zalc'h he blas ; lavaret a ra evel pa vije Jezuz-Krist he-unan : *An dra-ma zo va c'horf, an dra-ma zo va goad*. Azlavaret a ra komzou Jezuz-Krist, evel eun drompill a ro soun ar hini a c'huez ennhi. Ne ra

mui nemed unan gant Jezuz-Krist, ar beleg zo bet a oll-viskoaz, a vezo da virviken, ar beleg unik, ar beleg zo e peb leac'h. An Doue-den n'en em ginnig ket eb ar beleg, n'en em zakrifi ket eb ar beleg. Na pebez unvaniez ! Eur c'hristen a zo eur C'hrist all, *alter Christus*, hag ar beleg ? Ar beleg zo ar C'hrist memes. « Ar beleg, eme an Doktor, a brest he deod, he zaouarn ; mes kement zo great a zo great gant Doue ar Map, a-unan gant an Tad hag ar Spered Santel. »

Kendaze'ta eun Doue-beleg eo a ra sakrifiz da Zoue en Oferen, « ha Jezuz-Krist a zo immolet, eme sant Aogustin, pa vez konsakret Mab Doue gant ar beleg. Dirak eun dra ken burzuduz, an ene a jom sebezet, an douar a zo en dudi, an den ne oar nemed adori, an drouk-Speret a gren gant he spount, hag an eal, n'euz forz pegen huel e ve savet, n'en deuz nemed doujanz ha respet. »

Ar beleg ouz an aoter a zalc'h plas Jezuz-Krist, bez ez eo he vouez. Bez ez eo ive ministr an Iliz, mes en eur fesoun all. Jezuz-Krist, kenta beleg, a ra ar Zakrifiz dre zaouarn ha dre c'hinou ar beleg,

he eil. An Iliz a ginnig ar Zakrifiz dre ar memes beleg, m'e deuz roet dezhan ar velegiaj evit ma kinnigfe da Zoue ar Zakrifiz Santel evit ar re veo hag ar re varo. Lavaret e deuz hi dezhan dre c'hinnou an Aotrou'n Eskop : « Resevit ar galloud da ginnig da Zoue ar Zakrifiz santel ha da lavaret an Oferen evit ar re veo hag evit ar re varo. En hano Doue. Evelse bezet great. »

En lezen goz, ar beleg-braz karget euz pec'hejou Israel, a zouge moulet var he ziouskoaz hag en he gerc'hen hanoiou an daouzek loden euz ar bobl. En lezen nevez, ar beleg zo karget ive euz pec'hejou ar bobl kristen, ha dougen a dle en he galoun hanoiou oll vugale au Iliz var an douar hag er purkator, da lavaret eo e tle rekommandi da Zoue ho oll izommou en eur erbedi anezho dre veritou oll zent ar baradoz.

« Nep zo beleg, eme sant Paol, a zo kemeret etouez an dud, evit ar pez a zell ouz servich Doue, evit ma kinnigo profou ha sakrifisou evit ar pec'hejou, ha m'en do truez ouz ar re a bec'h dre fazi ha dre neubeut a vouiziegez, o veza he

unan leun a zempladurez ; hag abalamour da ze ez eor ed dezhan kinnig evit-han he-unan koulz hag evit ar bobl sakrifisou a baeo evit ar pec'hejou. » (Hebr. V. 1.-5.)

Na pegement a nerz en deuz eta eur Zakrifiz kinniget gant ministr an Iliz evit diroestla gant Doue affer hor zilvidigez ! Ha na pegen nerzusoc'h c'hoaz ez eo pa'z eo ar beleg Doue he-unan !

An offranz a reaz ar Verc'hez Vari euz he Map divin en Templ, da zeiz ar Chandelour, hag e harz treid ar Groaz, a oue a dra zur ar plijuza a c'helle eun den krouet kinnig d'ar C'hrouer ; mes n'e doa ket eur priz ep muzul. Ogen an disterra tra kinniget gant Jezuz-Krist a denn deuz he natur Doue eur priz dreist ment. Petra vezo'ta an offranz great ganthan euz he natur-den unanet gant he natur-Doue ! Eun Doue oc'h en em ginnig da Zoue... na pebez prof ! Hor spered ne c'hell ket koumpren pegement en deuz a briz.

VI. PETRO EO E GUIRIONEZ AR ZAKRIFIZ ?

VAR ar groaz, ar zakrifiz a oue great ervez koms sant Paol (Hebr., IX, 12) « pa redaz goad Jezuz-Krist », « kinniget gant-Han gant he gorf goloet a c'houliou, » (Hebr., X, 10.) hag achuet pa oue dispartiet he c'hoad hag he gorf, pa rentaz he huanad diveza.

Var an aoter, ar Zakrifiz a vez great dre an diou gonsekrasion, a laka korf ha goad Jezuz-Krist e stad ar Zakramant, dindan daou spes disparti, ar bara hag ar guin. « Evel m'en en gav ar maro, eme Lanscius, dre zisparti ar goad diouz ar c'horf, hag ez eo Jezuz-Krist maro en doare-ze var ar groaz : en oferen ive, he varo zo diskuezet deomp dre ar c'horf hag ar goad disparti.

E guirionez, Jezuz o veza brema beo er baradoz ha resuset, ne c'hell mui na mervel, na beza dispartiet he natur-den diouz he natur-Doue. Abalamour da ze e leac'h ma vez he gorf, ez eo red e ve ive he c'hoad ; hag e leac'h ma vez he c'hoad e vez ive he gorf, ha gant he gorf

hag he c'hoad hag he ene e vez ive he natur-Doue. Evelse, dre nerz komsou ar gorreou, ema ar c'horf dindan spes ar bara, hag ar goad a zo dindan spes ar guin ; mes dindan spes ar bara, he c'hoad, he ene, hag he natur-Doue a rank mont da heul he gorf ; ha dindan spes ar guin, he gorf, he ene hag he natur-Doue a rank mont da heul he c'hoad.

Daoust ha ma chom beo dindan an daou spes (ar bara hag ar guin), bez ema evelato, dre nerz komsou ar gorreou, e stad a varo, pe guir e lakeont he gorf hag he c'hoad disparti dindan peb unan euz ar spesou. Ar c'homzou-ze a zo ar c'hleze a zervich d'ar belek evit lakaat Jezuz-Krist er stad-se.

Hag e guirionez ha ne ket beza e stad a varo, beza evel pa vije bara ha guin e guirionez, beza e stad da veza debret hag evet evel eun dra ha ne deuz buez ebet ? Map Doue o kemeret an natur-den a zo, eme sant Paol, en em lakeat evel netra, oc'h en em ziskuez d'an dud ep he c'hloar, ep he oll galloud ; na pegement izeloc'h, na pegement disteroc'h c'hoaz ec'h en em laka dre gomzou ar gorreou en

Oferen ? Kuzat a reaz he natur-Doue p'en em reaz den ; brema e kuz memes he natur-den. Er bez, en doa c'hoaz eur furm-den, er Zakramant ne veler nemed eun tam bara, eur banne guin ! En distera esken vara, en distera berad guin a c'hel-lomp guelet goude ar gorreou, n'euz forz pegen bian ez int, gant ma c'hello an daouarn touch anezho, an daoulagad guelet anezho, heno ema oll gorf, oll goad, oll ene Jezuz. Gouzkoude he zaoulagad, he dreid, he galoun, he benn, he izili ne maint ket an eil en egile, heno emaint er plas o deuz e guirionez en he natur-den. Na pebez stad souezuz !

Hag oc'hpenn, he gorf hag he c'hoad daoust n'int ket sperejou, n'int ket dispak evel ar c'horfou ; bez emaint en hosti hag er c'halir, e doare ar sperejou, ha ne c'heller nag ho ranna, na touch outho evel ma toucher eur c'horf, nag ho guelet, nag ober poan dezho.

Jezuz a zo dindan ar spesou sakr evel pa ne vije ket. Diouer en deuz heno euz kement a verk ar vuez. Hen hag a zo Verb Doue, a ro ar prezeg da gement a goms, a zo mud ; sklerijen a viskoaz, n'en

deuz sked ebed ; Mestr var bep tra, dienez en deuz a gement zo, n'en deuz ket soken plas da finval. Hen, ar vuez, ne finv ket muioc'h eget ar mean aoter. Hen, Doue an env hag an douar, a zo prizoniet, stag eo er spesou santel startoc'h eget gant an tachou var ar groaz. Kollet en deuz peb frankiz, senti a rank ouz mouez ar belek a c'hourc'hemen dezhan disken euz ar baradoz etre he zaouarn. Koll a ra soken, d'ar gommunion, buez reuzeudik ar zakramant, evel ma kollaz he vuez naturel pa varvaz var ar C'halvar. Miret e ciboar an tabernakl, henvel eo ouz eun den, sebeliet e strad eur bez, hag a jomfe buez enghan, evit saouri blaz c'huero hag euzuz ar maro.

Ar stad a varo-ze a veler guelloc'h c'hoaz pa zonjer beteg pegeit ec'h en em lez Jezuz e stad ar zakramant : gant an dour, gant an tan a gas an hosti da netra ; gant al loened a c'hell tizout anezhan hag he zebri ; gant an dud e stad a bec'hed a brofan an hosti sakr dre ar gommunion sakrilaj ; gant an dorfetourien he bres dindan ho zreid ; gant ar framasouned, tud ifern, a sko ganthi a dao-

liou kountel, hag he golo euz ho glaouren, hag he dalc'h gantho keit ha ma c'hellont evit gellout disprijout anezhi meur a vech. Petra benag na vez na tizet e guirionez, na distrujet dre an torfejou euzuze korf ha goad Jezuz-Krist, he galoun ho gouzanv evelato, pe guir e ma beo, o lammet dindan ar spesou a vez profanet en eun doare ken euzuz.

Sakrifiz an oferen a zo dudiuzoc'h c'hoaz pa zonjer e ma brema Jezuz resuscitet e kreiz gloar ar baradoz, ken kaer, ken dudiuz, ma'z eo joa hag eurusted an elez hag ar zent he velet ha beva en he gompagnunez. Ogen ar c'horf-ze, ken skeduz gant oll gloar ar baradoz, eo a zisken da vouez ar beleg d'ar gorreou, a jom kuzet e stad ar maro dindan spesou dister ar bara hag ar guin.

Euz an Env Map Doue, dre garantez evit an dud, a ziskennaz e korf eur Verc'hez evit en em ober den.

Deuz korf ar Verc'hez Vari, e teuaz e kraou Bethleem evit genel heno paour.

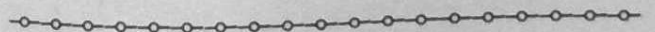
Euz ar C'hraou e pignaz ouz ar groaz evit beza staget outhi, gouzanv ha mervel.

Euz ar Groaz, e tiskennaz er bez evit beza sebeliet er maro.

Euz a varo e resusitaz hag e pignaz en envou e gloar ar baradoz, hag ac'hano e tisken bemdez ha bep mare er bed-ma d'en em lakaat en eur stad izeloc'h c'hoaz eget m'edo var ar groaz hag er bez, o tisken e Sakrifiz santel an Oferen dindan doare eun tammik bara, eur beradik guin.

Evidomp-ni, krouadurien ken dister, evit hor zilvidigez, he garantez a Zoue a reaz dezhan disken ar vech kenta euz an env : *propter nostram salutem descendit de caelis*. Evidomp hag evit hor zilvidigez, he garantez a Zoue-den a ra dezhan disken euz an Env ken alies guech ma vez kinniget Sakrifiz santel an Oferen.

Piou a c'hello meuli ha karet aoualc'h ar Sakrifiz meulet ra vezo, hag e vije d'hen ober teodou oll zent ar baradoz, ha kalonou an oll Elez ?

VII. BURZUD BOLSENA, ER BLOAZ 1263.

AN Aotrou Doue a zo falvezet ganthan, dre galz burzudou, rei sklear da gom-

pren ez eo e guirionez an Aoter eur guir Galvar hag e teu bemdez hor Zalver d'en em zakrifia varnhan, hag e red varnhan he c'hoad evit santifia an eneo. Meur a vech, ez eo bet gullet ar Goad santel-ze o redet ; mes arabad e ve kredi e ve neuze izili Jezuz-Krist na dispennet na gouliet, nag en divije gouzanvet poan. Jezuz zo brema he gorf gloriuz ; ne c'hell mui na divoaska poan, na mervel. Setu ama unan euz ar burzudou-ze, unan euz ar re gaera ha brudetta.

Er bloaz 1263, e veve e bro Allmagn eur beleg mad, anavezet evit he vertuziou. Eun dervez e saillaz var he ene eun dentasion iskiz enep ar feiz, dreist oll enep Sakramant an Aoter meulet ra vezo.

Dalc'hmad an drouk-speret a deue da vrouda he ene : « *Hoc est corpus meum ; hic est sanguis meus !* Hen-ma eo va c'horf ; hen-ma eo va goad ! » Penaoz an neubeut geriou-ze a c'helle ober euz bara ha guin korf ha goad Hor Zalver Jezuz-Krist ? Tad ar gaou ne ehane da lakaat ar zonz-ze en ene keaz ar beleg, gouzkoude troet mad gant servich an Aotrou Doue. Ober a rea dezhan gullet ar beleg

evel eun den henvel ouz an dud all, eb evesaat ouz ar galloud dudiuz roet dezhan gant Zakramant an Urz. Ar beleg keaz, broudet gant an douetans, a bede a-diz hag a c'houlenne euz an Eñv ar sklerijen a roje dezhan ar peoc'h. Doue a zelaouaz he beden, hag an diaoul a rankaz kila lostok dirak ar burzud a sklerijennaz ene ar beleg santel.

Eul leac'h zo var an douar dreist ar re all ; heno eo e teu da darza bepred sklear ha divesk eienen ar guir feiz. Da gear Sant Per eo e ranker mont da glask ar virionez. Ar beleg maleuruz hen anavezaz, hag ober a eure veu da vont da zaoulina dirak bez an Ebestel Santel evit startaat he feiz. Goude eur pennad mad a hent, great gant kalz poan, ec'h en em gavaz e kear Bolsena, en Itali, e miz kerzu 1263. Mont a reaz da oferenna da iliz Santez Kristina, guerc'hez ha merzerez, ouz an aoter mean marbr a zo merket gant ar zantez dre vurzud, o lezer varnhan roudou he zreid.

Er mare m'en doa great daou dam euz an Hosti Sakr, ar beleg a ioa ar Bara Santel etre he zaouarn pa velaz anezhan, o

burzud ! o tont henvel ouz kig beo a deue anezhan goad a veradou. Al loden a ioa etre he vizied en doa ato doare bara, evit merka ez oa an Hosti-ze, e doa ken trum chenchet doare, ar memes hini a c'holoe korf ha goad Jezuz-Krist dindan spes ar bara. Mes ar goad santel a rede kement ma ruziaz al lianen hanvet corporal, ha meur a dam lien all a gemeraz ar beleg evit eva ar goad.

O velet an Hosti chenchet e kig, ar goad o redet ep ehan, ar beleg a ioa leun a spount, mes leun ive a joa santel. Anout a rea en doa an Aotrou Doue selaouet he bedennou, ha diskuezet dezhan, ken sklear hag an deiz o para, pegement en doa faziet o tiskredi var gomzou ar gorreou. Mes gant aoun na vije he zouetans eur goal skuer evit an dud fidel, ma ouezfent an abek euz ar burzud, e klas-kaz miret na vije anavezet.

Doue ne sonje ket eveldhan. Doue a felle dezhan divorfila ha kreski feiz eur maread tud. Setu perak, pa blegaz ar c'horporal evit kuzat ar roudou goad, e c'hoarvezaz muioc'h c'hoaz a vurzudou. E kement berad goad a zistille euz an

Hosti, e velet fas eun den, fas adorabl Hor Zalver kurunet a spern, evel m'edo pa oue diskuezet gant Pilat d'ar bobl a c'houlenne ma vije krusifiet.

Ar beleg a oue ken spountet, ma ne c'hellaz ket achui ar Zakrifiz santel. Dastum a eure er c'horporal leun a c'hoad an Hosti chenchet e kig ; lakeat a reaz ar c'horporal var ar c'halir, ha kuitaat a reaz an Aoter. Mes ar goad a rede kement ma kuezze, epad ma 'z ea d'ar zakreteri, beradou braz var al leur-vean. Evelse e oue anavezet ar burzud, hag ar brud anezhan a redaz buan dre gear.

Au Tad Santel ar Pab a ioa d'an ampoent e kear Orvieto, var'nhed teir leo euz Bolsena. Ar beleg a ieaz raktal da stoui dirazhan. Kounta reaz da Urban IV penaoz oa bet tentet enep ar feiz, ha pe-tra en doa great madelez an Aotrou Doue evithan. Benniget gant an Tad Santel, ha dinec'h iviziken e kenver he feiz, ez eaz da bardouna da Vez an Ebestel evit trugarekaat Doue euz ar c'hraz en doa bet ha seveni ar veu en doa great.

EIL LODEN.

TALVOUDEGEZ AN OFEREN.

EIL, LODEN.

TALVOUDEGEZ AN OFEREN.

I. TENZOR DREIST MUZUL.

ROUANTELEZ an env, eme Hor Zalver d'he Ziskibien, a zo henvel ouz eun tenzor kuzet en eur park, ha kavet gant eun den. Gant he joa, he-ma ia da verza kement en deuz ha prena ra ar park. (S. Maze, XIII, 44.)

Rouantelez an env eo an Oferen. An tenzor eo an Aotrou Doue, ar park eo Korf Jezuz-Krist, great evel hor c'horf-ni gant douar ; enghan eo kuzet an tenzor-ze, « Kement hag ez euz a vannou sklerijen en eol, a veradou er mor, a c'hrouanennou en douar, a zeliou er guez, eme sant Bonavantur, ez euz a visteriou hag a binvidigeziou en Oferen. » Kaout a reer enghi asamblez oll meritou goad eun Doue, oll frouez he inkarnasion, he

c'hinivelez, he vuez, he labouriou, he boaniou hag he varo.

« Lakit, eme sant Alfons Ligori, ne ve ket c'hoaz diskennet Jezuz-Krist var an douar, aoualc'h e ve euz eun Oferen evit prena ar bed. » — « Eun oferan, eme sant Thomas Akin, a zo enghi oll frouez maro Jezuz-Krist var ar groaz : ar Zakrifiz santel n'en deuz ket neubetoc'h a nerz hag a c'halloud eget Pasion memes Hor Zalver, en hevelep fesoun ma ne vije ket maro Jezuz-Krist, eun Oferan epken kinniget gant ar beleg distera euz ar bed a ve aoualc'h evit savetei an oll dud. »

Rak, a lavar an doktoret santel, an oferan ha Jezuz-Krist o vervel var ar groaz, n'int ket daou sakrifiz, mes eur memes sakrifiz kinniget eur yech a vel, da Vener ar groaz, en eul leac'h e Jeruzalem, hag epad eur pennadik amzer, hag abaoe, ep ehan, ep na ve guelet, bemdez, e peb leac'h beteg fin ar bed.

Sakrifiz an aoter n'eo ket epken eur skeuden, eur patroum evel ma'z eo ar grusifi ; bez ez eo sakrifiz ar groaz nevezet ha guirion. Dre an Oferan, Jezuz-

Krist a varv bemdez ha bep mare evel da Vener ar Groaz. Peb aoter a zo Kroaz ar c'halvar. Var ar groaz ha var an Aoter, ar memes hini zo kinniget e sakrifiz, ar memes hini a ginnig ar zakrifiz, evel m'on deuz lavaret. Ne ket souez eta o defe ar memes talvoudegez sakrifiz ar groaz ha sakrifiz an oferan. Ep mar ebed, Jezuz Krist en deuz peurbrenet ha santifiet ar bed var ar groaz, evel m'hen lavar Sant Paol : n'en doa izoum ebed da veza nevezet, mes frouez sakrifiz ar groaz a dlie beza ingalet dre ar bed oll ha setu petra ra sakrifiz santel an Oferan.

Var ar C'halvar ar bed oll assemblez a zo bet prenet ; var an aoter e vez ingalet graz ar zilvidigez etre an oll dud, ha roet da bep unan diouz m'her c'hoanta ha diouz m'hen goulenn. Setu perak e vez hag e vezo kinniget e peb leac'h euz ar C'hreiz-deiz d'an Hanter noz, euz ar Zao-Eol d'ar C'huz-Eol : da c'houlou deiz evidomp-ni beteg kreiz-deiz er Frans hag en Europ hag e kreiz an Afrik ; euz a nav heur diouz ar mintin beteg ar pardaez, en diou Amerik ; euz a beder heur diouz ar pardaez beteg hanter-noz, en Oceani,

er Japon, er Chin, en Tonkin ; var dro dek heur noz beteg goulou deiz evidomp-ni en Indez saoz, er Palestin, en Ejipt, en Abysini. An eol e guirionez, en eur sklerijenna oll broiou an douar an eil goude eben, ne baouez da bara var daouarn ar veleien o kinnig varzu an Env an Hostiglan, santel ha dinam. An douar abez a zo evel eun templ meur a vez sakrifiet dalc'hmad ato varnhan an Oan ato beo.

Ar Groaz eo an eienen, an aoter ar voazen a zigas beteg ennomp meritou Jezuz-Krist. An Aoter a ro da bep hini ac'hannomp guir da gemeret perz e tenzor meritou Jezuz-Krist; ha bez ez eo an Alc'houezhen digor deomp. Tenzor an oferen en deuz eta *dreizhan he unan* eun dalvoudegez ep muzul, pe guir talvoudegez an tenzor ze a zo Doue he-unan, eun Doueden, Jezuz-Krist hon Aotrou.

II. AN OFEREN HAG HOR PEVAR DEVER.

EVIT ma ouezimp guelloc'h petra dal evidomp an Oferen, eo red deomp

kaout sonj pe seurt berniou dle on deuz e kenver an Aotrou Doue. Dleourien omp da Zoue euz pevar dra : d'He adori evel hon Doue, d'he drugarekaat euz he vadoberiou, d'he zigoll evit hor pec'hejou, da c'houlen diganthan an traou on deuz izoum. Krouadurien evel ma'z omp, penaoz e c'helfemp-ni paea hon dle d'an Hini zo ken huel dreistomp ? Hag oc'h-penn, an den ken dizonj ne diz ket kalz renta da Zoue ar pez a vank dezhan. Piou a baeo an dle-ze ? Piou a c'hello sevel beteg Doue evit he baea ? An Doueden, Jezuz-Krist en em izella, en em laka e stad a varo dindan spesou ar bara hag ar guin, hag ac'hano e ro da Zoue he Dad, evel var ar Groaz, ar pez a zo dleet dezhan ha ne c'hellomp ket, ni, rei dezhan dreizomp hon unan.

Dever kenta : Adori.

EGUIRIONEZ, petra eo an den evit adori an Hini a zo ar zantelez memes, ha ken pinvidik ma'z eo mestr var bep tra, ken just ma varn ato an traou hag an dud ep fazi, ken trugarezuz ma selaou bepred klem ar re zo ankeniet, ken ka-

rantezuz ma'z eo ar garantez memes, ha ken kaer ma n'ez euz gened ebed nemed ar gened a deu diganthan ?

Araok m'oa krouet ar bed, an tri Fersoun zo e Doue en em veule a oll-viskoaz. An Tad a veule furnez ar Map, ar Map a veule madelez parfet ar Spered-Santel, hag ar Spered-Santel a veule galoud ha madelez an Tad hag ar Map.

Evit beza meulet hag adoret eo en deuz Doue great an env hag an douar, an elez hag an dud, ar grouadurien skiantek hag ar re diskiant. — An Elez hen meul abaoue ma'z int krouet, hen meul c'hoaz brema, hag hen meulo da virviken. Evel-se ive a ra an eol, al loar, ar stered, al loened don hag ar re c'houez, ar guez huella hag ar c'heoten dister, ar mor braz ha dour an eienen, ar vein hag an tan. — Mes strisoc'h eo c'hoaz dever an den da veuli ha da adori an Aotrou Doue, en deuz roet dezhan evit an dra-ze eun ene ha skiant.

Mes petra eo meuleudiou au dud memes ar re zantela, David ha kement a zent, hag o deuz he veulet noz deiz, evit glorifia e giz ma'z eodleet he berfeksionou

ep muzul ? Ha dreist-oll penaoz e c'hellimp-ni meuli an Aotrou Doue, ni, paour keaz pec'herien ma'z omp, a veac'h ma ouezomp petra eo Doue hag on deuz beac'h o valbousat he hano santel gant eun ene tenvaleat, gant muzellou saotret dre ar pec'hed ? Hen anzav a rankomp, ni zo dic'halloud evit paea hon dle d'an Aotrou Doue.

Mes eun den zo a anavez oll berfeksionou Doue peguir emaint ennhan, a veul Doue gant muioc'h a diz eget an oll grouadurien asamblez, peguir en deuz kaloun eun Doue. An den-ze eo Jezuz-Krist, den ha Doue asamblez. Eur vuzc'hoarz d'he Dad var muzellou Jezuz a rofe dezhan eun honor dreist muzul ; mes ne ket gant eur vuzc'hoarz epken ec'h ador Jezuz he Dad epad an Oferen, he adori a ra oc'h en em ginnig dezhan oll he-unan, o kinnig dezhan he labouriou, he zaelou, he bedennou, he c'hoad beteg ar berad diveza, he vuez. Ha kementze oll Jezuz dre an oferan hen ro deomp, ha ni a c'hell hag a dle lavaret d'an Aotrou Doue : « Me meuz an dever d'oc'h adori, d'ho meuli ; ha siouaz n'oun ket guest

d'hen ober ervad, rak n'ez oun nemed eur bugel bisteod ; meskinnig a ran deoc'h Jezuz, en em ro d'in, hag evelse e rentan deoc'h kement zo red evit beza dizle dirazoc'h. »

Ha pa ve great en honor d'an Dreinded Santel eur brocesion gant oll zent ar baradoz, an nao strollad elez, hag ar Verc'hez Vari, rouanez an env ha mam Doue, hag e kanfent var delennou dudiuz kaera kantikou ar baradoz, ma lakafe Iliz an douar da echui ar brocesion-ze eur beleg epken o kinnig sakrifiz santel an oferen, ar beleg-ze a rofe d'an Dreinded Sakr eun honor mil ha mil guech kaeroc'h c'hoaz. Keit e ve etre an daou seurt honoriou-ze hag ez euz etre an env hag an douar, etre Map Doue hag eun den krouet.

Eil dever : Trugarekaat.

TRUGAREKAAT an Aotrou Doue evit he vadoberiou, setu an eil dever on deuz en he genver, ha Doue her ged diganeomp. Ha ne ket souez ! P'on devez bet eur vad digant unan benag, eun dever eo evidomp hen trugarekaat, ha seul vrasoc'h e tle beza hon anaoudegez vad,

ma'z eo braz ar vad on euz bet. Muioc'h e vez a anaoudegez vad evit eur pezh aour eget evit eur pezh keur ; an hini en deuz roet deomp ar vuez a zo dleet dezhan muioc'h a anaoudegez vad eget an hini en deuz roet deomp eun aluzen evit hor sikour da veva.

Niverit mar gellit madoberiou an Aotrou Doue. Roet en deuz deoc'h ho korf gant oc'h izili, gant ho skianchou (ar re a rank dioueret unan anezho a oar pegement e talont) ; ho pevanz bemdeziek, ho iec'hed, kement vad zo deoc'h o peuz diganthen. Roet en deuz deoc'h oc'h ene, spered henvel outhan, krouet ganthen evit eüruzted ar baradoz ; hag evit m'en em gafot heno, lakeat en deuz enghi buez an env dre ar vadiziant ; gouzanv a ra oc'h offansou gant eur garantez a dad, hag ho pardouni a ra dre zakramant ar Binijen ; krenfat a ra ennoc'hu buez oc'h ene en eur vaga ac'hanoc'h gant he gorf hag he c'hoad sakr ; bep mare euz ho puez, e ro deoc'h he c'hrasou, he zikour alies ep n'her guezfec'h, ho kelen a ra dre he veleien, dre an Iliz santel a zo bepred ganthi ar virionez. Ho kemeret en deuz

great evit he vugale, goude m'o poa tenet varnoc'h he gounnar dre ar pec'hed ; deuet eo da jom en hon touez, da veza unan ac'hanomp, renet en deuz eur vuez a boan, mil ha mil guez'h rustoc'h eget buez n'euz forz pe seurt den, hag he achuet en deuz dre ar maro ar c'hrisà, ar mezuzà... Easoc'h e ve deomp e guirionez kounta ar pluennou erc'h a guez epad ar goanv, ar beradou dour zo er mor, ar grouanennou zo oc'h ober an douar, eget niveri madoberiou Doue en hor c'henver.

Penaos e c'helfemp-ni hen trugarekaat evel ma'z eo dleet pe guir n'omp ket gwest soken d'he anaout ? Hag e kinnigfemp dezhan en distro kement on deuz, kementze zo dezhan araok, diganthan on deuz bet peb tra ; n'on deuz deomp, siouaz, nemed hor pec'hejou. — Ama Jezuz-Krist en deuz ar vadelez da zont adarre d'hor zikour en eur rei deomp e sakrifiz santel an Oferen, peadra da drugarekaat Doue kement ha ma'z eo dleet.

Pedennou an Oferen a ra deomp bep mare sonjal e madelezou an Aotrou Doue evit rei deomp tro d'hen trugarekaat evi-

tho. « Deo gratias, gratias agimus tibi, Bennoz da Zoue, bennoz d'an Aotrou Doue. » — Trugarekaomp hon Aotrou, hon Doue, a lavaromp er Prefas : « Vere dignum et justum est... Bez ez eo just ha deread, ervez peb guirionez hag evit hor zilvidigez... hen trugarekaat e peb leac'h hag e peb amzer. » E peb oferen, araog ar gorreou, Jezuz e persounaj ar beleg, en hano an oll dud, a ra ar pez a reaz d'ar Iaou-Gamblid : « Sevel a ra he zaoulagad varzu an env, en eur drugarekad. » Evel-se eur persounaj divin a drugareka Doue evidomp en hon hano, keit ha ma'z eo dleet.

Ha goude ar gorreou, ha ni a zo pinvidik ! Jezuz-Krist an Doue-den a zo neuze var an Aoter dindan spesou ar bara, hag a zo oll deomp. En eur ginnig anezhan d'an Aotrou Doue en distro deuz an oll vad on deuz bet diganthan, daoust ha ne baeomp ket dezhan piz ha piz hon dle, ha kalz ouzpenn zoken ? Ha n'on divije great azalek hor iaouankiz nemed trugarekat an Aotrou Doue, hag on divije pedet an oll grouadurien, elez ar baradoz hag eneo santel an douar, da druga-

rekat evidomp, neubeutoc'h on divije great eget o klevet gant evez, o lakaat lavaret eun Oferen evit trugarekat.

Kounta reer ez oa eun ene santel hag a gave pounner meurbed ar zam madelezou e doa bet digant Doue. Huanadi a rea o velet ne ouie penaoz merka aoualc'h he anaoudegez vad dezHan. Ar Verc'hez Vari en em ziskuezaz dezhi, eun dervez, hag a lakeaz dezhi he Map Jezuz etre he divreac'h : « Kemerit anezHan, emezhi, deoc'h eo. Ganthan n'ez euz dle ebet, daoust ha pegen pounner e ve, ha ne c'helfec'h ket paea da Brovidanz Doue. »

Nag a bed a ankounac'ha dever an anaoudegez vad, ne zonzont ket lavaret bennoz d'an Aotrou Doue p'o devez bet eur vad benag diganthan ! Lakeat, klevet e vezo oferennou evit goulen eur c'hraz benag ; mes pa vezo bet ar pez a c'houlennet, e vezo dizonjet goudeze trugarekat. Ni gav braz e ve ankounac'heat ar vad a reomp : Kaloun Doue a zo mil ha mil guech tenerroc'h eget hon hini, ha poaniuz e kav e ve ken buan dizonjet euz he vadelez.

Trede dever : Rapari.

BEZ on deuz oll da baea dle da justis Doue. Na pounner eo dle hor pec'hejou ! Eur pec'hed epken a zo ken pounner e balans an Aotrou Doue, ma n'euz ket aoualc'h evit her paea gant oll meritou ar zent, ar verzerien hag ar Verc'hez Vari memes. Ha nag a bec'hejou a reomp bemdez ! Nag a bec'hejou on deuz great abaoe ar penn kenta euz hor buez ! Nag a bec'hejou zo bet great abaoe ar penn kenta euz ar bed ! Ac pec'hejou-ze oll a dle beza paet evitho pe er bed-ma pe er bed all. An drouk-elez, bet ken kaer, ken eüruz araok ho fec'hed, a oar brema hag a ouezo da viken e tan an ifern petra eo fallagriez ar pec'hed. Ha n'o doa great nemed eur pec'hed ! Adam hag Eva bet ive ken kaer, ken eüruz er penn kenta euz ho buez e baradoz an douar, o deuz desket ive divar ho c'houst, dre eur vuez a boan hag a binijen kalet epad eiz kant vloaz, fallagriez ar pec'hed. Ha n'o doa great ken neubeut nemed eur pec'hed !

Ha ni, evit kement all a bec'hejou berniet ganeomp aboue ma'z euz ac'hanomp,

penaoz e c'hellimp-ni kaout ar pardoun ? Hag e rofemp hor buez evit beza pardounet, petra eo hor buez-ni, louzet ken aliez, evit rapari an offans great d'eun Doue ken santel ? An ifern, hag an ifern da viken, setu hon lod, panefe m'en deuz Jezuz-Krist bet truez ouzomp.

Eun Doue offanset ne c'hell beza digollet, nemet eun Doue a rafe piniñ evit an offans. Hag o veza ar pec'hejou « ne c'hellont beza pardounet nemed ar goad a ruillfe » eme sant Paol (1), « eun Doue en deuz skuillet he c'hoad var ar groaz hag he ginnik var an aoter evit m'on devezo ar pardoun euz hor pec'hejou », ervez ma lavar ar C'honsil a Drant... « An offeren a vez kinniget evit ar pec'hejou, evit ar poaniou dleet d'ar pec'hejou, evit oll izomou an dud fidel... Dre Sakrifiz an Oferen, Doue a ro ar c'hraz da gaout keuz ha glac'har d'ar pec'hejou, ha pardouni a ra an torfejou ar re vrasa. » Setu ar pezh a lavar ar memes Konsil di-var benn vertuz Sakrifiz an Oferen evit pardouni ar pec'hejou.

(1) Sine sanguinis effusione non fit remissio. (Hebr. IX, 22).

Na pegen braz eo galloud goad eun Doue ! Pa oue skuillet var ar C'halvar, torfed skrijuz ! en devoue nerz aoualc'h evit mouga tan he gounnar. Var an aoter pa vez kinniget, e vir ouz an Doue teir guech santel da flastra ar bed dindan pouez he justis. Ep mar ebet, Sakrifiz adorabl an Oferen a zo, eme sant Eucher, « ar pilier a zalc'h en he bloum ar bed orjelluz gant samm he bec'hejou, — ar voger a voasked hor c'heariou hag hor meaziou, hag a vir ouz tan venjansuz an env da bulluc'ha kement zo, — ar goareg a deu da unani an env hag an douar — ar sin hag an errez euz an allians great etre Doue hag an den pec'her. »

An Aotrou Doue en deuz lavaret : « Pa c'holoïn an env gant ar c'houmoul, va goarek a baro varnhan ; m'hen guelo ha me'm bezon-me hag ene kement a vev var an douar. » (*Gen. IV, 14 ha 16.*) Pa vel an Tad zo en env goad ruz-tan he Vap muia kare to tidarza bemdez e kaliriou a villierou var aoteriou ar bed oll, ar c'houmoul tenval, a gemenne he voaligner venjansuz, a vez skubet kuit, ha sked he fas

trugarezuz a deu da bara var an douar.
— « Me gred, eme sant Leonard Porz-Maoriz, ma ne vijeket a Sakrifik an Oferen, ar bed a vije a bell zo great ganthan, dre ma n'en divije ket gellet dougen pouez ken pounner he bec'hejou. »

Mar d-eo Doue, ken rust guechall evit ar pec'hejou disterra en amzer al lezen goz, deuet brema ken pasiant evit ar goasa torfejou, ez eo abalamour d'an oferen a vez lavaret bemdez. An oferen diveza a vezo heur diveza ar bed. N'euz netra nag en env, na var an douar hag a dalvezfe kement hag ar Goad Presiuz « a ve eur berad epken anezhan gallouduz aoualc'h, a lavar sant Thomas Akin, evit karza ar bed a gement pec'hed zo. Eur berad ebken a C'hoad Doue a dal eta muioc'h eget an oll oberiou a binijen hag a raparasion, muioc'h eget an oll boaniou, an oll merzerentiou. »

« Pa ginnigomp ar Goad divin d'an Tad zo en env, eme santez Madalen Pazzi, e kinnigomp dezhan eun dra a blij dezhan kement, ma teu da veza hon dleour. » Na pebez tenzor ! Anavezomp ta pegement e tal, ha kemeromp ennhan

kement m'on deuz izoum evit paea hon dle, en eur ginnig da Zoue goad eun Doue.

Lenn a reer e buez eur c'habiten a vor brudet braz, Albukerk he hano, ec'h en em gavaz eur dervez gant he lestr e danger braz e kreiz eur barr amzer spountuz. An avel a ioa dirollet, berniou mor mantruz a venne lounka al lestr paour gant an dud a zouge. Nerz hag ijin an den a ioa dic'halloud evit ho savetei. An oll strafillet a bede Doue hag ar Verc'hez a greiz kaloun.

Ar c'habiten, den a feiz, a deuaz neuze eur zonz en he spered. Etouez an dreminidi ez oa eur vamm, he bugelik ganthi etre he divreac'h : kregi a reaz er c'hrouadur bian, hag o sevel anezhan etre an env hag hen, e lavaraz : « Aotrou Doue, mar domp oll ni pec'herien, ar bugel-ma da viana a zo neat a bec'hed ; ni ho ped, abalamour dezhan, o pet truez ouzomp. » Doue a zelaouaz he beden ; raktal an avel a deuaz sioul hag ar mor plean. Al lestr a oue saveteet.

Mar d-eo ken braz-ze galloud eur bugel dibec'h var galoun Doue, ha souez eo e ve braz meurbed ive var he Galoun gal-

loud he Vap he vuia karet, pa zav ar beleg anezhan en oferen etre an env hag an dud, en eur lavaret : Sellit ouz gouliou he gorf santel, sellit ouz ar goad en deuz skuillet hag a skuill adarre evidomp ; abalamour dezhan, o pet truez ouzomp, pardounit deomp ? Epad an oferen, goulennomp eta pardoun gant fizians evit hon oll pec'hejou ; Doue ne c'hello ket miret d'hor pardouni.

Pevare dever : Goulen.

DOUÉ a fell dezhan her pedfemp, rak n'ez omp nemed krouadurien paour raz, n'on deuz netra an oll euz hor perz hon-unan. Ha na pegen braz eo hon izoum ! Euz eun tu all, pe seurt guir on deuz-ni da c'houlén digant Doue madou all goude kement a bec'hejou ha kement a zismegans var donezonou an env !

Mes ma ne veritomp netra, unan zo hag en deuz meritét evidomp : hen-nez eo hor Zalver Jezuz-Krist, a vez ato selaouet he bedennou. Selaouet eo bet var ar groaz « abalamour d'he respet evit he Dad, *pro suâ reverentia* » eme sant Paol (Heb. I. 7.) Selaouet eo c'hoaz var an

aoter, rak ato ez eo eun Doue o pedi hag o pedi eun Doue, nan « dre huanadou ha dre zaelou, *cum clamore valido et lacrymis* » (Heb. V, 7.) evel var ar C'halvar, mes en eur jom mud hag oc'h en em lakât evel netra dindan spesou dister. En eur jom mud « e koms gant muioc'h a nerz eget mouez goad Abel. *Melius loquentem quam Abel.* » (Heb. XII, 24.)

Penaos ne ve ket sevenet hor peden pa lakaimp anezhi a-unan gant peden Jezuz « a bed evidomp, eme sant Aogustin, evel beleg-braz, a bed ennomp evel hor penn, hag a bedomp evel Doue » ? Pa bedomp er meaz euz sakrifiz santel an Oferen, e pedomp en hon hano hon-unan. En oferen, on deuz peden Jezuz-Krist mil ha mil guech galloudusoc'h eget peden ar Ver-c'hez Vari, ar zent hag an Elez. « An Elez, eme sant Krizostom, a c'hed mare an oferen evit kaout surroc'h evidomp ar pezh a c'houlennont, ha diez eo obten ar pezh ne c'heller ket kaout en oferen. »

Kendaze ar beleg ouz an aoter a dle, ep aoun ebed, goulen ep muzul ! Lavaret a c'hell : « Va Doue, roit d'in an ene-ze chadenet gant ar pec'hed, roit didor da

anaoun ar purkator, digorit dezhan ar baradoz, ha me roio deoc'h ho Map!» Ar Map-ze n'eo ket epken d'ar beleg, bez ez eo ive d'ar re oll zo en oferen, hag a ginnig a-unan ganthan ar sakrifiz santel. Oll e c'hellont lavaret evel ar beleg, beza ken hardiz hag hen ; oll, en eur ginnik he Vap da Zoue, e roont dezhan muioc'h eget ar bed a bez, ha ne dleont ket beza nec'het evit goulen n'euz forz petra. Ra c'houlennint ta beza diluiet euz an oll drouk euz an amzer tremenet, a-vrema hag en amzer da zont : kaout ar peoc'h evit ar vuez-ma hag ar zilvidigez evit ar bed all. Ra c'houlennint an traou-ze oll evitho, evit ho breudeur, evit an oll eneou o deuz dienez a feiz hag a garantez, evit an oll eneou a zo o leski er bed-ma pe e prizouniou ar purkator, evit an oll eneou zo en Iliz a vrezel hag en Iliz a boan.

Eun Doue o pedi, o paea evidomp, o trugarekât, oc'h adori, na pebez tenzor dispar ! Hag an Doue-ze, Jezuz-Krist, Doue ha den asamblez oc'h adori, o paea, o trugarekaat, o c'houlen, a zo en Oferen hon tra, hor mad. Tra ar beleg, peguir ar beleg oc'h oferenna a zalc'h he blas hag

a zervich dezhan evel eur benveg beo evit en em ginnig e sakrifiz. Mes ive tra an dud fidel, peguir ar beleg a goms hag a ginnig, en he hano : « Va zakrifiz a zo ive oc'h hini, emezhan dezho d'an *Orate, fratres*, en hevelep fesoun, ma'z int ive, peb unan mes en eil renk, beleg hag hosti ; beleg, en eur ginnig da Zoue an hosti santel ; hosti, o veza kinniget da Zoue gant Jezuz-Krist, penn ar c'horf ma'z int hi memprou dezhan.

Na pebez frouez a dennimp ta euz Jezuz-Krist oc'h adori, o trugarekat, o rapari, o c'houlen, pa'z eo deomp evel hontra var an aoter, p'en em unanimp dezhan a vir galoun evit he ginnig hag en em ginnig ni ganthan ! En unvaniez gant Jezuz-Krist, ni adoro Doue kement ha ma verit beza adoret ; ni hen trugarekaio kement ha ma c'houlen ar madoberiou on devez bemdez diganthan ; paea raimp on devez justis kement a dleomp dezhi, ha sur omp e vezimp pardounet ; kement a c'houlennimp diganthan, on devezo ep mar. En eur ger paea raimp hon oll dle d'an Aotrou Doue, hag evelse e vezimp en he garantez.

Guelet a reer eta en deuz sakrifiz an Oferen, evel sakrifiz ar groaz, eun talvoudegez ep muzul dreizhan he-unan evit henori Doue hag evit he drukagarekat, peguir ez eo adoret ha trugarekeat gant he Vap, kinniget e sakrifiz dezhan evidomp.

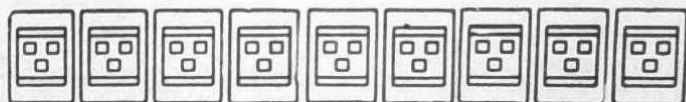
Evit ar frouez a deu d'an den dre an Oferen, bez ez euz e guirionez aoualc'h a dalvoudegez, hag a vertuz evit goulouderi ar purkator ha savetei ar bed oll, ma rose Doue oll talvoudegez, oll frouez an Oferen d'an dud veo ha d'an anaoun. Mes Doue en he furnez en deuz reizet an traou e giz all. Doue a fell dezhan e ve kinniget sakrifiz an Oferen ne ket eur vech epken, mes alies, hag e labourfemp evit hor zilvidigez a-unan ganthan. Setu perak an Oferen, daoust ha ma 'z eo evel eur fourniez tan gwest da domma an oll dud, a brofit muioc'h d'ar re a dosta muioc'h hag aliesoc'h ouz an tan-ze. Evelse nep a vezo aketuz da vont aliesà ma c'hello d'an Oferen, hag a gemero perz er sakrifiz santel gant ar brasa evez ha gant eur garantez birvidik evit Hor Zalver Jezuz-Krist, en devezo muioc'h a

c'hrasou. Hag er memes tra, nep a ve o chipotal var an aluzen a vez roet evit an Oferen evit kaout guelloc'h marc'had, pe a lakaï dre bizoni Oferen e leac'h servich abalamour ma ve marc'hamatoc'h, ne denno ket kement a frouez euz an Oferen. Doue a lenn e kaloun an den, hag a ro dezhan diouz ar garantez a vel ennan.

An oferen zo eun tenzor, tenzor ar C'halvar. « Bez ez eo ive, eme Leonard a Borz-Mauriz, alc'huez aour ar baradoz : petra c'helfe refuz deomp an Aotrou Doue, a laka an alc'huez-ze etre hon daouarn ? » Ganthan e c'hellomp digeri an tenzor ; mes red mad eo en em zervicha anezhan, ha kemeret ar boan da vont da gerc'hat e tenzor perfount ar zakrifiz divin ar madou dispar a zo ennan.

TEIRVED LODEN.

FROUEZ AN OFEREN.

TEIRVED LODEN.

FROUEZ AN OFEREN.

I. DA BIOUS FROUEZ AN OFEREN ?

AN oll dud hag hi a denn ar memes profit euz an Oferen ?

Nan. — An aour a red euz an tenzor-ze a vez rannet dre beder gorzen :

§ I. Frouez d'an oll dud.

Dre ar gorzen genta, e red ar frouez a zervij d'an oll dud fidel, d'ar re veo ha d'ar re varo soken, hag ive, ervez peden an Iliz e lidou an Oferen ; « da zilvidigez ar bed oll *totiusque mundi salute*, » d'ar re n'emaint ket en Iliz, hag a zo galvet gant Doue da zont ennhi pe da zistrei, mar dint eat er meaz anezhi. « Jezuz-Krist, eme sant Ian en he lizer kenta, a zo an hosti kinniget evit hor pec'hejou, ha ne ket epken evit hon re-ni, mes ive evit pec'hejou ar bed oll. »

Al loden-ma a vez rannet *en hano Jezuz-Krist* etre an oll dud, guitibunan, evit paea an dle o deuz e kenver Doue d'he adori, d'he drugarekat ha da c'houlen diganthan grasou. Mes ne bardoun ket, avad, d'an oll eul loden euz ar poaniou dleet d'ar pec'hed ; rak m'hen grafe, gant an Oferennou lavaret bemdez a villerou, an dud zo e stad a c'hraz a ve pardounet dezho an oll boaniou dleet d'ho fec'hejou, ep ma rafent, hi, netra evit an dra-ze.

§ 2. Frouez d'an oll gristenien katolik.

AN aour a deu dre an eil gorzen euz tenzor perfount an Oferen eo an hini a vez roet gant eur beleg *en hano an Iliz* d'hon tad santel ar Pab, d'an Aotrou'n Eskop, d'ar gristenien fidel gouarnet gant Eskapien an Iliz Katolik, ha d'an oll dud rekoumandet gant ar beleg en Oferen dre ho hano pe e giz all. An dud eskumunget n'o deuz perz ebed er frouez-ma, hanvet ar FROUEZ JENERAL, abalamour ma 'z int lakeat er meaz euz kommunion ar zent. An dud fidel e stad a bec'hed marvel o deuz perz ennhan, mes neubeutoc'h eget ar re zo e stad a c'hraz. Seulvui ma

kemeront muioc'h a berz en Oferen, seul vrasoc'h e vez ho ferz er frouez-ma. Setu perak ez eo eun dra vad, bep mintin, en em unani gant kement Oferen e vez lavaret dalc'hmad dre ar bed oll. Evelse e c'hounezer puilloc'h ar frouez-ma. Na pegen frealzuz eo gellout lavaret : « Daoust ha n'oun ket anavezet gant an darn vuia euz an dud, ha ma varvin en eur vro divrud, ne vezin ket ankounac'heat gant an Iliz santel, va mamm, a bed hag a bedo evidon var mil ha mil Aoter ! »

§ 3. Frouez d'an dud a glev an oferan.

AN trede korzen a zigas var an dud an aour prisiuz meurbed deuz tenzor an Oferen, hen ro d'ar re a glev an oferan en iliz, ha d'ar re a zikour, en eur fesoun benag, kinnig ar zakrifiz santel. Ar re-ma a ginnig ar Sakrifiz a-unan gant hor Zilver Jezuz-Krist, hen c'hinnig he-unan dre zaouarn ar beleg. Ar re a heuil an Oferen a vez hanvet en Ofertoir hag araok ar Gorreou. Ar re a zervich an Oferen, abalamour d'ar zikour a roont evit kinnig ar Zakrifiz hag ive abalamour m'e-

maint heno en hano ar bobl kristen, o deuz eur FROUEZ SPISIAL evitho.

Guelloc'h eget dre an aluzen, e c'hounezont ar pardoun euz ar poaniou dleet d'ho fec'hejou, hag ar grasou a bep seurt a c'houlennont evit ho c'herent, ho mignoured hag ho madoberourien. Seul vrasoc'h e vez ho devosion, seul vuioc'h e tennont a vad euz an Oferen, evel ma tigasas euz ar feunteun seul vuioc'h a zour ma vez brasoc'h ar pot dour.

§ 4. Frouez d'ar beleg.

AOUR meurbed presiuz Sakrifiz an Oferen a deu c'hoaz dre eur bederved korzen; d'ar beleg eo evel ministr Jezuz-Krist. Ar beleg a c'hell rei al loden-ma da *neb a gar* evel ma plij ganthan. A bep amzer, ez eo bet kinniget sakrifiz an Oferen evit intansionou partikulier. Evelse ar bersouned a rank lavaret an Oferen bep sul ha d'ar goueliou brasa, evit ho farrisioniz. Pa ro unan benag an aluzen d'ar beleg evit lavaret evithan an oferan, ar beleg a dle hen ober, ervez goulenn an den. An oferan a deu da veza vuioc'h tra an hini he laka. Daoust ha da zantelez ar

beleg hag an dud zo en Oferen, ar froueze euz an Oferen a zo da genta grasou a zantelez hag a bardoun evit ar pec'hejou; d'an eil grasou evit ar vuez-ma, mar dint da zervichout da zilvidigez an den; d'an trede pardoun euz lod euz ar poaniou dleet d'ar pec'hejou, nemed e stad a bec'hed marvel e vet.

Ne c'heller lavaret an Oferen evit ar re zo distaget diouz an Iliz, nemed evit goulenn ho c'honversion.

An oll frouez all euz Sakrifiz an Oferen a vez gounezet ato, ha ne ve ket sonjet ho goulenn. An hini diveza, a vad, ne vez gounezet nemed pa zonzj ar beleg her goulenn a vetepanz.

Bet ez euz c'hoaz eul loden all euz frouez an Oferen hag a zo var ehun d'ar beleg a ginnig ar Sakrifiz, evel ma z' eo just, abalamour ma'z eo an hini a ginnig ar Zakrifiz. Seul birvidikoc'h e vez he feiz hag he garantez epad an Oferen, seul gaëroc'h ive e vez al loden a deu dezhan euz ar frouez-ma.

II. PERAK EUN OFEREN HA ZOKEN MEUR A OFEREN NE ROONT KET DEOMP ATO AR PEZ A C'HOULENNOMP?

EVIT meur a rezoun :

1° Abalamour ma ne reomp ket, ni, kement a dlefemp ober, pe ne denomp ket a brofit aoualc'h euz ar grasou a ro Doue deomp er Zakrifiz santel. Dioc'h ma reomp, Doue a ro deomp. Sant Paol a lavare : « Achui a ran ar pezh a vank e pasion Jezuz-Krist. » (Col., I, 24). Ha gouzoude gouzout mad a rea n'euz muzul ebed da dalvoudegez an Oferen, pe-guir en eul lizer all e skrivaz : « Dre Zakrifiz ar Groaz, Jezuz-Krist en deuz peurachuet hor redemption (Heb., X, 14.) Mes gouzout a rea ive m'en deuz zakrifiz ar C'halvar prenet deomp da vad an tenzor perfount, ma tigas zakrifiz an Oferen anezhan beteg hon daouarn, Doue a fell dezhan evelato ec'h astenfemp hon dourn evit he dizout ha kemeret ennhan. An Oferen zo eur vengleuz aour a c'hell hor pinvidikât kement ha ma kirimp. Mes e pe leac'h e ma hor feiz ? E pe leac'h e

ma hor c'harantez ? Hag aoualc'h ez omp troet varzu ar zoursen-ze euz an oll vadou ? Ha kaout a ra deomp ez eo mare an Oferen ar guella mare euz an deiz ? Ha sonjal a reomp n'euz netra hag a dalfe klevet an Oferen ? Anzav a rankomp ez omp dizeblant var gementze, ha tamallomp d'hon neubeut a feiz hag a garantez, ma ne deu ket deomp muioc'h a vad dre an Oferen.

2° Ar re ma vez kinniget evitho an Oferen a vez alies ho-unan an abek ma ne vez ket frouez an Oferen talvoudusoc'h evitho. Doue en deuz krouet an den libr. Ne ra da zen digemeret he c'hrasou dre forz ; ne fell ket dezhan lammet diganomp hon liberte. Gouskoude avechou euz bet guelet tud hag a ranke plega da c'hras Doue, evel en despert dezho. Dalc'homp sonj e rankomp kendelc'her da bedi pa n'on devez ket en taol kenta ar pezh a c'houlennomp. Meur a oferan a c'hell ober ar pezh ne ra ket unan. « Ra ouezo ar belek, eme Levr an Imitasion, ez eo hantour etre Doue hag ar pec'her ; arabad eo dezhan skuiza o kinnig, gant he beden-nou, ar Sakrifiz santel, beteg ma verito

obten gras ha trugarez. » (IV. 5.)

3° Avechou ne vez ket roet deomp dre an oferen ar pez a c'houlennomp, abalamour ne c'houlennomp ket ar pez a vez guella evidomp. Da zant Paol, a c'houlenne beza dizammet euz eun dentasion a vroude anezhan, Doue a respountaz : « Va gras a zo aoualc'h evidot » (II Cor. XII, 9.) abalamour m'oa guelloc'h d'an Abostol gourin gant sikour gras Doue, evit ma teuje da veza humploc'h ha santeloc'h. Sant Ian Damasen en doa bet kalz arc'hant digant eun den pinvidik, a c'houlenne evit he vap klanv oferennou ha pedennou. Ar bugel a varvaz, hag ar zant en em glemmaz ouz Doue. Doue a respountaz dezhan : « Kemeret e meuz ar bugel, rag m'e mije he lezet beo, e vije en em zaonet dre he zizurziou, hag en devije kollet ive ganthan he dad, n'en doa ket aoualc'h a nerz evit he gorrija. » Ar skuer-ma a ziskuez deomp « e refuz Doue aliez, dre vadelez, madou hag a ro memes pa vez drouk enghan. » Ar c'homsou-ma a zo komsou sant Aogustin. Ar guella eo eta asanti ato da volontez Doue, en eur glask plijout dezhan e peb tra. Eleac'h

ar gras goulennet, on devezo diganhan eun all kalz guelloc'h evidomp, en amzer a vo dereata. Ep mar, reseo a raimp ato frouez a zilvidigez euz an oferen, nemet ni hon-unan a virfe.

4° An Aotrou Doue a zeblant avechou lezer an Oferen didalvez, abalamour ma fell dezhan e ve kinniget aliez-aliez sakrifiz korf ha goad he Vap. Eun oferen epken e deuz eun dalvoudegez dreist-muzul. Ma rofe Doue d'an oferen an oll talvoudegez e deuz, aoualc'h e ve evit savetei an oll dud, evit diluia oll anaoun ar Purkator. Setu perag Doue a gav guelloc'h rei, bep tro, frouez ar sakrifiz santel dioc'h m'hor c'hav dispozet, hag ervez he vennoziou kuzet. Doue ive ma karfe a c'helfe hor savetei gant eur gommunion epken ; mes n'her fell ket dezhan pe guir en deuz great ar Gommunion evit beza magadurez pemdeziek hon ene. « Doue, eme sant Thomas, a ra muioc'h a ast euz karantez an hini a ro dezhan eun dra benag, eget euz an dra a ro. Evelse Hor Zalver a lavaraz d'an intanvez a gemeraz divar he faourentez, en eur deuler daou bez mouniz groz e kef Templ Jerusalem,

e doa roet muioc'h eget ar re all o doa lakeat er memes kef. »

5° Daoust na veler ket ato ar frouez a deu euz Sakrifiz an Oferen, kredi a c'heller ep douetans eun Oferen ne vez james kollet. « An oferen, eme sant Leonard a Borz Maoriz, a zo evel an eol evit an oll dud, a ro gor ha sklerijen d'ar re vad ha d'ar re fall. N'euz ket eun ene er bed, n'euz forz pegen fall e ve, ne deufe dezhan eur frouez benag en eur glevet an oferen, meur a dro ep na zonjfe hag ep m'hen goulense. » — « An Oferen, eme an *Imitation*, zo eun henor evit Doue, eul levenez evit an Elez, eur skor evit an Iliz, eur zikour evit ar re veo, eun didorr evit an anaoun. » (L. IV, 5.)

III. PETRA DAL TENZOR PINVIDIK AN OFEREN EVIT AR RE VARO ?

Evit ar re *zaonet* ne c'heller ket pedi, ha nebeutoc'h c'hoaz kinnig evitho sakrifiz santel an Oferen. « En ifern, silvidigez ebet ; *in inferno nulla est redemptio*, » evel m'hen lavar an Iliz en offis an

anaoun. An dud daonet a zo skourrou dizec'het ha distaget diouz ar guir vinen, Jezuz-Krist. Evit ato emaint er meaz euz kommunion ar zent.

2° Ne c'heller ket ken nebeut pedi ha lakât Oferen evit ar vugale *maro divadez araok an uzaj a rezoun*, pe guir ne c'hellont kaout perz ebed e joa ar baradoz.

3° Evit ar re zo *maro er meaz euz ar guir Iliz*, evel an dud eskumunuget, ar chismatiked, an heretiked, an dud divadez, an dud difeiz, an Iliz a zifen ober gantho anterramant kristen, ha dre-ze kinnig evitho an Oferen. Epad ma vezont beo, an Iliz a lez lavaret an Oferen, nan var ehun evitho, mes evit goulen dezho graz d'en em gonvertisa. Mes pa vez deuet ar maro, ne c'hellont mui distrei d'ar feiz : an Iliz neuze ne c'hell mui na pedi, na lezer kinnig an Oferen evitho. Etouez an dud-ze e c'hell beza unan benag distaget diouz an Iliz, ep na vije dre ho faot, hag a zo marteze maro e stad a c'hras. An Iliz n'ho barn ket evel pa vijent en ifern ; ne ra nemet diskuez n'int ke bet dirag an dud er guir Iliz, ha ne c'hell ket dirag

an dud ho anaout evit he bugale.

4° Evit ar Zent a zo e gloar ar baradoz, an Iliz ne ginnig ket dezho ar Sakrifiz Santel, rag ne c'heller he ginnig nemet da Zoue epken. N'her c'hinnig ket ken nebeut evitho, pe guir n'o deuz mui pec'hed ebed, na poan ebed da baea evit ar pec'hed. Mes he ginnig a c'heller da Zoue « evit he drugarekaat abalamour d'ar grasou en deuz roez dezho, hag evit ma plijo gantho pedi Doue asambles ganeomp » (Katekiz).

5°. Guelomp brema evit *Anaoun ar Purkator*. Evit an Anaoun-se epken e c'heller kinnig Sakrifiz Santel an Oferen. Kementse a zo bet a-viskoaz kreden an oll gristenien azalek ar gristenien genta, evel ma'z eo diskleriet gant Konsil Trant (Sess. XXII, 2). Sur eo an oferan a ro d'an Anaoun didorr en ho foaniou, ha sur eo e vezont diluiet dre an oferennou a leverer evitho. « Bez ez eo, eme an Iliz er C'honsil-se, ar guella peden a oufemp da ober evit terri pe echui ho foaniou. »

Var gement-ma avad e ranker teuler evez mad. Tenzor an oferan ne dalvez ket d'an Anaoun dre vir, evel ma talvez

d'ar re veo, — mes epken evel eur beden great da Zoue, ha Doue he selaou evel ma plij gantho.

An Aotrou Doue ne fell ket dezhan rei deomp da anaout pe seurt perz a ro d'an anaoun eun oferan lavaret evitho. Perag? Abalamour mac'h anavez avaristed an den. Ma ouezfe peb-unan ped oferan, pet servich a vije aoualc'h evit digeri d'he anaoun dorjou ar baradoz, rouez e ve ar re a lakafe eun oferan, pe eur servich, muioc'h eget n'ez eo red evit he anaoun he-unan. Kalz a lavarfe : « Kerroc'h eo eur servich eget eun oferan, lakeomp eun oferan epken. » Darn all a iafe da lakaat ho servichou hag ho oferennou el leac'h ma vezont mac'hamatoc'h. Ne ket eur marc'had eo a reomp gant an Aotrou Doue, pa lakeomp eur zervich pe eun oferan. Eur prof eo a roomp dezhan, hag hen en distro a ro deomp evit hor prof diouz ar galoun vad on deuz bet o rei ar prof-ze, hag ive ervez he furnez parfet. Kuzat a ra ouzomp ar vad a deu d'hon anaoun euz ar zervichou hag an Oferennou a lakeomp evit ma talc'himp hirroc'h da lakât pedi evithan, ha ma talvezo ar pez a vezo a re

d'an anaoun abandonnet. Kementze a gresk ive hor meritou hon-unan, rak kement Oferen a lakeomp evit hon tud anaoun a c'hell servichout da baea hon dle hon-unan. Abalamour ne ro ket deomp an Aotrou Doue sklerijen var gementze, e vez great gant aotre an Iliz foundationou evit servichou hag Oferen-nou, da lavaret epad meur a gant vloaz ha zoken beteg fin ar bed.

« Doue, eme sant Aogustin, a c'hell rei d'eun ene brasoc'h frouez jeneral en eun Oferen on deuz lakeat evit eun all, eget na roio da hen-ma a frouez spisial euz ar memes Oferen. » Ervez an dud desket var skianchou Doue, an anaoun a denn seulvuioe'h a frouez euz ar sakrifiz santel m'en deuz bet muioc'h a aked da glevet an Oferen p'edo var an douar.

« Kredi a c'hellomp, gant sant Jerom, eun ene epad an Oferen a lavarer evithi ne deuz mui poan ebed, hag e vez tennet dre gement Oferen a vez lavaret eur maread eneo euz ar purkator. » An draze gouskoude n'eo ket artikl a feiz. Doue n'eo ket falvezet ganthan hen diskleria deomp, ken nebeut ha n'en deuz dis-

kleriet ar boan a zo stag ouz peb pec'hed. Aoualc'h e deomp gouzout ha kredi gant ar C'honsil a Drant « e vez anaoun ar purkator rekouret dre hor pedennou ha dreist oll dre sakrifiz santel an Oferen » (Sess. xxv). Aoualc'h eo e ouezfe Doue d'ar just talvoudegez an tenzor-ze. Mar gelfemp guelet gant hon daoulagad ar ster a c'hrasou a red euz an aoter gant goad Jezuz-Krist er purkator, evit laza an tan a zev an anaoun, pebez ast on defe da ober dezhan an aluzen dudiuz-ze !

Gouzkoude mar deo mad ato an Oferen evit an Anaoun, ez eo guelloc'h c'hoaz ervez hon devosion hag ar prof a roomp. — Eun Oferen a lakeomp evit an anaoun a dalvezo muioc'h dezhan, m'he c'hlevomp gant evez, ha dreist oll ma komuniomp en Oferen-ze. Eun Oferen publik lavaret pe glevet en union ganeomp gant eur maread tud o pedi, a ro c'hoaz muioc'h a c'halloud d'eun Oferen evit an anaoun.

Ma roomp hon aluzen evit kaout eun Oferen var gan, a ro muioc'h a henor da Zoue, sklear eo e devezo muioc'h a dalvoudegez, dreist oll ma kemeromp evit ober an aluzen-ze divar ar pezh zo red

deomp evit beva. Ha ma rofemp evit lakât lavaret anezhi hon daou ziner diveza, evel intanvez an Aviel, na pegen gallouduz e ve neuze var galoun Doue !

Kredomp mad pa ziskrogomp euz ar pezh on deuz evit anaoun ar purkator, e pinvidikaomp. An anaoun sikouret pe diluiet ganeomp hor skoazio d'he dro, hag hor madelez a dalvezo deomp beza frealzet ha diluiet buan euz tan ar purkator pa vezo deuet hon tro.

Evelato, dalc'homp sonj ac'hanomp hon-unan, araok mont da Anaoun. « Eun oferen lavaret pe glevet gant devosion epad ar vuez, eme sant Anselm, a zo talvoudusoc'h deomp eget eur maread oferenno lakeat evidomp goude hor maro. »

Gounid a reer muioc'h dre eun oferen epken, eme c'hoaz sant Bernard, eget o ranna an oll vadou a ve d'ar beorien, hag o vont da bardouna da gement leac'h santel zo er bed. — Santez Jertrud a lavar e vez kresket hon euruzted en env euz a gen aliez guech ma klevomp devot an oferen. — Sant Bonavantur : « Eur binijen zister, great a volonte vad er bed-ma, a dal muioc'h dirag Doue eget eur binijen vraz

great dre fors er bed all. » An aluzen, a lakeomp da ober lavaret eun oferen, a zo eur prof great gant hor penn hon-unan hag a galoun vad ; plijout kalz muioc'h a ra da Zoue eget ma vije great gant hon heritourien. Ar re-ma a ziskuez peurliesanebeut a ast da zeveni goulenn an dud anaoun.

Nep a c'hed ma vezo maro da lakaat oferenno, ne ziouer ket euz ar pezh on deuz, peguir n'en deuz mui netra. Lakaat a ra he heritourien e danger da ober pec'hedjou, o rei tro dezho da jom ep ho lakaat lavaret, pe oc'h ho lakaat re zivezad. Mes nep a ra kinnig ar sakrifiz santel bep ar mare epad m'ema beo, hen-nez a gas dirazhan ar c'houlaoen hen sklerijenno e treiz tenval ar maro, evel ma lavare ar verzerez-guerc'hez, santez Lusia.

Anaout a eure, dre m'hen diskleriaz Doue dezhi, e varfje merzerez. Pedi a reaz he mam Eutitia da rei dezhi an argoulou a dlie kaout ma vije dimezet d'eun den var an douar, evit m'hen roje d'ar pried euz an env e doa choazet. Eutitia a gave kalet rei he madou, hi beo, hag a aspedaz he merc'h da c'hedal m'e divije

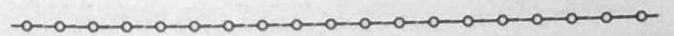
klozet he daoulagad araok hen ober. Santez Lusia a respountaz dezhi e plij muioc'h da Zoue an aluzennou great ez veo ; rak, d'ar maro, e lezer ar pezh ne c'heller ket kas d'ar bed all ; mes epad ar vuez, e roer ar pezh a ve gelllet implija. Hag ouspenn, emezhi, an nep a vale en noz a dle dougen ar c'houlaouen dirazhan, ha nan adren, evit ma c'hello guelet, ouz sklerijen ar goulou, e pe leac'h e laka he droad. Hag e guirionez, evel m'ema ar c'hiz da lavaret, eur c'houlaouen dirak an daoulagad a ro muioc'h a sklerijen da vale eget dek goulaouen a dro kein.

Mad eo, a dra sur, lezer Oferennou da lavaret goude ma vezer maro, evel ma ra ar gristenien a bep amzer, hag ervez ar c'hiz heuliet en Iliz evit mad ar re varo ; mes guelloc'h eo c'hoaz ho lakât keit ha ma vezer beo, evit ma raint vad deomp en hor buez, en heur hor maro ha goude hor maro. En hor buez, abalamour ma talvezint deomp ar c'hras da ren eur vuez vad ; en heur hor maro, abalamour ma veritint deomp eur maro mad ha kristen ; goude hor maro, abalamour ma roint deomp peadra da baea an oll boaniou a

dliemp gouzanv er purkator. Ogen, guelloc'h eo e ve an Oferennou oc'h hor gedal er bed all eged ni o c'hedal anezho.

Klevomp an Oferen alies, hag e pinvidikaimp buan, en eur gas alies hon dourn beteg en tenzor-ze, ha ne dennfemp anezhan nemed eur pezh aour bep tro.

Klevomp an Oferen gant devosion, hag e pinvidikaimp buannoc'h c'hoaz, rak e leac'h kemeret gant an dourn, e kemerimp gant barazou an devosion : rak ar perz on deuz e meritou dreist muzul an oferan a zo rik a rak diouz ment hor feiz hag hon devosion.

IV. AR ZENT O SIKOUR AN ANAOUN DRE AN OFEREN.

I. Ar manac'h Justus.

AR skuer kenta a zo bet kountet gant ar Pab sant Gregor, hag a zo en eun gavet en he amzer d'ar c'hueac'hved kantved.

Eur manac'h, he hano Justus, euz ar manati savet gant sant Gregor e Rom, e

ti he dad var ar menez Cœlius, en doa great eur pec'hed grevuz. Dalc'het en doa ganthan eur guchen arc'hant ; kementse a ioa difennet gant reolen ar gouent. Anavezet e oue he bec'hed epad he glenved diveza, ha sant Gregor a zifennaz ouz ar venac'h all mont var he dro evit he gonsoli. Justus a varvaz gant eur glac'har braz d'ar pezh en doa great. An abad a zifennaz lakat he gorf en douar santel. Gourc'hemen a eure teulervarnhan ar peziou arc'hant en doa bet kuzet, en eur lavaret komzou ar Skritur : *Ra vezo kollet da arc'hant ganez !*

Gouskoude sant Gregor en doa truez ouz ene ar manac'h keaz. Gelver a reaz d'he gaout Superior ar Manati, ha lavaret a eure dezhan evelhen : « Hor breur anaoun a zo o leski en tan ; hen sikour a dleomp, ervez hor galloud, da zont er meaz euz ar flammou. Grit eta kinnig evithan ar sakrifiz santel epad tregont dervez ; arabad e chomfe devez ebed, eb na ve kinniget evithan an Hosti sakr. »

An Tad superior a zentaz. Goude an tregont dervez, ar manac'h anaoun en em ziskuezaz epad an noz d'he vreur a

ioa ive er gouent-ze : « Penaoz ta ec'h en em gavit ? » eme hen-ma. — « Da c'houzanv e meuz bet bete vrema, eme Justus, mes brema oun eüruz, rak digemeret oun bet hirio e kommunion ar zent. »

Ar venac'h a reaz kount an Oferennou lavaret evithan, hag anaout a rajont oa bet kinniget en dervez-ze an tregontved oferen evit anaoun Justus.

2. C'hoar Sant Malachi.

SANT Malachi, arc'heskop Armagh, en Irland, a bedazepadmeurazervezepad he Oferen evit he c'hoar nevez maro. Ac'houdevez e chomaz tregont dervez eb kaout sonj anezhi.

Diskleriet e oue dezhan dre uvre, edo he c'hoar o c'hedal, er vered, glac'haret oll, ha n'e doa bet he ene begad bevans epad tregont dervez.

Ar zanta ententaz ez oa ar bevans-zesakrifiz santel an Oferen. En em lakât a reaz adarre da bedi evit he c'hoar, lavaret a eure an Oferen, ha lakât he lavaret evithi. Eur pennad amzer ac'houdevez, e velaz anezhi e kijchen dor an iliz, ha na c'helle ket mont ebarz. Ne baouezaz ket

da bedi, hag he guelet a reaz en eil guech, en iliz en dro-ze, mes gouskoude pell diouz an aoter. Abenn eun neubeut deveziou ec'h en em ziskuezaz dezhan evit an drede guech, al levezenez var he bizaj, e kreiz eur strollad sperejou eüruz, ha kementze a laouennaz he galoun.

3. C'hoar Sant Thomas.

SANT Thomaz Akin a ioa eun dervez So pedi a galoun. Unaneuz he c'hoarezed maro abadez kouent Santez Mari, e kear Capoue, en em ziskuezaz dezhan evit diskleria dezhan edo er Purkator ha goulen diganthan Oferennou. Ar zant, raktal, a lakeaz lavaret an Oferennou a c'houlenne hag a lavaraz, hen ive, meur a hini evit anaoun he c'hoar. Eur pennad amzer ac'houdevez, hou-ma en em ziskuezaz dezhan adarre evit hen trugarekât euz ar zikour en doa roet dezhi dre he beden-nou ha dre an Oferennou a ioa bet lavaret evithi, hag ive euz ar c'hloar e doa brema er baradoz.

4. Sant Nicolas.

SANT Nicolas a Dolentino en oa argilet pell amzer araok kemer samm ar

velegiaj. Ar pezh a reaz dezhan plega da reseo sakramant an Urz eo abalamour ma c'helje bemdez rekour guelloc'h anaoun ar purkator a garie kement. E guirionez Élez mad an anaoun diluiet ganthan a c'helfe, hi epken, diskleria gant pegement a diz e pede Doue evitho.

Eun nozvez etre ar zadorn hag ar zul Nicolas a ioa nevez en em roet dagousket pa deuz, dre ma leze Doue, eun anaoun euz prizoun tenval ar purkator d'he gaout : « Frer Nicolas, den Doue, eme an Anaoun gant eur vouez krenv, sellit, me ho ped ».

Hanter zihunet, Nicolas a zelle outhan, hag e kave dezhan beza he velet en tu benag ; mes ne c'helle ket he anaout mad aoualc'h. Goulen a reaz diganthan he hano. — « Me zo Peregrin a Aoximum, eme an anaoun ; va anavezet mad o peuz p'edon o veva var an douar. Me ho ped, en han'Doue, livirit Oferen an anaoun evidon hag evit kement hini zo o leski ganen. » — « Ra zeui d'ho zikour va Zalver en deuz ho prenet gant he c'hoar ; mes evidon-me, eme ar manac'h santel, a zo karget hirio da gana an oferennou bred,

ha na c'hellan ket lavaret oferen an anaoun. — « O ! deuit ganen, Tad henoruz, ha guelit ha just eo lezer e poaniou ken braz kement a dud. »

Seblantout a reaz d'ar zant oa kaset gant an anaoun he ambrouge, en eur plas distro pell pell ; hag heno e velaz eun niver braz a dud anaoun a grie outhan : « O pet truez ouzomp, ni a c'hed zikour diganeoc'h. Ma prijit kinnig ar zakrifiz santel evidomp, eur maread ac'hanomp a vo tennet euz a greiz ar poaniou iskiz a c'houzanvomp ama. »

Nicolas a zihunaz ; ha raktal, ec'h en em lakeaz da bedi Jezuz en eur vouela evit an anaoun keiz-ze. Kerkent ha ma oue deiz, ez eaz da stoui dirak he superior en eur c'houlén diganthan chench he dro oferen evit ar zizun hag asanti ganthan lavaret bemdez epad ar zizun oferen an anaoun.

D'an eizved dervez, Peregrin a deuaz adarre daved Nicolas, hag a ziskleriaz dezhan oa bet tennet a boan, dre he ofrennou hag he bedennou, an darn vuia euz a re a oa bet diskuezet dezhan o leski en eul leac'h distro.

5. An den euruz J.-M. Vianney.

SETU ama, etre mil, ar pez en deuz kountet an den santel, Aotrou Person Ars.

Bez ez oa eur beleg a ioa glac'haret oll, abalamour m'oa maro eur mignoun dezhan. Dont a reaz en he spered ne c'helle ober netra guelloc'h eget kinnig sakrifiz santel an Oferen evit anaoun he vignoun. D'ar gorreou, p'edo an Hosti etre he zaouarn, e lavaraz : « Tad santel euz an env, greomp eun trok : c'hui zalc'h ene va mignoun zo er Purkator, ha me zalc'h Korf ho map gant oll veritou he Basion hag he varo. Pa ginnigin Jezuz deoc'h, tennit va mignoun euz an tan. » Hag er mare ma save korf Jezus-Krist a uz d'an aoter, e velaz ene he vignoun o pignat en env e kreiz eur c'hloar skeduz.

Greomp aliez an trok euruz-ze evit mad hon anaoun karet. Epad gorreou an Oferen, pa deu Jezuz var an Aoter, pa vez savet e daouarn ar belek etre an env hag an douar, sellomp outhan gant respet ha fizianz, ha kinnigomp da Zoue treki

ganeomp outhan eun anaoun benag euz ar Purkator. Petra c'helfe Doue refuz deomp ar mare-ze ?

* * *

« E kreiz baradoz an douar, Doue en doa lakeat guezen ar vuez » (GEN., II, 9); frouez ar vezen-ze a dlie rei d'an den iaouankiz, gened ha nerz peurbaduz. Eur skeuden oa euz sakrifiz an Oferen, guir vezen ar vuez, lakeat e kreiz an Iliz evit beza magadurez peurbaduz an eneou, hag evit rei dezho ar vuez eternal. Bez emaomp o paouez guelet pe seurt frouez e toug, evel m'on deuz araok desket petra eo korf ar vezen-ze hag he griziu, p'on deuz guelet petra eo an Oferen. Ha pe guir eo « diouz ar frouez ec'h anavezer ar vezen » (MATH., XII, 33), ervez komsou Jezuz he-unan, na pegen dudiuz eo ar zakrifiz a ro frouez « ken kaer da velet, ken mad da danva » (GEN., II, 19). Bez ez eo frouez divin, en eur ger, evel ar vezen hag ar griziu a ro anezhan, rak Jezuz-Krist Doue ha den, beleg ha viktim, a zo var hon aoteriou.

6. Sant Aogustin. — Sant Per Damian.

AR pez en deuz skrivet sant Aogustin a zo ken sklear, m'en deuz digaset d'ar feiz katolik eur Zaozez protestant a lignez huel, ar gontez de Strafford. Eur zarmoun great gant an ao.'n eskop de la Motte, e kear Amiens, en doa lakeat kalz sklerijen en ene an itroun vraz. Mes douetans a zalc'he c'hoaz en he spered var an oferen ha var ar purkator, a zo nac'het gant ar brotestanted.

Mont a eure da gaout an eskop santel, da lavaret dezhan he enkreiz. Hen a respountaz : « Itroun, anaout a rit eskop protestant Londres, ha fisianz o peuz ennan. Mad ! Me ho ped da skriva dezhan kement-ma : « Eskop Amiens en deuz » lavaret d'ineun dra hag a souez ac'hanon. » Setu ama : Mar gellit nac'h en deuz sant » Aogustin lavaret an oferen ha pedet evit » an anaoun, hag e partikulier evit he » vamm, heñ em en graje protestant ».

Eskop Londres ne respountaz grik var gementze ; lavaret a reaz epken oa bet touellet an itroun, ha n'euz forz petra

skrivje dezhi, ne raje, moarvad, van ebed.

An itroun a velaz n'helle ket an eskop protestant dislavaret komsou an Eskop katolik. Trei a reaz kein d'he falz kreden-nou, ha renons a rea dezho dirak eskop Amiens.

Setu ama komsou sant Aogustin a reaz d'an itroun-ma distrei d'ar feiz katolik.

« Va mamm toc'hor braz a lavaraz d'am breur ha d'in-me : « C'hui a lakaï » va c'horf el leac'h ma karfot ; n'o pet » soursi ebet gant an dra-ze. Eun dra » epken a c'houlennan diganeoc'h : n'euz » forz e pe leac'h e vezot, m'o pezo sonj » ac'hanon ouz *Aoter an Aotrou Doue*. »

An doktor santel a skrivaz ac'houdevez ar c'homsou-ma : « O pet sonj, o va » Doue, pa dremenaz ho servicherez euz » ar vuez-ma d'eben, ne zonzaz ket en he » c'horf, nag en henoriou da ober dezhan, » nag el louzeier a c'huevad a vez devet » en dro da gorf ar re vraz euz ar bed ; ne » c'houlennaz ket eur bez kaer, nag e » vije kaset d'an hini e doa savet en he » bro. Mes sonjal a eure en eun dra epken : » *ma rachemp envor anezhi ouz an aoter,*

» er sakrifiz santel e doa bet perz enghan » *bep dervez* en he buez, o c'houzout eo » heno e vez roet Goad an Hini en deuz » roget ar c'hountrad azaone ac'hanomp...

« Digant ar re oll a vev e sklerijen » faziuz ar bed-ma, e c'houlennan m'o de- » vezo sonj dirak Doue euz va c'herent, » evit ma vo sevenet *peden diveza* va » mamm en he zremenvan, muioc'h'hoaz » eget n'her goulennaz, ha m'e devezo ne » ket epken *sikour va fedennou*, mes » c'hoaz pedennou kalz re all. » (*Leor kovesion sant Aogustin, L. IX, chab. II.*)

Ugent vloaz a ioa abaoue m'oa eat santez Monika dirag Doue, pa skrive sant Aogustin ar pezh on deuz lennet. Sklear eo eta o doa ar gristenien er bloaveziou kenta euz an Iliz ar memes kreden m'on deuz ni divar benn ar purkator.

* * *

Setu ama c'hoaz ar pezh a skrivaz divezatoc'h sant Per Damian var eun dra c'hoarvezet en he amzer, hag a verk sklear ive nerz pe vertuz ar pedennou great evit an anaoun.

Ar Pab Beneat VIII, tri dervez

goude m'oa maro (1024), en em ziskuezaz da Ian, eskop Porto, da eskop Kapri ha d'eun eskop all. Diskleria reaz dezho edo er purkator, hag e vije dilivret euz an tan ma pedje evithan an den santel Odilon, abad Kluny. Ho aspedi a rea ta da c'houlen digant ar pab nevez Ian XIX malakaje goulen evithan pedennou Odilon evit repoz he ene.

Ian XIX a gasaz raktal d'an abad santel eul lizer evit kemen dezhan ar pezh a c'houlenne ar pab Beneat. Sant Odilon dioc'htu a lakeaz koumans en oll kouentchou he Urz pedennou publik ha partikulier, ha lavaret eur maread oferennou evit an anaoun en doa goulennet sikour en eun doare ken souezuz.

Ogen p'edo an naved o vont da echui, Beneat VIII en em ziskuezaz kelc'het a c'hloar hag he vizaj meurbed laouen d'eur manac'h deuz Kluny, he hano Heldebert. Karga reaz anezhan da drugarekât euz he berz an abad santel Odilon evit ar sikour en doa bet diganthan dre he bedenno evit mont d'ar baradoz hag evit an *oferennou* oa bet lavaret evithan.

— Ian, eskop Porto, a oue ken estlammet

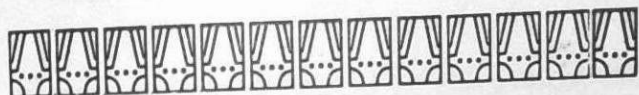
euz ar pezh a ioa c'hoarvezet, ma roaz he zilez euz he garg a eskop, hag en em dennaz en eur gouent evit sonjal epken iviziken en em brepari da gaout eur maro santel.

Guella skueriou a oufemp da heulia eo a dra zur skueriou ar zent o deuz diskuezet deomp kent ar zilvidigez.

Jezuz en deuz prometet ne jomfe ket ep rekompans eur verennad dour ien roet en he hano. P'on devezo roet, evel ar zent a zo bet hano anezho ama diaraok, ne ket dour ien da vouga tan ar Purkator, mes goad Jezuz he-unan d'hon anaoun, ar goad oll-c'halloudek a voalc'haz oll pec'hejou ar bed, na pebez tenzor a garantez on devezo ingalet etre prizone-rien ar bed all ! na pebez rekompans da gaout ! Ha p'on devezo kaset eneo da Jezuz d'he veuli abretoc'h eget n'oa bet merket gant he justis, Jezuz a ouezo mad merka deomp he anaoudegez vad.

PEDERVED LODEN.

PENAOZ KLÉVET AN OFEREN.

PEDERVED LODEN.

PENAOZ KLEVET AN OFEREN.

I. RED EO KLEVET MAD AN OFEREN.

BREMA e ouezomp petra eo an oferen, pegen talvouduz eo klevet an oferen. N'eo ket aoualc'h kementse. Red eo ive en em kakaat e tro da glevet an oferen gant frouez. Jezuz en oferen a ingal an tenzoriou en deuz meritet deomp dre he Basion ; mes ho ingala ra dioc'h ma kav troet ar re zo dirazhan. Setu perag eo red gouzout mad petra zo da ober evit kaout eur perz founnuz er Sakrifiz divin.

Gouzout a reomp eo sakrifiz an oferen ar memes hini ha sakrifiz ar Groaz. Evesaomp piou a ioa dirag ar Groaz pa varve Jezuz-Krist varnhi.

Eharz treid ar Groaz, tostik dezhi, edo ar Verc'hez Vari, ar garantezusa euz ar mammou, — sant Ian, ar guella euz ar mignouned, — Mari Madalen, ar bec'he-

rez konvertiset, he c'haloun ken anaoudek ha ken tener. Ho daoulagad a bar var an Hini zo o tiouaska var ar groaz poaniou evel n'en deuz den gouzanvet biskoaz. Rannet ho c'haloun, en eur vouela dourek, sellet a reont ouz gouliou an daouarn, gouliou an treid treuzet gant an tachou, ouz gouliou ar c'horf dispennet kil penn ha troad. Kement ger a guez euz muzellou Jezuz a ia doun en ho c'haloun. Kement a glevont en dro dezhan ra dezho skrija gant ar glac'har. Unanet oll int ganthan en he zakrifiz.

Pelloc'hik euz ar Groaz, ema ar re o deuz goulennet e vije lakeat Jezuz d'ar maro, ar re o doa kasouni outhan abalamour ma prezege didroidell lezen Doue d'ar bobl ha ma tamalle ho fec'hejou kuzet : ar farizianed, ar skribed. Ar re ma a zistage dezhan, evel taoliou biri, komsou goapauz ha disprijuz, laouen meurbed o velet Jezuz o vont da vervel.

Larkoc'h, eur bobl tud en ho sav, evel o c'hinaoui, a zelle ken dizeblant ha tra ouz ar pez a c'hoarveze, ep enkreuz, ep truez ebed.

Ha ne ket evelse e vez siouaz, epad an

oferen ive ? Sakrifiz an oferan a zo ar memessakrifiz haghini ar Groaz ; ar memes Jezuz eo en em ginnig evit pec'hejou an dud.

Evel var ar menez Kalvar, eur guchenik eneou mad, beo ho feiz, a zell gant ar brasa aked ouz Jezuz pe ar beleg oc'h oferenna ; ne gollont ket an disterra tra euz ar pez a c'hoarvez ouz an aoter, sellet a reont gant feiz ha karantez pa ziskuezer Jezuz dezho d'ar gorreou, ha lavaret a reont neuze : « Va Mestr ha va Doue » ; hen trugarekât a reont euz he vadelez, goulen a reont pardoun evitho hag evit ar bec'herien. Heulia reont ar Zakrifiz santel beteg en em unani gant Jezuz dre ar gommunion.

Peurliesa, enebourien Jezuz ne zeont ket dirag an aoter epad an oferan, evel ar re ioa dirak kroaz ar C'halvar, evit goapât anezhan. Ha gouz Koude ha dishenvel int deuz enebourien Jezuz an aotrounez-ze, a veler avechou en ilizou, soun ho fenn epad an oferan, memes epad ar gorreou, evel pa gafe dezho ez int treac'h da Zoue, ho daouarn en ho godellou, ho fennouglin evel sounnet, evel pa ne c'helfent ket plega dirag Mestr ar bed ?

Nag a bed c'hoaz a vez en oferen, ar pec'hed marvel en ho c'haloun, hag ho c'haloun stag mad outhan ! N'o deuz na keuz na glac'har da veza krusifiet Jezuz a nevez. Petra reont en oferen, nemed disprijout anezHan ?

Nag a hini zoken, dre ar gommunion sakrilaj a reont, a laka korf ha goad Jezuz, he natur Den hag he natur Doue da veza breset, disprijet gant Satan memes !

Hag eur c'halz a re all a vez en oferen, petra reont ? Henvel int ouz ar bobl tud a ioa var ar menez Kalvar, p'edo Jezuz ouz ar Groaz. Evit petra emaint heno ? Evit sellet ha guelet ; sellet en tu-ma, en tu-hont, ouz hen-ma, ouz houn-nez. Leor ebed en ho dourn, pe mar bez, ne reont ket eur zell outhan evit heulia ar Zakrifiz santel ; sonj ebed en ho spered, pe mar deuz, ez int sonjou goullo pe marteze pec'hejou ; begad karantez ebed en ho c'haloun. Dirazho, dirag daoulagad ho feiz, Doue ar Map a zigor he varadoz, disken a ra evitho ac'hano gant he c'hloar, en em lakât a ra dindan spesou dister ar bara hag ar guin evit ho savetei, evit ho diouall euz tan an ifern, hag hi ne

reont van. Ma c'houzanfe eun den, evit savetei dezho ho buez, beza lakeat er prizoun ha beza goal gaset, ne ouezfent ket mad aoualc'h merka dezhan ho anaoudegez vad ; ha ne reont van pa deu Map Doue he-unan d'ho savetei euz an ifern.

Da betra e tal d'an dud-ma mont d'an oferen ? Ho c'horf a vez en iliz, mes ho spered, ho c'haloun, e pe leac'h e vez ? Doue, gouskoude, a fell dezhan beza adoret a galoun hag e guirionez.

N'euz netra var an douar ken kaer, ken santel ha sakrifiz santel an oferen ; hag an dud ne vez en ho spered epad an amzer-ze nemed sonj traou ar bed, ho afferiou, ho flijadureziou, a zo henvel ouz ar zoudarded a c'hoarie tost da groaz Jezuz evit gouzout da bini anezho e vije bet he zae.

Setu ama petra zonje sant Ian Krizostom var gemenze : « Ama emac'h e kompagnunez an Elez, evit kana a-unan gantho meuleudiou an Aotrou Doue, ha c'hui gred chom en ho zav, c'hoarzin ha kaozeal ? Souezet oun ne vec'h ket var an heur skoet ha pulluc'het gant argurun,

ha ne vemp ket skoet eveldoc'h, ni hag a c'houzanv ac'hanoc'h. E guirionez, piou en deuz meritet muioc'h beza skoet gant tan ar gurun ? Doue an armeou a deu he-unan da niveri he zervicherien ha da evesât ouz he zoudarded, ha c'hui o peuz an hardiziegez da c'hoarzin, da ebati dirak he zaoulagad, hag e kav deoc'h n'euz pec'hed ebet evit an dra-ze ! Mes da betra gourdrouz an dud kollet-ze ? Ha ne ket guelloc'h ho c'has er meaz euz an iliz eget gouzanv pelloc'h skueriou ken divalo ? »

An Doktor santel a ra ive rebechou kalet d'ar re a deu d'an iliz d'enem ficha, d'en em fougeal gant ho dillad kaer hag ar braoigou a lakeont en dro dezho : « Daoust ha c'hui zo eur plac'h nevez o vont d'an eured ? pe mont a rit d'an iliz evit dispaka ho kened hag ho traou kaer ? Ma teuit da c'houlouen pardoun digant Doue, perak kementze a glinkerez ? Ne ket dillad eur bec'herez glac'haret a zougit ; ne ket ho kuiskamant pinvidik, kredit mad, a denno varnoc'h ar pardoun ; tenna rai kentoc'h kasouni an Aotrou Doue. »

Dalc'homp da veza leun a respet epad Sakrifiz Santel an oferen. Heuliomp anezhan gant ar brasa evez, ha ne lezomp ket da vont da goll an disterra begad euz eun tenzor ken pinvidik. Dalc'homp ive da veza, ni hag hon tud, en oferen azalek ar penn kenta beteg ar penn diveza. Na vezomp ket evel meur a hini o deuz ato eun digarez benag evit beza re zivezad. « Ma ne mevez ket an oferen penn-dabenn, a lavare unan benag d'eun eskop santel, eo abalamour ma vez re hir. » — « Livirit ta, eme an eskop, eo c'hui zo re ver ho tevosition. »

Penaos eta klevet an oferen ? Evit klevet an oferen gant frouez, e c'heller a spered hag a galoun : 1° heulia lidou an oferen, da lavaret eo ar pedennou ha kement a ra ar belek ouz an aoter ; 2° evel m'hen lavar ar C'hatekiz : adori Jezuz-Krist, he drugarekaat evit he vadoberiou, goulouen diganthan ar pardoun eur hor pec'hejou, hag ar grasou m'on deuz ezom anezho ; 3° sonjal e Pasion hag e maro Jezuz-Krist, e giz pa vemp e tal ar Groaz.

Ober pedennou all epad an oferen, memes lavaret ar Chapeled, daoust ha pegen mad e c'hellont beza dreizho ho-unan, kementse n'eo ket deread. « Lakeomp, eme eun den santel, en divije eur mignon ho pedet dre lizer da vont d'he gear. C'hui ive o peuz c'hoant da ziskarga ho kaloun e kaloun ho mignoun. Desevet gant he beden, ec'h en em lakit en hent. P'en em gavit, hen ne ra van ac'hanoc'h, ne lavar ket eur ger deoc'h ; ho lezer a ra zoken en ho sav, evel pa n'oc'h anavezje ket. Ha ne vijec'h ket poaniet euz an digemer-ze ? Ma mije gouezet, eme-c'hui, me ne vijen ket en em lakeat en hent da zont ama ! Da gement oferen a vez lavaret, Jezuz-Krist a zisken euz an env evit dont davedoc'h, frealzi ho kaloun, karga ac'hanoc'h a vadou. Dirazoc'h emavar an aoter, sellet a ra ouzoc'h gant karantez, gedal a rama kaozefec'h outhan, goulen a ra m'ec'h anavezfec'h evit ho Toue hag ho Salver. Ha c'hui, ne zellit ket outhan, ne livirit ger dezhan. E leac'h merka dezhan ho respet, e rit ho pedennou ne zellont tam ebet ouz ar Zakrifiz Zantel, evel pa ne vijec'h ket en oferen !

En han' Doue, kristenien, ne rit mui evelse; er mare-ze, grit evel ar belek, kuezit d'an daoulin, ha leun a feiz hag a garantez, adorit an Hini'n em ziskuez deoc'h dindan spesou ar bara hag ar guin » (P. de Cochem).

Ar re a bed en ho giz epad an oferen, ar re n'en em unanont ket gant ar beleg o kinnig ar sakrifiz santel, a goll al loden vrasa euz ar frouez a c'helfent tenna anezhan evitho ho-unan. Ne vezont mui, evelse, daou hanter gant ar beleg, ne ginnigont ket an Hosti sakr a unan ganthan. Ha gouz Koude evit klevet mad an oferen, an dra vella, an dra talvoudusa eo en em lakât a unan gant ar beleg, evit ma vezo he offrans hon offrans, he veritou hor meritou, ha m'on devezo perz e frouez ar zakrifiz a ginnigomp ganthan.

Evit heulia an oferen en doare talvouduz-ze, an Iliz e deuz a bep amzer merket deomp an teir fesoun on deuz hanvet bremaik.

II. DESKI A DLEER AL LIDOU SANTEL.

D'AR zul en hor bro garet Breiz-Izel, guir eo, e vez eun dudi guelet ar gristenien o vont dre ar guenojennou, dre an hentchou da vare an Oferen varzu an iliz. Mes nag a garteriou e Frans dis-henvel euz hor bro-ni var ar poent-ze ! Tano, tano e vez heno an dud en Oferen da zul. Ne zonzont mui e Doue, n'hen anavezont mui ; ne zonzont nemed e madou an douar, en ebatou ar bed, e plijadurezou ar c'horf. Lezer a reont ho ene er brasa dienez. Doue ra viro na deufemp biken da veza henvel ouz an dud-ze, da veza ken dizesk ha ken dievez var kement a zell ouz Doue hag hon ene !

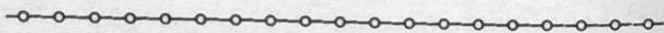
Evit miret ouz eun hevelep planeden, petra on deuz da ober ? Deski ha deski guelloc'h, lakât deski en dro deomp petra eo sakrifiz santel an Oferen, pegement e talvez, e pe fesoun e tleer kemeret perz ennhan. Euz an dud a vez en Oferen, eur c'halz zo ne ententont netra el lidou santel, n'int ket guest da heulia an Oferen, ha dre-ze ne dennont frouez ebed anezhi.

Sant Ian a Facundo a ioa eur manac'h euz urz an Augustined. He zuperior a rebechaz dezhan, eun dervez, e veze re bell gant he Oferen : « Mar bezan pell gant an Oferen, emezhan, eo abalamour ma plij gant Doue dizelei d'in, dre ma zan, petra zunifu al lidou santel a ran, hag e peb hini anezho ez euz misteriou ken braz m'en em zantan leun a spount dre m'ho heulian. »

Var gementze ar C'honsil a Drant en deuz douget al lezen-ma : « Evit ne c'houzanvo ket denved Jezuz Krist a zienez, hag evit ne vanko ket a dud da ranna bara d'ar vugale vian a zo du gant an naoun hag a c'houlén ma vo roet dezho da zebri, ar C'honsil a Drant a c'hourc'hemen d'ar bastored, ha da gement hini en deuz karg eneou, displega alies epad an Oferen, pe int-hi pe dre re all euz ho ferz, darn euz ar pedennou zo ennhi. » An eskipien, ar veleien a roe ar gelennadurez-ze d'ar gristenien euz ho amzer ha n'oa ket, a dra zur, ken digor ho spered ha kalz euz an dud devot en amzer-ma. Etouez ar re a veze o selaou sant Augustin ez oa muioc'h a

vartoloded eged a zoktored, ha gouskoude nag a vech e prezege dezho var lidou an Oferen !

Lennit ta gant tiz, eneoou kristen, pe selaouit o kuez a euz ar gador kement a c'helloc'h lenn pe glevet divar benn ar sakrifiz santel, hag oc'h ene a gavo ennhan sklerijen, nerz, frealzidigez. Kloc'h an Oferen bep tro ma souno a lakai ho kaloun da dridal gant ar joa hag an esperans.

III. AN TRAOU A ZERVICH D'AL LIDOU SANTEL.

§ 1. An iliz.

I. AR C'HLOC'H. — Da genta, ar C'HLOC'H a c'halv ar gristenien d'an Oferen : bez ez eo mouez an Iliz katolik o c'helver he bugale da zont da adori Doue. Ar c'hloc'h n'eo ket eur c'hoariel ; konsakret eo bet gant dour benniget gant an Aotrou'nEskop, ha goulen a ra respet. Avechou e verk ar joa, avechou au dristidigez ; ato e tleomp selaou he vouez.

2. AN TOUR. — Euz an TOUR e teu soun ar c'hloc'h. An tour zo guintet huel varzu an oabl evit lakât hor spered hag hor c'haloun da drei alies varzu an env. Bep tro ma par hon daoulagad varnhan, sonjomp : « Du-hont e ma o chom Jezuz-Krist, roue an env hag an douar » ; ha sellomp outhan gant joa ha levenez.

3. AN ILIZ. — Au ILIZ eo ti an Aotrou Doue ; ne dle mont ennhan nemed he vugale. N'on devezo james aoualc'h a respet hag a garantez evit an ilizou. Araok mont ebarz e tremener dre ar PORCHED. Heno e chomme guechall ar bec'herien distroet da Zoue, ha n'o doa ket c'hoaz bet ho fardoun ; heno e chom c'hoaz brema ar vugale n'int ket badezet. — BOLZ an iliz, henvel ouz strad eul lestr (e gallek, *nef, navis*) a ro deomp da zonzal ez eo an Iliz var an douar evel eul lestr var mor ar bed. — Ar c'heur a zo evel skeuden an env ; heno ec'h en em ginnig, e stad a varo hag hen beo, Oan Doue evit hor prena.

4. AR FINSIN. — En eur vont e ti an Aotrou Doue, kemerit DOUR BENNIGET gant respet ha grit sin ar Groaz gant evez.

Kalz zo ne reont nemed au neuz ; an ardou a reont gant ho dourn n'eo tamm furm eur groaz. Sin ar Groaz great gant dour benniget en deuz ar vertuz da netat an ene diouz ar pec'hed. Pa'z eer da di eun den hag on deuz doujans evithan, e vez gant an dourn diboultrenet ha kempennet an dillad. Gant sin ar Groaz hag an dour benniget e tiboultrenomp hag e kempennomp hon ene en eur vont e ti an Aotrou Doue.

5. AL LAMPR. — Sellit dioc'htu ouz ar VOUCHEN VAR ELUM, zo dirak an aoter vraz, peurliesä. Ar vouchen-ze a dlechom, noz deiz, var elum dirak hor zalver Jezuz-Krist en tabernakl ; ar vouchen-ze zo var elum euz perz an oll barrisionniz ; ne dleont morse ankounac'hat e pe-leac'h ema ar Mestr. Kerkent ha ma vezont en iliz, ho daoulagad a dle mont euz al lampr var elum da zor an tabernakl evit he zaludi hag he adori. Dindan boan a bec'hed marvel, persoun ar barrez a dle delc'her var elum ato lampr an tabernakl.

6. AN AOTER. — Goudeze, evesäit ouz an AOTER, a zinifi « leac'h huel », evit beza

tostoc'h d'an env ha beza guelet gant an oll. Lakät a dle en ho spered sonj : euz taol ar Senakl a zervichaz da Jezuz evit an Oferen genta da Iaou Gamblid, — euz Menez Kalvar kinniget varnhan sakrifiz ar groaz, — euz aoter skeduz ar baradoz, guelet gaut sant Ian, varnhan an Oan divin lazet.

Au tri delez da bignat ouz an aoter a verk an teir vertuz a gas var ehun da Zoue, Feiz, Esperans, Karantez.

Gouskoude ne ket ar c'hoataj a veler, n'euz forz pegen brao e ve kizellet, eo an aoter. An aoter eo ar mean sakr, kizellet varnhan pemp kroaz, toullet ennhan divar c'horre eur bez, hag er bez-ze ez euz relegou merzerien, siellet eur mean varnho. D'ar bez-ze e pok ar belek, bep tro ma pok d'an aoter. Ar mean aoter a zo evel Jezuz Krist heunan, hanvet gant Sant Paol ar « Mean ». — Var an Aoter ez euz teir douzier, a zigas deomp da zonj e oue lianet korf hor Salver goude he varo. Pa vez en dro dezhan bokedou, eo evit merka levez ar bobl kristen hag ar vertuziou a skeudennont.

7. AR GROAZ. — Er plas a henor ema ar GROAZ, var an tabernakl, a vel d'an oll, evit digas da zonzj Sakrifiz ar menez Kalvar a vezo bremaïk nevezet dirazhi. Varnhi ema imaj Jezuz krusifiet. N'euz red evit oferenna nemed ar grusifi, hag eur mean aoter. An traou all zo deread ; mes, oc'h red, e reer eptho.

8. AR PILEJOU. — A ziou hag a gleiz ema ar PILEJOU koar. Perak e ranker kaout goulou koar evit an Oferen ? Abalamour ar c'hoar a zo great gant ar gennan, loenigou guerc'h, a ra koar gant ar bokedou a c'huez vad a zunont ; evelse ive korf Jezuz guerc'h, hag a zo ennhan an oll vertuziou, a vez kinniget var an aoter.

9. AL LEOR OFEREN. — AL LEOR OFEREN a vez en tu kleiz euz an aoter, mes sarret ha nann digor. Hon lakât a ra da zonzjal el Leor siellet, a velaz Sant Ian e dourn an Aotrou Doue er baradoz. Oan Doue, hen epken, a c'hell digeri al Leor en env ; ouz an aoter, d'ar belek epken eo digeri al Leor Oferen.

§ 2. Ar guiskaman chou sakr.

Ar beleg, araok kregi en dillad sakr

a gemer evit oferenna, a dle goalc'hi he vizied en eur lavaret : « Va Doue, roit nerz d'am daouarn da netaat kement mank zo ennon, evit ma c'hellin ho servicha gant eun ene hag eur c'horf dinam. »

Evesait brema ouz ar guiskaman chou oferan. Evit gouzout perak e kemer ar belek peb hini anezho, e ranker sonjal e daou zra : ar belek ouz an aoter a zalc'h plas Jezuz-Krist, o vont da nevezi he basion var ar C'halvar, — ar belek ouz an aoter a zo heno en hano an oll gristenien. Dre-ze e tleer guelet er guiskaman chou oferan : 1° an dillad mezuz a oue lakeat d'Hor Zalver en he Basion, 2° ar vertuziou a dleer kaout evit beza din da gemeret perz er Zakrifiz Santel.

An Amict, pe al lienen ven, en deuz ar belek lakeat da genta var he benn, hag a zo diskennet ac'houdevez var he ziouskoaz, a zo evit digas da zonzj e oue mouchet Jezuz-Krist pa skoe ganthan ar Iuzevien. Ar beden a lavar ar beleg en eur gemeret anezhan, hen galv « an tok a zilvidigez », abalamour ma verk gant pegement a evez e tleer, araok komunia, beilla var sonjou ar spered ha

var an teod evit diouall da offansi Doue.

Ar *Gamps*, a visk goudeze, a verk ar zae venn a lakeaz Herodez d'Hor Zalver evel da eun diskiant. Merka ra ive dre he liou guen pegen guen e tle beza ene ar beleg hag eneu an dud fidel evit kaout perz er Zakrifiz santel.

Ar *gorden* a lak en dro dezhan a ziskuez Jezuz chadennet er Jardin Olived ; merka a ra ar jastete a dle beza e kaloun hag en izili ar beleg hag ar re zo en Oferen.

Ar *Manipul*, a stag ouz penn he vreae'h kleiz, a zigas da zonj euz Jezuz liammet he zaouarn ouz eur peul epad ma oue skourjezet ; merka ra ar glac'har d'ar pec'hejou.

Ar *Stol*, a laka var he ziouskoaz en dro d'he c'houzouk, eo an ereou a ioa en dro da Jezuz epad ma touge he groaz var hent ar C'halvar ; merka ra ar zantelez.

Ar *Gazul*, a zo var c'horre an dillad all hag a zo varnhi eur groaz adren kein, eo ar vantel moug ruz-tan taolet var Hor Zalver gant ar zoudarded e porz Pons-Pilat, hag ar Groaz a zougaz en eur bignat var ar menez Kalvar. Merka ra ne ra Jezuz-Krist hag ar beleg oc'h

oferenna nemed unan, hag e rank peb den dougen he groaz hag ober pinijen evit beza henvel ouz Jezuz-Krist ha beza euz he ziskipien.

Evesait ive ouz al *liou* o deuz ar gazul, ar stol, hag ar manipul. Deski a rei deoc'h pere sonjou a dle beza en ho kaloun evit ofiz an deiz.

Mar d-int *guen*, liou ar boked lili, e verkont ar glander pe ar burete, evel da c'houeliou Hor Zalver, da c'houeliou ar Verc'hez hag ar zent n'int ket merzerien. Sonjit e gloar an env hag e levenez an dud eüruz er baradoz.— Mar d-int *ruz*, liou an tan hag ar goad, evel da c'houeliou ar Pantekost pe ar Spered Santel, da c'houeliou Pasion Hor Zalver hag ar Verzerien, e rint deoc'h sonjal er garantez birvidik, er goad a ranker beza prest da skuill evit an Aotrou Doue, hag er spered a zakrifiz a ra deomp gouzanv a bep seurt poaniou evel Hor Mestr Jezuz. — Mar d-int *guer*, evel da zulvezioù ar Rouaned beteg ar Septuajesim ha re ar Pantekost beteg an Asvent, e reont deomp sonjal er frouez a deu deuz an douar ha deuz hon ene, hag en esperanz

a dleomp kaout da vont d'ar baradoz. — Pa vezont *glaz-ruz* (violet) evel d'an Asvent, d'ar Septuajesim ha d'ar C'ho-raïz, e verkont ar binijen. — Al liou *du*, a vez douget da Vener ar Groaz ha da oferennou an Anaoun, a verk ar c'hanv hag a zigas deomp da zonj euz ar maro. — Ar viskamant alaouret a verk ar joa hag a zalc'h, d'ar goueliou braz, plas ar guen, ar ruz hag ar guer.

Pa vel an dud a vez en Oferen ar beleg o vont ouz an aoter, e tleont evesât ouz ar viskamant a zoug hag ouz he liou, evesât ive ouz ar gouel a zo en dervezze, ha lakât neuze en ho ene ar sonjou a zo deread diouz ar gouel-ze.

§ 3. Ar C'halir.

Ar *c'halir* a zo eun anaf, peurlies a doare eun dulben, savet var eun troad metal. Er c'halir e vez lakeat ar guin a vezo chenchet e goad Jezuz-Krist. Var ar c'halir e vez eur pladik hanvet *patène* a dle beza lakeat varnhan ar bara a vezo chenchet e korf Jezuz-Krist. Dre respet evit korf ha goad Hor Zalver, kalir ha *patène* a dle beza pe en aour pe

en arc'hant alaouret a ziabarz. Troad ar c'halir epken a c'hell beza en eur metal all. — Konsakret e tleont beza gant an Ao.'n eskop dre an oleo sakr; hag abalamour da ze ne c'hell nemet ar re o deuz bet perz e sakramant an Urz kregi ennho. Ar re all a rank kaout aotre an ao.'n eskop evit touch outho.

Ètre ar c'halir hag ar *patène* e vez eun tam lienaj guen, hanvet *purificatoire*, abalamour ma servich da zec'ha anezho, hag ive da zec'ha bizied ha muzellou ar beleg, o deuz touchet oc'h korf ha goad Jezuz.

Var ar *patène* ez euz eun tam lien guen, avechou brodet, gant eun tam paper kalet er pleg. Hanvet e vez *pale*. Servichout a ra da c'helei ar c'halir, evit miret na guezfe enghan na poultren na kellen. Eur gouel seiz, e liou ar viskamant oferen, a guz an traou-ze ouz an daoulagad e penn kenta ha diveza an ofiz.

En eur c'holoen doubl er memes liou, hanvet *bourse*, e vez dastumet eun doucherik guen e vez displeget ha ledet var an aoter, ha lakeat varnhi veseliou sakr hag an Hosti santel. An tam lienaj-se

a zo he hano *corporal*, abalamour ma tle reseo korf Hor Zalver. Digas a ra deomp da zonz euz al linser a zervichaz da zebelia korf Jezuz goude he varo.

Eur zell ive ouz ar pezh zo danvez ar Zakrifiz : ar bara hag ar guin.

Perak e ranker kaout bara ha guin evit oferenna ? Abalamour ma kemeraz Jezuz bara ha guin evit ho chench en he gorf hag en he c'hoad, ha ma lavaraz d'he Ebestel, ha d'an oll veleien a dlie dont var an douar : « Grit an *dra-ma* e memor d'in. » Jezuz en em zervichaz euz bara ha guin evit oferenna : ar beleg a dle ober eveldhan.

An oll a oar perag ez eo en em zervichet Jezuz a vara hag a vin evit an oferen : evit m'helje an oll maga ho ene gant he gorf ha gant he c'hoad, evel ma vagont ho c'horf gant bara ha guin, ho bevans krenva.

Ar bara a dle beza great gant bleud guiniz hag eb goell, abalamour ar bara a zervichaz da Jezuz a ioa bara guiniz ep tamm goell enghan.

Evit ar memes rezoun, ar guin oferen a dle beza great gant rejin nevez-kutuil-

let ha nann gant rejin seac'h, ha ne dle beza mesket netra en he douez.

Ar guiniz, evit ober bara, a dle beza malet ; ar rejin, evit ober guin, a dle beza flastret. Kement-ze a zigas en hor spe-red ar zonz euz poaniou Jezuz-Krist en he Basion, a zo bet evel malet ha flastret he gorf evidomp. Evit ober bara, e vez malet asambles eur guchen greun guiniz ; evit ober guin e vez flastret asambles greun rejin. An dra-ze a lavar deomp e tleomp en em unani oll e karantez an Aotrou Doue hag e sakrifiz santel an Oferen.

Evit ma kresko muioc'h-mui hon devosion hag hor fizianz evit an Oferen, setu ama eur gentel roet n'euz ket pell gant an Aotrou Doue.

D'ar 16 a viz Genver 1909, e c'hoarvezaz eun darvoud glac'haruz meurbed var an hent houarn e Puyoo, var an hent da vont da Lourd. Prestik goude 7 heur dioc'h ar mintin daou drain a stokaz gant err an eil ouz egile ; torret, brevet e oue ar vagoniou, kalz tud a oue lazet. Unan euz ar veachourien a ioa an Ao. Artozoul, inspektour evit an

assurans, o chom abaoe daou viz e Juranson. Setu ama petra zo bet skrivet neuze e Kannadik ar barrez-ze.

« Lavaret zo great oa bet an Ao. Artozoul saveteet euz ar maro dre eun oferen o doa he dud lakeat lavaret d'ar mare memes ma c'hoarveze an darvoud, ha goulennet zo great diganeomp ha guir oa. Setu ar pezh zo guir : d'ar 16 a viz Genver, da eiz heur, an oferen zo bet lavaret en hon iliz evit anaoun ar famill Artozoul, hag an itroun a ioa en oferen. Zoken — hag an dra-ma zo souezuz — goulennet oa bet an oferen evit ar meur araok, ha dre vank d'en em glevet mad an oferen a oue appellet d'ar zadorn varlerc'h, deiz an darvoud.

» Guir eo c'hoaz, e oue paket, e darvoud ar 16 a C'henver, an Ao. Artozoul dindan eur bern hernaj ha koataj ar vagoniou friket ; 18 troatad traou a ioa varnhan. He-unan eo en deuz hen lavaret d'in ; ha dalc'hmad e kave dezhan edo o vont da veza frigaset dindan. Epad eun heur hanter e velaz ar maro a zioc'h he benn.

» Gouzkoude — hen diskleria ra da

nep a gar — an Ao. Artozoul a ioa eun den difeiz meurbed, hag alies alies, e prezege gant kounnar enep ar relijion. Mes ar guel euz ar maro ken tost, ar zonz euz an oferen a lakea he dud lavaret d'an heur-ze en hon iliz, a roaz sklerijen d'he ene. Goulennet a reaz pardoun digant Doue da veza bet ken digristen, en em unani a reaz a galoun gant peden he vaouez, en em erbedi a reaz ouz ar Verc'hez... ha saveteet eo bet.

« Ia, saveteet, emezhan. Da eiz heur » hanter just, d'an ampoent m'echue an » oferen ez oun bet tennet euz a zindan » ar vagoniou a venne dalc'hmad va laza. » Echu oa va spoutaden ! »

» D'an abardaez, er memes dervez, e oue kaset da Juranson. Ar vedisined a gavaz var he gorf meur a vlounsaden, meur a gignaden ; mes — a drugare Doue — n'en doa izil torret ebet.

» Setu ar pezh zo en em gavet. An Ao. Artozoul en deuz askavet feiz he vugaleaj. Ra zesko ive hor parrisioniz dre ar skuer-ma priz ha talvoudegez an oferen, ha pegen striz eo an dever d'he c'hlevet bep sul. »

PEMPED LODEN.

LIDOU AN OFEREN.

PEMPED LODEN.

LIDOU AN OFEREN.

Lakât e c'heller ez euz c'huec'h loden en oferen : 1° Pedennou araoak ar zakrifiz ; 2° al loden kelennadurez ; 3° an Ofertoir pe an Ofranz ; 4° ar gonsekra-sion pe ar Gorreou ; 5° ar Gommunion ; 6° an Aksion a c'hraz.

I. PEDENNOU ARAOK AR ZAKRIFIZ.

PEMP zo anezho : 1° Pedennou e traon an Aoter ; 2° an *Introït* ; 3° ar *C'hyrie eleison* ; 4° ar *Gloria in excelsis* ; 5° an *Orezonou*.

§ 1. Pedennou e traon an aoter.

Ar beleg goude m'en devez saludet ar groaz, a deu euz ar zakreteri en iliz. — Petra dle beza evidomp ar beleg o tont euz ar zakreteri evit sevel ouz an Aoter hag ober heno al lidou santel, ar beleg o

pedi, o lenn hag o tiskleria an Aviel, o kinnig an Hosti santel, oc'h en em vaga anezhi hag o rei anezhi evit magadurez d'he vreudeur, o vennigen ar bobl fidel, etc. etc... ? Ar beleg o vont d'an Aoter eo Jezuz-Krist o tisken euz gloar an env, o tont euz korf ar Verc'hez Vari evit en em ziskuez er bed-ma, skuill enghan gant he c'hoad ar c'homzou a vuez, ha dre ar zakramanchou rei da bep ene Hen he-unan gant he c'hraz pe he vuez santel. — Mes er beleg o tont euz ar zakreteri e tleomp guelet dreist oll Jezuz-Krist o tont er meaz euz lezvarn Pilat evit pignat var ar C'halvar.

Goude m'en deuz lakeat ar c'halir var an Aoter, ar beleg a zigor al leor Oferen evit kaout dirak he zaoulagad ar pedennou red merket evit gouel an deiz gant an Iliz, hag e tisken e traon an Aoter. Plega e ra neuze he c'hlin evit adori Jezuz en Tabernakl ; pe ma n'ema ket Jezuz en Tabernakl, soubla ra he benn evit adori ar Groaz zo var an aoter, hag e koumans ar pedennou araok ar zakrifiz en eur ober sin ar groaz.

N'heller ober netra guelloc'h er mo-

met-ze. En doare-ze e tleer ober araok ar peb brasa euz hon oberiou, ha dreist oll e penn kenta an Oferen a dle digas deomp sonj a *Sakrifiz ar Groaz* hag hen nevezi bepred. Ar zin-ze a deui alies epad ar zakrifiz santel : ar beleg her gra *anter kant guech* pe var al leor, pe var an hosti hag ar c'halir, pe gant an hosti hag ar c'halir, pe var an dud zo en Oferen.

Neuze ar beleg, he zaouarn harp an eil ouz eben, a lavar ar psalm *Judica me*, a lavare ar roue David en harlu evit merka an ast en doa d'en em gaout e templ au Aotrou Doue e Jeruzalem. An dud zo an Oferen a respount outhan bep eil dre vuzellou ar c'hurust hag a-unan gant-han. Evel ar psalmou all, hen-ma a echu dre ar *Gloria Patri*.

Evesaomp : da Oferennou an Anaoun ha d'ar re en amzer ar Pasion, ne vez ket lavaret ar psalm *Judica me*, abalamour ma verk levenez. Ha d'an oferennou-ze, an Iliz ne zonz nemed e poaniou an Anaoun er Purkator pe e poaniou Hor Zalver Jezuz-Krist.

AR GONFITEOR. — Araok kinnig Sakrifiz dudius an Aoter, ar beleg, o c'hou-

zout e plijo muioc'h da Zoue ma vez kin-
niget gant eur galoun glac'haret ha di-
bec'h, a ra he govesion jeneral dirak
an oll. Stouet izel he benn, evel Jezuz
er jardin Olivet, p'en em velaz karget
euz pec'hejou an dud, hag he zaouarn
harp an eil ouz eben, e stad ar beden,
e lavar ar Gonfiteor, *Me govez oc'h Doue*.

Ar beleg en em zalc'h eta dirak Doue,
evel eur pec'her hag en hano ar bec'he-
rien. A vouez huel, kovez a ra ne ket
epken oc'h Doue, en deuz offanset, mes
ive ouz ar Verc'hez gloriuz Vari, ar zan-
tela euz ar grouadurien ; ouz Sant Mi-
keal, kenta difennour guiriou Doue, ouz
Sant Ian Vadezour, a ziskleriaz d'an dud
oa erru ar Mesias hag e ranket ober pi-
nijen, ouz an Ebestel eüruz Sant Per ha
Sant Paol, a zo evel pillerou an Iliz ; ouz
an oll zent. Oc'hpenn e lavar : *Hag ouz-*
oc'hu, va breudeur, « et vobis, fratres »,
evel ma rea ar gristenien genta.

Ne glask ket teuler ar beac'h var re
all, mes anzav a ra en deuz pec'het « dre
he faot, dre he faot, dre he vrasa faot »,
emezhan en eur skei teir guech var he
stomok, evel Publikan an Aviel, evit

merka e karfe brevi he galoun, abala-
mour en deuz displijet da Zoue. Goude
beza great ar govesion-ze, ec'h asped
ar Verc'hez Vari hag an oll zent all on
deuz hanvet, hag he vreudeur (da lavaret
eo an oll dud fidel en iliz), da bedi evit-
han. Ar re-ma, dre vouez an hini a res-
pount an Oferen, a c'houlenn pardoun
evit ar beleg, en eur lavaret : *Misereac-*
tur tui... Plijet gant an Doue oll gallou-
dek kaout truez ouzoc'h...

P'en deuz lavaret : *Amen* « Evelse be-
zet great », ar beleg a zav adarre dres en
he zav.

An dud fidel d'ho zro, a-unan gant an
hini a respount an Oferen, a ra ho c'ho-
vesion evel ar beleg, ha stouet evel dhan,
evit merka edont a-unan ganthan epad
ma lavare ar Gonfiteor. Ac'houdevez, ar
beleg a ra evitho ar memes peden o deuz
great evithan : *Misereatur... Indulgen-*
tiam.

An diou beden-ze a ro ar pardoun euz
ar pec'hejou veniel d'ar re o deuz keuz
dezho.

Na pebez tra gaer ! An oanet o pedi
evit ho fastor hag ar pastor evit he oa-

ned, hag oll asambles e reont sin ar groaz varnho ho-unan, abalamour dre ar groaz eo bet paet evit ar pec'hejou.

Bete vrema ar beleg a ioa e traon an aoter, ken izel hag an dud all, evel den hag evel pec'her. Brema e savo huelloc'h evel Moizez guechall, hag e pigno ouz an aoter evel beleg karget da ginnik ar Sakrifiz santel da Zoue. Araok kuitât renk an dud fidel, e saludo anezho gant respet ha karantez : *Dominus vobiscum*, an Aotrou Doue ra vezo ganeoc'h ! Beteg seiz guech e roio ar memes salud epad an Oferen. Na kaera doare d'en em zaludi ! E meur a vro an dud a lavar evelse p'en em gavont an eil gant egile.

En eur zevel ouz an aoter, e lavar eur beden evit goulen digant Doue netaat guelloc'h c'hoaz he ene dioc'h kement a c'helfe displeijout dezhan.

§ 2. An Introït.

En em gavet var an huella pazen, ar beleg a stou izel he benn, evit merka gant pebez tiz e ra he beden. Harpa ra he zaouarn var an aoter, evel p'en em harpfe var Jezuz-Krist, rak an aoter a

zo evel skeuden Jezuz. Poket a ra dezhan gant karantez, en eur asten he zaouarn a ziou hag a gleiz, evel pa vriater unan benag. Poket a ra d'an aoter er plas memes m'ema relegou ar verzerien. Ho fedi a ra evelhen d'her skoazia : « Ni ho ped, Aotrou Doue, dre veritou ho Sent, a zo ama ho relegou, hag oc'h oll zent, plijet ganeoc'h pardouni d'in va oll fec'hejou. »

Neuze ez a d'an tu kleiz euz an aoter. Dioc'h ar grusifi eo e vez kemeret tu diou ha tu kleiz an aoter hag an iliz. Evelse, an tu diou eo tu an Aviel, an tu kleiz eo tu an Abostol, e gallek *Epître*.

P'en em gav e korn an aoter, ar beleg a ra sin ar groaz hag a lenn el leor oferen digor an INTROÏT. Ar c'homzou-ze a zo kemeret en Testamant koz, hag a verk ar bed var c'hed euz ar Mesias promettet gant Doue. Echui a ra dre ar Gloria Patri en honor d'an Dreinded Santel evit merka ar c'hoant e ve glorifiet gant an oll dud.

§ 3. Kyrie Eleison.

Goude an Introït, ar beleg a lavar,

bep eil oc'h an dud fidel pe ar c'hurust, eur guchennik invokasionou hanvet Litanionou bian pe *Kyrie eleison* « Aotrou, o pet truez ouzomp », teir guech en honor da Zoue an Tad ; *Christe eleison* « Jezuz-Krist, o pet truez ouzomp » teir guech en honor da Zoue ar Map en em c'hreat den ; ha *Kyrie eleison* adarre teir guech en honor d'ar Spered Santel. An nao invokasion a ra deomp sonjal en nao strollad Elez o kana ep ehan meuleudiou an Dreinded Santel.

Kyrie eleison a zo geriou e iez grek pe gregaj. O pedi er iez-ze en oferen, an Iliz Romen a verk ne ra nemed unan gant an Iliz grek evit pedi ha meuli Doue. *Kyrie eleison* a zo an huanaden a deu bepred var muzellou an den goasket gant ar boan pe an dienez. Evelse e krie ar vaouez hanvet en Aviel Kanaaneez, an dud lor, ha den dall Jeriko, o doa aoun n'en divije ket Jezuz eveseat outho, hag a aslavare gant muioc'h a diz : « Aotrou, o pet truez ouzin ! Aotrou, o pet truez ouzin ». Leveromp gant ar memes tiz gantho : *Kyrie Eleison*, a-unan gant ar beleg.

§ 4. Gloria in excelsis.

Goude an hymn a geuz hag a c'hlac'har setu ama an hymn a veuleudi hag a anaoudegez vad : ar *Gloria in excelsis*, kantik an Elez da c'hinivelez Map Doue. Ar c'homsou kenta a zo ar pezh a lavaraz an eal, en ear, var Graouik Bethleem : *Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

Evit ar c'hantik-ma, ar beleg a vez e kreiz an aoter evit merka guelloc'h e talc'h plas Jezuz-Krist, hanterour etre Doue hag an dud. En eur lavaret *Gloria in excelsis*, ec'h asten he zivreac'h ; d'ar ger *Deo*, dre respet evit hano Doue, e sav hag e tosta he zaouarn an eil ouz egile, evel ma ra an den a fell dezhan glorifia eun all.

Gant an Elez, o tigas d'an dud kelou mad ginivelez ar Mabik Jezuz, ni gano ive gant levenez : « Gloar da Zoue e bar an envou », ha gant an Iliz lavaromp : « ni oc'h ador ; ho trugarekaat a reomp... Aotrou Jezuz-Krist, c'hui hag a zoug pec'hejou ar bed, o pet truez ouzomp, —

digemerit hor peden,... gant ar Spered Santel e gloar Doue an Tad. »

En eur echui ar beleg a ra sin ar groaz. O veza ma'z eo ar Gloria in excelsis eur c'hantik a joa, ne vez ket lavaret da oferennou an anaoun ha d'an oferennou a binijen, evel d'an Asvent, d'ar C'ho-raïz, d'ar vijilou, etc...

Echu ar Gloria, ar beleg a bok d'an aoter evel pa gemerfe euz Kaloun Hor Zalver, skeudennet dre an aoter, ar peoc'h kemennet ha diskleriet d'an dud a volonte vad : *Pax hominibus bonæ voluntatis*. Trei a ra ouz ar bobl kristen, en eur gas dezhan ar zalud, on deuz great hano anezhan dija : *Dominus vobiscum*. « An Aotrou Doue ra vezo ganeoc'h gant he oll vadou » ! Ra vezo ennoc'h o chom evit sklerijenna ho spered, evit m'hellot her pedi evel ma'z eo mad ! Pa ra ar zalud-ze, ar beleg a asten hag a dosta adarre he zaouarn hag he zivreac'h, evit merka gant pebez ast, pebez karantez e ra ar reked-ze d'an dud fidel. Ar re-ma, anaoudek, a reket ar memes tra d'ar beleg dre eur zalud all en doare-ma : *Et cum spiritu tuo*, « ra vezo ive

an Aotrou Doue gant ho spered », o verka evelse an unvaniez, zo etre hen hag he vinistr.

§ 5. An orezonou.
(e gallek : *collectes*)

Ar beleg a zistro adarre e tu an Abostol (Epître), hag astennet ganthan he zaouarn, en eur zoubla he benn etrezeg ar grusifi, e lavar *Oremus* « Pedomp » evit lavaret d'ar re zo en oferen en em unani ganthan er beden e za, evel hanterour, da gas da Zoue.

Hag e lavar an Orezoun, galvet *Collecte*, abalamour ar ger-ma a zinifi *asambles* hag e vez great var ar bobl *asamblet*, — hag ive abalamour ma'z eo eur beden evit an oll *asamblet*. Ennhi ar beleg a zastum oll reketou, oll menoziou, oll goulennou peb unan evit ober anezho evel eun orden, eur beden publik da Zoue.

An Orezoun-ze a laka er spered sonj an eal guelet gant Sant Ian er baradoz, a ioa ganthan en he zourn eun ezansouer aour. Roet e oue dezhan kalz ezan a c'huez vad, a veur a seurt, evit ho c'hinnig gant pedennou an oll zent var

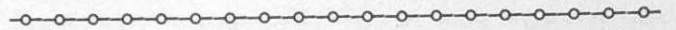
an aoter aour zo dirak trôn an Oan divin (Apoc., XIII, 3)

Kaer meurbed eo an orezounou-ze. Da genta e lakeont dirak an Aotrou Doue unan pe unan euz he berfeksionou pe euz he vadoberiou, pe hon dienez deompni. Neuze e vez displeget ar c'hraz a c'houlenner, hag evit he c'haout ec'h en em erbeder ouz Jezuz-Krist. Hen eo en deuz desket deomp en Aviel goulen en he hano, ma fell deomp kaout digant he Dad kement a c'houlennomp. N'oufet ober pedennou dudiusoc'h.

En eur lavaret anezho, ar beleg a asten he zivreac'h da bedi evel Moïzez var ar menez, evel ar gristenien genta a gemere skuer dioc'h Jezuz-Krist ouz ar groaz.

Ar bobl a respount : *Amen*, a zinifi e iez an Hebreed : « Ra vo great evel ma livirit. » Ar ger-ze ma ve lavaret gant an oll, o c'houzout petra leveront, a rofe kalz nerz d'hor peden. « M'en em akordont asambles, eme Hor Zalver, n'euz forz petra c'houlennint, hen obten a rint digant va zad zo en envou » (Matth., XVIII, 20). — Leveromp eta gant evez

ar ger Amen. Ama ec'h echu ar pedennou kenta evit en em brepar d'ar Sakrifiz.

II. LODEN HANVET AR GELENNADUREZ.

EL loden-ma e ma 1° an *Abostol* pe Epitr, 2° an *Aviel* ; 3° ar *Gredo*, tri zoare d'hor c'hentelia var gomzou Doue.

§ 1. An Abostol.

Abostol, Epitr pe lizer a zo ar memes tra. Hen eo eur pennad skrid tennet pe deuz an Testamant koz, pe aliesoc'h euz an Testamant nevez, a Liziri an Ebestel : Sant Per, Sant Ian, Sant Jakez, Sant Jud, ha dreist oll Sant Paol.

Sant Jerom eo en deuz ho choazet evel ma choazaz an Aviel evit peb unan euz oferennou ar bloaz. Ho c'has a eure d'ar Pab Sant Damaz, a gavaz oa great mad an dibab, hag abaoe ez int bet dalc'het. An Doktor brudet en doa klasket en oll skridou sakr ar pennadou a zere ar guella evit ar gouel a reer.

En oferen blean, ar beleg a sav hueloc'h he vouez evit ma klevo ar bobl lenn an Epîtr pe al lizer.

Selaouomp an Epîtr evel ma selaoufemp sant Per, Sant Ian, Sant Paol hag an Ebestel all, ma teufeut en hon touez. Ho c'homzou eo a glevomp, pe guelloc'h komzou ar Spered Santel o tont divar ho muzellou.

« Mez, a lavarfot, ni ne ententomp ket al latin ». Heuliit neuze an Epîtr e brezounek pe e gallek en oc'h heuriou oferen.

D'ar fin ar bobl, dre c'hinou ar c'hurust, a respount ; *Deo gratias* « bennoz d'an Aotrou Doue », evit he drugarekat euz ar gentel en deuz roet deomp.

O klevet ar beleg o lenn kenteliou an Epîtr, e tleomp sonjal er pezh a c'hoarvezaz eharz treid ar menez Sinaï : « Moizez a gemeraz al leor a ioa skrivet ennan lezen an allians great gant Doue, hag e lennaz al lezen-ze dirak ar bobl. Goude beza he selaouet, oll e lavarjont : « Ni raio ar pezh en deuz Doue gourc'hemenet, ha senti a raimp outhan. » Moizez, en hano Doue, en doa diskleriet dezho gourc'hemennou Doue, hag an Israelited

a bromettaz ho miret. Ni ive, greomp ar memes promesa goude beza klevet diskleria hon deveriou, ha dalc'homp sonj anezhi ac'houdevez, epad an dervez hag epad hor buez.

Goude an Epîtr, ar beleg a lenn eun neubeut koubladou euz ar psalm a zo hanvet GRADUEL, abalamour ma vezent kanet guez'hall epad ma pigne an Aviel en eur gador evit lenn pe kana an Aviel. Graduel a zinifi : kan an deleziou. Komzou ar Graduel a verk penaoz e tleer seveni ar pezh zo bet lennet en Epîtr.

Goude ar Graduel e teu diou ALLELUIA. Alleluia a zinifi e iez an Hebreed : Meulit Doue a zevri ! Bez eo eur c'han euz an env evel ar Sanctus. Sant Ian avieler a velaz dirak trôn an Aotrou Doue eur maread eneou, ne c'helle ket ho niveri, hag a lavare Alleluia en eur c'hoari var ho zelennou, ep ehan ebet. Pa vez kanet, e pouezer pell var an *a* diveza evit merka ne garfet james echui da veuli Doue.

D'an deveziou kanv ha pinijen evel er C'horaiz, ne vez ket lavaret an Alleluia, mes eun neubeut komsou hanvet e gallek TRAIT. Ar ger-ze a zinifi ne vez

ket kanet ar c'homzou-ze ken dillo hag ar re all, mes gwestadik, gant muioc'h a zale.

§ 2. An Aviel.

Evit lenn an AVIEL, ar beleg a jench tu. En eur vont, e chom eur pennad dirak an aoter, ha goude beza sellet varzu an env, e stou he benn izel. A vouez izel, aspedi a ra an Aotrou Doue da garza he galoun hag he vuzellou evel ma karzaz muzellou ar profet Isai, evit ma c'hello dereatoc'h kompren ha prezeg komzou Doue.

Evit an Aviel, an dud a zav en ho sav dre respet, hag ive evit merka ez int prest da ober kement zo merket ennhan. « Selaouomp an Aviel, eme Sant Aogustin, evel pa gaozefe Doue he-unan ouzomp. » Na gollomp ket eur ger anezhan, ha dirazhan bezomp evel servicherien ato prest da ober ar pezh zo gourc'hemenet deomp dreizhan. Greomp c'hoaz evel-se, pa lennomp an Aviel en hor part honunan. Bez e tle beza evidomp evel eul lizer digaset deomp gant Doue, evel skritur Doue memes.

Pa goumans ar beleg lenn Aviel an Oferen, e ra sin ar groaz gant meud he zourn diou var ar pennad kenta anezhan, evit diskuez ez eo Aviel eun Doue krusifiet evit hor prena ; goudeze var he dal evit diskuez ne ruzio ket anezhan, — var he c'hinou, evit diskuez ez eo prest da anzav dirak an dud e kred emma ar virionez en Aviel, ha var he galoun evit diskuez e kar ar virionez-ze hag e fell dezhan ober anezhi reolen he zonzou, reolen he oberiou. Ar gristenien fidel a ra ar memes sinou, ha respount a reont : « *Gloria tibi, Domine*. Gloar deoc'h, Aotrou ».

Echu an Aviel, ar beleg a bok d'al leor evit merka pegement e kar komsou Doue ; ar c'hurust a lavar : « *Laus tibi Christe*, Meuleudi deoc'h, Aotrou Jezuz-Krist ».

Eur ger ama divar benn an Aviel. Nag a gristenien zo, ne lennont morse leor an Aviel, ar c'haera leor a zo ! Kalz zo zoken ne ouzont ket euz petra, euz piou ez euz hano el leor dudiuz-ze. Dre-ze Jezuz-Krist, Salevr ar bed, he gomsou, he oberiou n'int mui anavezet. Ha souez

eo e teufe kement da zemplât ar vuez kristen etouez ar gristenien, e ve kement a dud badezet, ha ken neubet hag a ve kristenien dre ho buez ?

Ra vezo an Aviel en oll familhou kristen, ha ra vezo lennet aketuz, evit ma teui da veza guir reolen hor buez.

§ 3. Ar Gredo.

Ar *Gredo* ne vez ket lavaret e peb oferen, mes epken d'ar zul, da c'houeliou Hor Zalver, ar Verc'hez Vari, an Elez, an Doktored, ha da c'houel ar zant Patron.

Na kaer eo klevet eun ilizad kristenien o kana ar Gredo oll a-unan ! na kaer a akt a feiz ! Oll e tlefet chom er zav epad ma kaner pe ma lenner anezhan, evel ma tleer oll daoulina d'ar c'homsou-ma : *Et incarnatus est*, etc..., evit henori mister an Inkarnasion, a zo mister Doue ar Map en em c'hreat den evit hor savetei.

Eur manac'h devot ha desket mad var ar skianchou sakr, Denys ar Chartreux, en deuz skrivet kement-ma. Eur paotr iaouank en Oferen ne dizaz ket daoulina

d'ar c'homsou-ze. An drouk-spered en em ziskuezaz dezhan, gant eur vaz en he zourn : « Ingrat, emezhan, ne fell ket d'it trugarekât Doue a zo en em c'hreat den evidot ! Ha ! M'en divije great kement all evidomp-ni drouk-sperejou ! stouet dirazhan, ni ne baouezfemp ket da verka dezhan hon anaoudegez vad, ha te ne rez van anezhan ! » Hag e skoaz ganthan taoliou tu ha tu gant he vaz, beteg m'hen lezaz evel maro.

Sin ar groaz, great da fin ar Gredo, zo eur c'hiz a bell zo. Ar gristenien genta her grea varnho, en eur lavaret *Carnis resurrectionem*, a ioa d'an ampoent geriou diveza ar Gredo. En eur lavaret *Carnis*, e kasent ho dourn d'ho zal evel p'o divije lavaret : « Me gred e resusito ar c'horf-ma, e touchan outhan ».

III. AN OFFERTOIR.

AN offertoir pe an offrans a zo al loden etre ar Gredo hag ar prefas. Ama eo e koumans e guirionez ar Sakrifis santel. Ar beleg, goude beza poket d'an aoter,

a dro ouz ar bobl evit ober dezhan ar zalud kristen : « *An Aotrou Doue* ra vo ganeoc'h », hag ar bobl a respount ; « *Hag ive gant ho spered c'hui* » ! Asten a ra he zaouarn hag he zivreac'h hag ho zostât a ra adarre an eil oc'h egile, en eur lavaret : « *Oremus, Pedomp* ». Neuze a vouez sklear e lenn an antiphonen hanvet *Offertoire*, a vez kanet en oferennou var gân.

Épad ar c'han-ze eo e teue ar gristenien fidel, guechall, da rei en *offranz* ar *bara* hag ar *guin*, pilejou koar, eol evit al lamprou pe gleuzeuliou, ha zoken bevans hag arc'hant. Ar beleg a zigemere he-unan an offransou-ze, hag a roe da boket d'an dud fidel he voalen, mar d-oa eskop, pe eur benveg hanvet benveg ar peoc'h, pe eur grusifi, ma n'oa nemed beleg, en eur lavaret : « *Pax tibi ! Ar peoc'h ra vezo ganeoc'h* » !

Kement oa red a vara hag a vin evit ar Zakrifiz santel, hag evit rei ar gommunion dindan spes ar bara ha spes ar guin, a veze lakeat var an aoter. An nemorant, dastumet a gostez, a zerviche evit an iliz, evit ar veleien hag evit ar beorien.

D'an dekved kantved, o veza ma teue neubeutoc'h a dud da gommunia, unan epken a ginnige peadra evit ar Zakrifiz santel : bara, guin, ha koar. Ar re all a rea eun offranz en arc'hant, evit herzel ouz ar mizou e deuz an iliz.

Divezatoc'h evit kaout traou dereatoc'h, ar veleien a rea pardi ho-unan ar bara kân, ha pourchas ar guin red evit ar zakrifiz epken, ha nann evit kommunia an dud fidel, peguir ez oa difennet kommunia anezho dindan spes ar guin.

E kalz ilizou, da oferennou var gân an anaoun, ema c'hoaz ar c'hiz da gas eun *offranz* : arc'hant, pilejou koar ha traou all.

OFFFRANZ AR BARA HAG AR GUIN. — Goude m'en deuz dizoloet ar c'halir, ar beleg a gemer etre he zaouarn ar *patène* pe bladik arc'hant, alaouret var he c'horre. Varnhan e ma an *hosti*. — Ar ger *hosti* a zinifi *viktim* pe an hini a ginniger er zakrifiz. Er sakrifiz kristen, Jezuz-Krist eo an *hosti* var ar C'halvar, Jezuz-Krist eo an *hosti* en oferen, pa vez gorroet dre gomsou ar gorreou dindan spe-

sou ar bara hag ar guin. Mes ar bara a dle beza konsakret, a vez galvet ive an hosti. — Ar beleg a zav he zaoulagad varzu an env, ho soubl ac'houdevez var ar bara, hag her c'hinnig en eur lavaret : « Digemerit, Tad Santel, Doue oll-c'haloudek, an Hosti dinam-ma. Me, ho paour keaz servicher, her c'hinnig deoc'hu, an Doue beo ha guirion, evit va fec'hejou ken niveruz, evit va offansou ha va oll mankou, evit ar re zo ama en iliz, hag evit an oll gristenien fidel beo hag anaoun, evit ma vezo d'in-me ha deomp oll errez ar vuez eternal. Evelse bezet great. »

Pa velomp ar beleg oc'h ober an offrans-se, a-unan ganthan kinnigomp ar bara evit ar sakrifiz, ha lakeomp a spered hor c'halonou var ar pladik, gant ar bara, evit ma vezint eveldhan chenchet, purifiet, hag entanet gant tan ar garantez divin.

Goudeze e kemer ar c'halir, ha goude beza he neteat a ziabarz, e laka ennhan ar guin evit ar Zakrifiz. Lezer a ra da ziverra er guin eur beradik dour. Perag ?
1° Abalamour, ervez ar pezh a lavare ar gristenien genta, Hor Zalver a reaz evel-

se, ervez giz ar Iuzevien, evit merka an diouer (*tempérance*) ; 2° evit merka ar goad mesket a zour a ziveraz euz kostez Hor Zalver, toullet gant al lans ; 3° evit diskleria an diou natur zo e Jezuz-Krist, he natur Doue hag he natur den ; 4° evit merka an unvaniez etre ar bobl kristen ha Jezuz-Krist, he benn.

Ar belek ne vennig ket ar guin, abalamour e sinifi Hor Zalver, pe he c'hoad. Bennigen a ra an dour a zinifi ar bobl, en deuz ezom bepred da veza purifiet.

Da oferennou an Anaoun, an dour ne vez ket benniget, abalamour ma verk anaoun ar purkator : var ar re-ma an Iliz n'e deuz ket da velet.

Pa vez paredet ar c'halir, ar beleg, en eur zoubla he benn d'ar groaz, a zistro e kreiz an aoter. Sevel a ra ar c'halir ken huel hag he dal, hag he zaoulagad o para var ar grusif, e ra offrans ar guin, en hano an oll, evel m'en deuz great evit ar bara, hag e lavar : « Ni ginnig deoc'h, Aotrou Doue, kalir ar zilvidigez, oc'h en em erbedi ouz ho madelez, evit ma savo ar c'huez-vad anezhan beteg trôn ho Majeste divin evit hor zilvidigez ha

silvidigez ar bed oll ». Araok disken ar c'halir var an aoter, e ra ganthan sin ar groaz, evit lakât, kement ha ma c'heller, an hosti var ar groaz.

Ar beleg, soublet he benn, a ginnig neuze da Zoue, en hano an oll, ho *sperejou hag ho c'halonou glac'haret*. Ha leun a fizians, e sav he zaoulagad hag he zaouarn varzu an env, hag e c'halv ar Spered a ro zantelez, ar Spered tan a veze guelet guechall a tont da zevi ar zakrifisou koz. Her pedi a ra da vennigen ar bara hag ar guin galvet da veza korf ha goad Jezuz-Krist, hag e ra varnho sin ar groaz.

Santez Radegonde, rouanez Frans, en em blije oc'h ober gant he daouarn bara kan ar zakrifiz, memes evit an ilizou tro var dro. Santez Jeann a Valois, eat da jom e kear Bourj, a rea ar memes tra. Sant Venseslas, roue Bohem, a veze foug ennhan o tastum er parkeier pennou ed-guiniz, o tourna anezho gant he zaouarn hag oc'h ober gantho hostiou evit an oferen. Mont a rea ive d'ar park guinien, kutuill a rea ar guella bodou rejn, ha gantho e rea ar guin evit an oferen.

LAVABO. — Goude beza great offrans ar bara hag ar guin, ar beleg a voalc'h pennou ar pevar biz ma tle gantho kregi en hosti santel.

Perag ?

1° Ar profou a veze kinniget guechall evit ar sakrifiz, ar beleg ho c'hemere en he zaouarn. « Ar c'hiz eo, eme Sant Thomas Akin, ne ve kroget en traou presiuiz nemet goude beza purifiet an daouarn. Ha petra zo presiusoc'h eget ar Zakramant meulet ra vezo ? » 2° Arabad e chomfe an disterra tra louz var ene ar beleg ; setu ar pezh a vez merket o pura pennou he vizied. Hor Zalver a lavare d'he ebestel : *C'hui zo pur*, hag evelato e c'hoalc'haz ho zreid, araok seveni Sakramant an Aoter, evit lavaret dezho : « Bezit pur varneat var bep tra ».

Epad ma c'hoalc'h he vizied, ar beleg a lavar ar psalm xxv azalek ar c'houblad : « *Lavabo, Me c'hoalc'ho va daouarn* ». Sec'ha a ra he vizied, hag oc'h en em zistrei e kreiz an aoter e soubl he benn varzu ar groaz en eur lavaret ar *Gloria Patri*, nemed da oferennoù an Anaoun hag en amzer ar Basion.

Goude beza savet he zaoulagad varzu ar groaz, e stou he benn izel hag e ped an Dreinded Santel da zigemeret an ofranz en deuz kinniget dezhi, e memor mysteriou brasa buez Hor Zalver, en honor d'ar Verc'hez Vari, da Zant Ian Vadezour, d'an Ebestel Sant Per ha Sant Paol ha d'an oll zent, evit ma servicho an ofranz-ze *da henor dezho ha da zilveridigez deomp-ni*.

ORATE, FRATRES... — Poket a ra neuze d'an Aoter, ha troet ouz ar bobl, en eur zigeri divreac'h he garantez, goulenn a ra digantho muioc'h a evez c'hoaz en ho feden hag en em unani ganthan : « *Orate, fratres..., Pedit, va breudeur, evit ma plijo ar Sakrifiz-ma, kinniget ganen hag ive ganeoc'h, da Zoue an Tad oll galoudek* ».

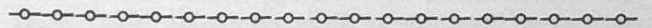
Evelse Jezuz er jardin Olived, e kreiz he beden, a deuaz da gaout an ebestel hag a c'houlennaz digantho beilla ha pedi, muioc'h mui, dre ma tostea heur ar zakrifiz.

Ar bobl a respount dre vouez an hini a zo o servicha an oferen : « Plijet gant an Aotrou Doue reseo euz ho taouarn ar

sakrifiz-ma, evit henor ha gloar he hano, evit hor mad hag evit mad an Iliz oll. — Amen, Evelse bezet great, » eme ar beleg.

Divar brema ar beleg ne droio mui oc'h ar bobl ken a vezo echu ar Sakrifiz. Guechall d'ar mare-ma, e sarret dorjou ar c'heur, hag e veze dispaket eur pallen braz etre an aoter hag an dud fidel evit ma vije ar beleg he-unan gant an Aotrou Doue da vare ar gorreou.

Ar beleg a lavar neuze an orezoun, a vez hanvet *Secrète* abalamour ma vez lavaret a vouez izel. Ken aliez e vez euz an orezonou-ze hag er penn kenta euz an oferen, dioc'h ar goulou a ziguez.

IV. AR GONSEKRASION.

TEIR loden zo er gonsekrasion : 1° *Prefas* ; 2° *Sanctus* ; 3° *Kanon*, pe reolen ar Gonsekrasion.

§ 1. Ar Prefas.

Ar ger *Prefas*, pe peden araok, a vez lavaret evit diskleria ar gonsekrasion, burzud dispar ha dudiuz meurbed. Doare

e deuz ar beden gaer-ma da veza ken koz hag an Iliz, ha da veza bet great gant an Ebestel. Unnek Prefas zo great evit ar goueliou brasa er bloaz. Unan za galvet Prefas *kommun*, abalamour ma vez lavaret pa ne vez ket a c'houeliou a gostez. Eñun all a zo evit an Anaoun : mes kaout a ranker aotre ar Pab evit hen lavaret.

Kan ar Prefas eo ar c'haera pezh euz an oferenn bred, eur c'han a driomf hag a c'hloar. N'oufet kaout peden birvidikoc'h na kaeroc'h.

Er penn kenta, ar beleg hag ar bobl a goms an eil oc'h egile. Ar beleg a zav he vouez evit lavaret gerioù diveza an orezoun *Secrète* : « *Per omnia secula seculorum.* » Ar bobl a respount : Amen. — « *Dominus vobiscum,* an Ao. Doue ra vezo ganeoc'h », brema dreist-oll pa dosta mare ar zakrifiz. « *Et cum spiritu tuo,* ha gant oc'h ene », eme ar bobl.

« *Sursum corda,* huel hor c'halonou ! » Evit merka guelloc'h ar pezh a lavar, ar beleg a zav he zaouarn, beteg neuze harp oc'h an aoter, hag ho dalc'h goudeze astennet beteg ma vo echu ar Prefas.

Sevel a ra ive he vouez evit ar memes rezoun.

« Huel hor c'halonou ! » Savit dreist traou an douar, dreist ar pezh a blij da skianchou ar c'horf. — An oll a dle neuze sevel en ho sav evit senti ouz ar beleg, a ra dezho sin gant he zaouarn ha gant he vouez da zével huel ho c'halonou. Respount a reont : « *Habemus ad Dominum,* hor sperejou, hor c'halonou n'emaint mui var an douar ; oll int da Zoue. »

Ha guir e vez ato an dra-ma ? Hor c'halonou hag hi zo distag deuz traou, deuz afferioù ar bed-ma ? Nag a bed a zizlavar en ho c'haloun ar pezh a lavar ho zeod ! Nag a bed e ve gallet rebech dezho, evel ma rebechaz guechall an den santel Anastaz a Zinaï : « Petra rit-hu ? Petra livirit-hu ? Oc'h ene n'en euz soursi nemed gant traou didalvez ar bed, hag e kredit respount : « Me zo va ene savet huel beteg Doue » !

Peguir, eme neuze ar beleg, ho kalonou zo savet e guirionez beteg Doue, me ho ped d'hen trugarekât, oll asambles ganen, evit an oll madoberou bet ha da gaout diganthan. Hag en eur lavaret :

« *Gratias agamus Domino Deo nostro*, dre Zakramant an Aoter, *trugarekaomp an Aotrou hon Doue*, » ar beleg a ra eur zell karantezuz varzu an env, ha raktal he benn hag he zaoulagad soublet varzu an aoter, ec'h harp he zaouarn an eil ouz eben evit merka he vennoz birvidik.

An dud fidel, ho c'haloun o tridal gant ar garantez hag an anaoudegez vad, oll a-unan a respount : « *Dignum et justum est, Deread ha just eo ar pezh a c'houlennit* ».

Na kaer eo ha dudiu an diviz-ze, dem-henvel oc'h an hini a vez en env. « *Eur vouez a deuz euz an env*, eme Sant Ian Aviel, *hag ar vouez-ze a lavare* : RENTIT GLOAR DA ZOUE ! *Ha raktal mouez eur bobl tud, henvel oc'h ar mor o kroual, a responte* : RENTOMP GLOAR HA BENNOZ D'HON DOUE » (*Apoc.*, XIX, 15) !

Kounta reer divar benn eun ene entanet gant karantez Doue, a lavare dez-Han e karje gellout dre bep unan euz he c'homsou kroui bedou a villerou, e vije enno stank stank Elez hag Arc'helez, n'o divije ken soursi nemed meuli Doue hag he vennigen da virviken. Ma ve gel-

let seveni eun hevelep mennoz, e ve great kalz e guirionez evit gloar Doue. Ha gouskoude, ep mar ebed, eur beleg o kinnig Sakrifiz Santel an Oferen, bep vech, a ra mil ha mil guech muioc'h. Rag daoust begen parfet e c'hell beza krouadurien, n'euz forz ped zo anezho, biken ne dostañt da veza kement ha Doue... hag en Oferen, an Hini a zo da adori a zo ken braz, ken parfet hag an Hini a zo adoret, peguir Jezuz-Krist zo Doue ha Den asamblez.

Goude beza klevet moueziou an dud zo en iliz o respount outhan e fell dezho meuli Doue a unan ganthan, ar beleg a-unan gantho oll, hag he zaouarn astennet, a goumans ar Prefas.

Ia, emezhan : « *Dignum et justum est, deread ha just eo* » ; kaeroc'h c'hoaz : « *Æquum et salutare*, » eun dever eo hag hor zilvidigez eo, meuli Doue hag hen trugarekât euz he vadoberiou, rak Doue a deu da veza guelloc'h c'hoaz ouz an dud anaoudek.

Ha peur e tleomp-ni trugarekât Doue ? « *Semper et ubique, Bepred hag e peb leac'h* ». Hon anaoudegez vad a dle beza

peurbaduz ha tizout peb tra evel ma-
delez Doue.

Neuze, dioc'h ar gouel a reer, ar be-
leg a lavar pini abek zo d'an anaoude-
gez vad en dervez-ze, evel ma'z eo : Doue
en em c'hreat den evit *Prefas* Nedelek ;
Jezuz-Krist o vervel evidomp evit *Pre-
fas* ar Groaz ; Jezuz-Krist *savet a varo
da veo* evit amzer Fask, etc.... Oll vade-
leziou Doue var eun dro a zo merket er
Brefas commun.

Mes ar pezh e fell d'an Iliz rei deomp
da anaout, dre vouez ar beleg, eo ne
c'hellomp ket meuli Doue evel m'eo dleet
hag anaout mad aoualc'h he vadoberiou
nemed dre Jezuz-Krist, evel ne c'hel-
lomp pedi gant frouez nemed dreizHan,
ha setu perak ar beleg a echu bepred he
beden evelhen : *Per Christum Domi-
num nostrum*.

DreizHan, hon hanterour, dre he ve-
ritou epken, e teu deomp an oll grasou ;
dreizHan ive e tleomp sevel varzu Doue
hor meuleudiou evit hen trugarekât.

Jezuz-Krist zo hanterour, etre Doue
hag an douar ; bez eo ive evit an env :
hag an Elez, daoust ha d'ho zantelez, ne

c'hellont meuli Doue, en doare deread,
nemed dre Jezuz-Krist. « *Per quem ma-
jestatem tuam laudant Angeli, adorant Do-
minationes, tremunt Potestates.* » An oll
Elez hag Arc'helez, ne veulont Doue
nemed a-unan gant Jezuz-Krist evit meuli
ha glorifia Doue : « *Sociâ exultatione
concelebrant* ».

Petra ra neuze ar beleg ? Pedi a ra an
Aotrou Doue da lezer hen hag he bobl da
unani ho moueziou ken dister gant ka-
naouen dudiuz Sperejou an env : « *Cum
quibus et nostras voces ut admitti jubeas,
deprecamur* », ha da gana gantho kantik
an env : « *Supplici confessione dicentes :
Sanctus* ».

§ 2. Ar Sanctus.

Al loden genta euz ar Sanctus a zo
eun hymn, amprestet gant an douar di-
gant an Env. Ar profet Isai. savet a
spered en Env, a glevaz ar Serafined o
kana hag o kas an eil rummad d'egile
ar c'hantik *Sanctus, Sanctus, Sanctus...*
hag ervez Sant Ian, ar Zent ne raint epad
aneternitenemetlakaat Jeruzalem an env,
pe ar baradoz, da dregernigant ar c'han-se.

Perag e lavarer teir guech *Sanctus* ? Da genta, en honor d'an tri fersoun e Doue, hag ive evit merka sklearoc'h ne oufemp kaout guelloc'h fesoun da ziskleria santelez dreist-ment an Ao. Doue. Ni fell deomp lavaret ez eo Doue santel, mil guech santel, santel da virviken.

Ar geriou *Sabaoth* hag *Hosanna* a zo e iez an Hebreed. *Sabaoth* a ziniti an armeou. An Ao. Doue zo hanvet Doue an armeou, an armeou Elez, a vilionou er baradoz, an armeou ebestel, merzerien, kovesored ha guerc'hezed, n'euz netra *krenvoc'h* ha *galloudusos'h* en env ha var an douar. Evit diskleria freasoc'h ar ger-ze, an Iliz a laka dioc'htu komsou ar profet Isai : *Pleni sunt caeli et terra gloria tua*, Leun eo euz ho kloar an envou hag an douar.

Ar ger *Hozanna* a zo evel ganeomp-ni ar ger *Bevet* : « Honor da Zoue e bar an Envou, *hosanna in excelsis*. Ar ger-ze a zo ive eur beden a ziniti : Saveteit, diouallit ac'hanomp.

Eil loden ar *Sanctus* a zo evit honor Map Doue, Salver ar bed, gant ar c'hom-sou memes a lavare ar bobl en honor

dezhan, en dervez ma oue digemeret e triomp e kear Jeruzalem : *Benedictus qui venit in nomine Domini ! Hosanna in excelsis !* Benniget eo an hini a deu en hano Doue ! Honor da Zoue e bar an Envou !

Ar beleg, a ioa soublet he benn epad loden genta ar *Sanctus*, a zav soun d'ar *Benedictus* evit ober sin ar groaz.

D'ar *Sanctus* e vez sounet ar c'hloc'hik evit merka d'an dud e vezer en em gavet er gaera loden euz an oferen, ar beden dudiuz hanvet *Kanon*.

§ 3. *Kanon*.

Ar ger *Kanon* a zo gregach hag a ziniti *reolen chun*. Al loden-ma euz an oferen a hanver *Kanon* beteg ar Bater, abalamour ema enghi ar pedennou merket gant an Iliz evit kinnig ar Zakrifiz, pedennou red, ne c'hell belek nag eskop ho chench, na tevel loden ebed anezho. Ar belek ho lavar a vouez izel. Ervez Konsil Trant, ar belek ho lavarfe a vouez huel, dre zisprij, a rafe eur pec'hed marvel.

Ar brotestanted a gav abek en dra-ze,

Eaz eo goulskoude kompren e chomer neuze sioul : 1° evit merka pegen sioul e chomaz Jezuz epad he Basion ; 2° abalamour dindan al Lezen goz ar Belek-Braz, pa'z ea el leac'h santela euz an templ evit pedi, ne glevet mui trouz ebed ganthan ; 3° evit ma vezo easoc'h d'an oll kaout respet evit an traou santel. Deread eo d'ar gristenien, er mare-ze dreist oll, en em unani gant ar belek ha goulen ar pez a c'houlen. Evelse e rea ar gristenien genta.

Teir loden e c'heller lakad er beden Kanon : ar pedennou araok ar gonsekrasion, — ar Gonsekrasion pe ar Gorreou, — ar pedennou goude ar Gonsekrasion.

PEDENNOU ARAOK AR GONSEKRASION.

— Goude ar Sanctus, ar belek a zav he zaoulagad hag he zaouarn varzu an env, hag harp he zaouarn an eil ouz eben, e stad eun aspeder (*Supplices*), stouet izel evel Hor Zalver er Jardin Olived, e penn kenta he Basion, p'edo varnez peurober he zakrifiz.

Ha petra c'houlen ? Goulen a ra di-

gant an Tad Eternel ma *plijo dezhan* ha ma *vennigo* danvez ar zakrifiz, ar bara hag ar guin ; hag er memes amzer e ra varnho teir guech sin ar groaz, hag eur vech all var ar bara, eur vech all var ar guin, evit ho bennigen en hano Doue. Neuze ec'h asten he zivreac'h e kroaz, e stad ar beden, evel araok. Diskleria ra neuze evit pere intantionou jeneral e kinnig ar Zakrifiz santel. Goulen a ra digant Doue evit an Iliz ar *peoc'h* (*pacificare*) ken taget eo gant he enebourien ! — *sikour* ha skoazel ive (*custodire*) : enebourien ar feiz a boan kement evit he c'holl ! — *unvaniez* etre he bugale (*coadunare*) : an drouk-spered a c'huez kement etrezho ar freuz hag an disparti : — *furnez* evit ar re he gouarn (*regere*) : sturiet eo etouez kement a gerrek ! Evit-se, ar beleg a c'houlen digant Doue skoazia ar re zo e penn an Iliz : ar Pab zo var gador Sant Per, mean-fount ar feiz, (ha soubla a ra he benn en eur lavaret he hano) ; an Aotrou'n Eskop, hanvet ive dre he hano. Er broiou kristen, el leac'h ma'z eo an hini zo e penn ar vro *difenner* ar feiz, e vez hen ive hanvet dre he hano goude

ar Pab hag an Eskop. Ar beleg a echu ar beden-ma en eur rekoumandi kement hini a heul hag a skign ar feiz kristen.

Ac'houdevez e ma *envor* (Memento) *ar re veo*. Ar beleg a rekoumand neuze d'an Aotrou Doue ar re ma fell dezhan pedi muioc'h evitho en eur ginnik ar Sakrifiz Santel. Sevel ha tostaat a ra he zaouarn, evit merka guelloc'h pegen birvidik eo he vennoz ; chom a ra eur pennadik ep finval, he benn soublet eun tamm. Guechall e veze skrivet hanoiou ar re o deveze great vad d'an iliz var eun daolen, hag ar beleg pe an avieler ho embanne a vouez huel. Mes o veza ma teuaz meur a hini da ober profou d'an Iliz evit klevet embann ho hano en oferen, e oue dilezet ar c'hiz-ze. Brema ar beleg a bed sioul evit madoberourien an Iliz hag evit ar re o deuz goulennet evitho an oferen.

Sant Fransez Borjia a rea he *Envor* e pomb gouli Hor Zalver : e gouli an dourn diou, e lakea ar Pab, an eskipien, ar bersouned hag an oll veleien ; e gouli an dourn kleiz, e lakea oll renerien ar vro ; e gouli an troad diou, e lakea an oll

relijuzed, hag e partikulier Urz an Tadou Jezuisted, rak en Urz-ze edo ; e gouli an troad kleiz, he gerent, he vignoured, he vadoberourien, ha var eun dro ar re oll a oa en em erbedet outhan ; mes, gouli ar c'hostez en doa miret evithan he-unan, ha mont a rea ennhi dounna ma c'helle, en eur c'houlenn pardoun digant Doue euz he bec'hejou hag ar grasou m'en doa izoum anezho.

Goude m'en deuz sonjet er re veo, e fell dezhan kinnig evitho ar Sakrifiz Santel, ar beleg a bed evit kement den zo en oferen : *Et omnium circumstantium*. Ar re-ma o deuz ive perz er Sakrifiz Santel, mes dioc'h m'en em unanont gant an hini her c'hinnig.

Neuze e teu ar beden a goumans dre ar ger *Communicantes*. Ar beleg, goude m'en deuz rekoumandet da Zoue an Iliz a vrezelleka var an douar, evit ma vezo surroc'h selaouet he beden, a c'halv d'he zikour Sent ar baradoz, pe an Iliz e deuz gounezet ar viktor. Oc'h en em lakât a unan gantho — *communicantes* — esper en deuz e roio Doue, er guel euz ho meritou, ar pezh n'omp ket din,

ni pec'herien, da gaout diganthen.

Ar re zo hanvet gant ar beleg eo da genta ar Verc'hez Santel, ha goudeze an daouzek abostol, hag an daouzek merzer kenta lakeat d'ar maro evit ar feiz e Rom pe var dro. Dre ma veze *kanonizet* ar *Zent*, e veze skrivet ha lavarret ho hano e *Kanon* an oferen. Ar ger *kanonizet* a deu ac'hano, hag a ziniñ : *skrivet e Kanon an oferen*. Evit na deujet ket da veza re hir, ne oue lakeat hini all goude Sant Kôm ha Sant Damian, hag aboue n'euz bet chenchet ger ennan. Echui a ra ar beleg ar beden-ma evelhen : *Et omnium Sanctorum*, « hag a-unan gant an oll *Zent*. »

Ar bederved peden a goumans dre ar geriou-ma : *Hanc igitur oblationem*. Harpet var bedennou he zifennourien en env, ar beleg a ginnig adarre ar bara hag ar guin en eur asten he zaouarn varnho, hag ho delc'her a ra en doare-ze keit ma pad ar beden-ma. En amzer al lezen goz, ar veleien hag ar re a ginnige eun aneval evit ar sakrifiz evit beza lazet, a astenne ho daouarn var he benn. Diskleria a reant en doare-ze e lakeant ho

fec'hejou oll var benn an aneval-ze, e tennent varnhan kounnar an Aotrou Doue, hag e roent anezhan en ho flas evit gouzanv ar boan o doa meritet.

Evelse, pa velomp ar beleg oc'h ober al lid-ze, ni dle en em lakât, koulz lavarret, dindan he zaouarn evit beza sakrifiet da Zoue abalamour d'hor pec'hejou. Mes o veza n'omp ket guest da baea honunan evit hor pec'hejou ken braz ha ken stank, lakât a reomp anezho var benn an Hini en deuz bet ar vadelez da gemeret varnhan samm hor pec'hejou, hag a zo maro evidomp var ar groaz. Jezuz-Krist a gemer karg hon oll pec'hejou, evel e jardin Jethsemani, hag a ro evitho d'he Dad muioc'h eget n'eo red evit ho faea.

Ar c'hurust a ro adarre eun taolik kloc'h evit rei da anaout e tosta ar Gorreou d'ar re n'o deuz ket finvet, na d'ar *Prefas*, na d'ar *Sanctus*. An Aotrou de Ségur a c'halv an taol kloc'h-ma *taol ar feneantet*. Ne vezomp ket ken gourt hag ar re-ma da zével en hor sav.

Dre eur pemped peden, ar beleg, harp he zaouarn an eil oc'h eben, evit merka e ped gant eur galoun humbl, a c'houlen

digant Doue ar brasa euz ar miraklou : ma vo chenchet ar bara hag ar guin e korf hag e goad Jezuz-Krist. Er memes amzer, e ra pemb sin ar groaz, tri var ar bara hag ar guin asambles, hag unan var ar bara epken, eun all var ar guin epken, evit goulen dre vertuz ar groaz ma vo benniget an eil hag egile gant an Aotrou Doue.

Gant he oll feiz, e za neuze d'en em zervichout euz ar galloud dudiuz roet dezhan gant Hor Zalver dre ar c'homsou : *Grit an dra-ma e memor d'in-me*. Vertuz ar c'homsou-ze eo a ro d'ar beleg ar galloud da gonsakri korf ha goad Jezuz-Krist.

Burzud dispar ! An Doue Oll-Galloudek, zo bet a oll viskoaz, krouer an env hag an douar, Mestr kement tra a zo, a zo a vont da zenti oc'h mouez he zervicher, krouadur ken bresk, ken dister.

Tri vister kaer a vo bremaïk nevezet er memes amzer : *Ginivelez* Hor Zalver, rak ema o vont evel da c'henel var an Aoter da vouez ar beleg ; hini ar *Pred diveza* a reaz gant he ebestel ; hag hini

ar *C'halvar p'en em ginnigaz var ar Groaz*. Jezuz a c'hano hag a varvo, hag a vezo hor bevans, bevans hon ene.

KOMSOU AR GONSEKRASION, pe AR GORREOU. — Bete vrema ar beleg a bede. Brema ne ket en he hano he-unan e komso. Konsakri a rai en hano Jezuz-Krist, pe da lavaret guir, Jezuz-Krist eo a gomso hag a gonsakro dre he vuzelou. Jezuz-Krist, ar guir beleg, en em zervich euz ar beleg a velomp, evel euz eur benveg. Evelse hen-ma ne ra nemed aslavaret komsou Hor Zalver er Goan diveza, hag ober evel ma reaz ; hag ar pez a reaz a vo great adarre e guirionez.

Jezuz-Krist a *gemeraz bara*. Hen ive a gemer ar bara gant an daou viz euz a bep dourn, a zo bet konsakret gant an oleo sakr pa resevaz sakramant an Urz.

Sevel a eure he zaoulagad varzu an env. Ar beleg a zav he zaoulagad. *Renta graz a eure da Zoue*. Ar beleg hen gra ive ha raktal e stou he benn. *Bennigen* a reaz ar bara. Ar beleg hen gra ive en eur ober varnhan sin ar groaz. Neuze, stouet izelloc'h, he ilinou harp var an aoter, gant

oll evez he spered troet var ar bara, e lavar komsou ar Zakramant : « HOC EST CORPUS MEUM. *An dra-ma zo va c'horf.* » Evesait ne lavar ket : *An dra-ma zo korf an Aotrou Doue*, mes : « *va c'horf* », rak evel m'on deuz lavaret, ne ket an den zo oc'h an aoter, mes Jezuz-Krist eo a ra ar gonsekrasion dre c'hinou ar beleg. Ema great burzud an oll burzudou ; ar pezh a ioa bara a zo deuet da veza korf sakr Jezuz-Krist, ha ne jom mui nemed *spesou* pe doare ar bara.

Brema eo e c'hellomp lavaret : *Præstet fides supplementum sensuum defectui, Ra zeui hor feiz d'hon sklerijenna, rak hor skianchou zo dic'halloud.* Ar furm, al liou hag ar blaz a rafe deomp fazia er misterma, zo dreist spered an den. Mes eun dra zo n'hell ket hon lakât da fazia : koms Doue, hag ar goms-ze a zo sklear, ehun, difazi. Finesaou an dud a zo ama vean ; komsou troidelluz an heretiked ne jenchint ket anezho : *An dra-ma zo va c'horf*, va c'horf e guirionez, nan eun henvedigez, eur skeuden euz va c'horf. Koms Doue eo en deuz great ar burzud-ma ; oll galloudek eo : *Lavaret en deuz, ha*

great eo bet peb tra ; gourc'hemennet en deuz, ha kement zo zo bet krouet (Ps. xxxii, 9). M'en deuz Doue, en eur c'hoari, tennet mil ha mil bed a netra, ha souez eo en defe ar galloud da jench eun dra en eun all, natur eun dra e natur eun all ?

Guialen Aaron chenchet en eur zarpant, an dour chenchet e guin, ha kalz burzudou all skrivet el Leoriou Sakr, a skeudenne, en eun doare benag, ar chenchamant dispar a c'hoarvez e Sakramant an Aoter.

Plijet eo bet gant an Aotrou Doue dont da skora hor feiz, dre ar bloaveziou, o rei da veur a ene santel ar c'hras da velet Jezuz-Krist en hosti sakr. Sant Lauranz Justinien en deuz bet an eurvad d'Hen guelet, e noz Nedelek, dindan furm eur bugel kaer meurbed, epad m'edo oc'h oferenna. Sant Edouard, roue Bro-Zaoz, Hen guele ive en hosti, he vizaj laouen ha skeduz evel sked ar baradoz. Eur rekoumpanz oa euz he feiz beo hag euz he garantez birvidik evit Jezuz-Krist. Sant Walthèn a velaz ive Hor Zalver, a zelle outhan gant eun douzder dispar, hag a bokaz dezhan. Er

Pologn Hor Zalver en em ziskuezaz, epad eiz dervez, en Hosti espozet. An dud a ziredaz eleiz hag a c'hellaz Hen guelet d'ar venediksion. An ene santel Marie Latast hag an den eüruz Persoun Ars o deuz bet an eurvad d'Hen guelet alies er memes fesoun. E Buez ar Zent e veler menek euz kalz burzudou henvel ouz ar re-ma.

Luther, an hini en em zistagaz dioc'h an Iliz katolik evit sevel ar relijion protestant, a c'hoantea nac'h ema Jezuz-Krist e Sakramant an Aoter. Karet en divije lammet ar greden-ze euz he spe-red, ha, kaer en oa, ne c'helle ket : « *Hoc est corpus meum*, ar pevar ger-ma a zo treac'h d'in », emezhan, en eur skrignat he zent.

Kerkent ha m'en deuz lavaret ar beleg komzou burzuduz ar gorreou ha ma vez chenchet natur ar bara e korf, goad, ene ha divinite Hor Zalver Jezuz-Krist, an Elez a zisken euz ar baradoz hag en em laka en dro d'ho Mestr evit he adori. Sant Ian Krizostom en deuz ho guelet en doare-ze.

Oll ilizou ar zav-Eol hag ar C'huz-Eol

o deuz kredet hed ar vech e vez ar sperejou euruz-ze en dro d'an aoter goude ar gonsekrasion evit adori ho Zalver, a zo heno e guirionez evel m'ema e gloar ar baradoz.

Ar beleg a guez d'an daoulin evit he adori ; ha raktal ac'houdevez, e sav an hosti santel azioc'h he benn en eur zellet outhi : 1° evit kinnig, sioul, da Zoue korf he Vap divin ; 2° mes dreist oll, evit ma vezo adoret gant an dud zo en oferen.

Mennoz an Iliz, re neubeut heuliet en amzer-ma, eo e ve neuze troet daoulagad ar gristenien fidel varzu an aoter, evit para, ha ne ve nemed epad eur momedik, var an hosti santel gant feiz ha karantez. Evit ober dezho dont adarre da gemeret ar pleg mad-ze, an Tad Santel Pi X a ro eun induljans a 7 vloaz hag a 7 guech daou-ugent devez d'ar re a zell oc'h an hosti sakr, araok soubla ho fenn da adori Jezuz-Krist deuet ennhi, pa sav ar beleg anezhi var gorre (*gorreou*) he benn, hag a lavar neuze komzou Sant Thomaz « Va Aotrou ha va Doue » ! Eun induljans plenier a zo da c'hounid bep

sizun gant ar re a ielo da gommunia, hag o do heuliet bemdez al lid-ze. (1)

Lenn a reer e buez Sant Pascal Baylon kement-ma, a ro deomp da zonzjal pegement e karie ar manac'h santel-ze para he zaoulagad var an hosti sakr. Epad oferen he enterramant, he gorf a ioa var ar c'heler en iliz, he vizaj dizolo. Da vare ar gorreou, e oue gulet o tigeri he zaoulagad hag o para anezho var an hosti santel, gant merkou dudiuz a joa hag a garantez (18 a Vae).

Pa varvaz an Den Euruz Maoris, d'an 22 a Veurz 1636, e tiredaz eur maread tud d'he enterramant. He gorf a ioa dizolo en arched e kreiz an iliz. An Aotrou'n Eskop Nicolas a ioa oc'h oferen-na. D'ar gorreou, e veljot an hini maro o tigeri he zaoulagad hag o sarra anezho. (Bolland.)

Pa oue kaset arched Sant Vaze a gear Agrijant da iliz he gouent, an hini maro

(1) Pa glevit ar c'hloc'hik o tiskleria ar gorreou, sellit ouz ar belek : pa zavo an Hosti sakr a-uz d'he benn, livirit : « Va aotrou ha va Doue ! » ha goudeze stouit hag adorit. — Grit ar memes tra evit ar C'halir pa vo chenchet ar guin e goad Jezuz.

a zavaz souden var he c'houazez, a dosteaz he zaouarn an eil ouz egile varzu an Tabernakl, oc'h adori ar Zakramant. Neuze e c'hourvezaz adarre en arched dirak au dud sebezet.

Ar memes tra zo c'hoarvezet gant ar Plac'h Euruz Prudanz, leanez a urz Sant Aogustin e kear Kom, en Itali (Guérin, t. II)

Ar c'hloc'hik a vez sounet evit merka d'an dud fidel peur e tleont adori ho Doue, goude eun taolik araok evit ho lakât var evez. Sounet e vez ive d'an oferen bred unan euz kleier an tour, evit diskleria ar gorreou d'an dud nevezont ket en iliz. Deread eo neuze e zafent var ho daoulin, n'euz forz e pe leac'h e vezont, en tiez, var leuren gear, er park, evit adori Jezuz, diskennet var an Aoter. En iliz, er mare-ze, an oll bennou a dle plega dirak Roue an env hag an douar.

Sant Pascal Baylon en doa c'hoant da gaout bemdez an oferen, mes chom a ranke da ziuall he loened. Pa gleve ar c'hloc'h o seni ar gorreou, e stoue d'an douar evit adori Hor Zalver, diskennet

var an Aoter. Eun dervez m'edo stouet evelse, e savaz he zaoulagad varzu an env, hag e velaz an Hosti santel, harpet gant an Elez, he diskueze dezhan evit m'helje he adori. Ar burzud-ze ken du-diuz a roaz dezhan hed he vuez eul levenez vraz. (Bolland.)

Ar jenchamant a c'hoarvez en hosti, p'en euz ar beleg lavaret ar c'homzou : « *Hen-ma zo va c'horf,* » a c'hoarvez ive d'ar c'homzou : « *Hen-ma zo va goad.* » Adarre ez euz eur chenchamant natur : ar guin a zo chenchet e goad Jezuz-Krist ; natur ar guin n'ema ket mui, mes ar furn pe an doare epken. Ar beleg a bleg adarrehebennglin evit adori Jezuz-Krist, deuet dindan spes ar guin ; raktal e sav ar c'halir evel m'en deuz savet an hosti. Hag an dud fidel, kemennet gant ar c'hloc'hik, a zell ouz ar c'halir hag a zoubl ho fenn evit adori.

Azalek ar gonsekrasion, ar beleg a zalc'h harp an eil ouz egile an daou viz euz peb dourn, o deuz kroget en hosti santel, beteg ma vezint glepiet ha goalc'het gant beradou guin ha dour a vez taolet varnho goude ar gommunion. An

dra-ze e reer dre respet, gant aoun ne vije chommet outho eul lodennik euz an hosti sakr evit na guezche d'an douar. An dra-ze zo ive evit merka, goude ma vez bet ar bizied krog e korf Jezuz-Krist, ar bizied-ze ne dle mui netra mont outho.

PEDENNOU GOUDE AR GONSEKRASION.

— Ar beleg, goude ar Gonsekrasion, he zaouarn astennet digor dirak he ziu skoaz, a lavar guestadik adarre peden ar *C'hanon*. Ne ket mui en hano Jezuz-Krist e ped, mes en hano an Iliz, en hano an dud fidel. Azalek ar gorreou beteg ar BATER, e ra pemp peden d'an Aotrou Doue. Goulen a ra diganthan ma plijo dezhan ar zakrifiz ema o kinnig, sakrifiz kalz kaeroc'h ha guelloc'h eget ar re o deuz kinniget dezhan Abel, Abraham, ha Melkisedek euz al lezen goz, peguir eo Jezuz-Krist, he vir Map, eo en em ginnik ama e sakrifiz. Hen aspedi a ra da rei deomp ar frouez a deu euz ar zakrifiz-ma.

Meur a vech neuze e ra sin ar groaz var an hosti ha var ar c'halir, ne ket mui evit bennigen ar pezh n'en deuz izoum

ebet da veza benniget, korf ha goad Jezuz-Krist, mes evit digas da zonz d'an dud fidel ez eo sakrifiz an aoter ar memes hini gant sakrifiz ar groaz, evel pa lavarfe dezho : « Bezit ama ar pezh e vijec'h bet var ar C'halvar. »

Souden, ec'h en em laka e doare eun den oc'h aspedi — *supplices te rogamus* — soubla ra he benn izel, hag he zaouarn an eil ouz egile, ec'h harp anezho ouz an aoter. Goulen a ra a-zevri ma ielo an hini a c'halvomp *Eal ar C'honseil meur*, da lavaret eo Jezuz-Krist he-unan, (pe unan euz ar sperejou eüuz a zo en dro d'an aoter) da gas dirak an Tad euz an env offranz ar zakrifiz kristen a ginnik dezhan, ha d'hen lakât da zistrei e bennoziou puill var ar gristenien fidel.

Eur manac'h, oc'h oferenna, a velaz eun dervez en dro d'an Aoter, da vare ar Gonsekrasion, eur maread sperejou euz an env oc'h adori gant ar brasa respet. Pa zoublaz evit lavaret ar beden *Supplices*, a reomp brema menek anezhi, e velaz unan euz ar sperejou-ze kaeroc'h eget ar re all (Sant Mikael oa marteze)

o kemeret an hosti konsakret hag o kas anezhi dirak Majeste an Aotrou Doue. Oll Elez ar baradoz a verke eul levenez ken braz ha p'o devije kinniget hi an hosti sakr. Ar manac'h, evel pa vije savet beteg ar baradoz, a zelle ouz ar burzud gant dudi. Goude eur pennad amzer, e zoublaz he zaoulagad var al lienaj aoter ; an Hosti a ioa distroet d'he flas. (Décrouille)

E kreiz ar beden *Supplices*, ar belek a bok d'an aoter evit en em staga, koulz lavaret, ouz an Hosti divin, ha beza unan ganthi, evit merka ive ar c'hoant en deuz da gaout perz er grasou a red neuze ken founnuz euz an aoter. Rak var an aoter ema an Hini a ro an oll grasou, goulennomp neuze *ma vezimp leuniet a c'hrasou, a vennoziou a bep seurt*, evel ma lavar ministr Jezuz-Krist, oc'h ober tri sin ar groaz, ar c'henta var an Hosti Santel, an eil var ar c'halir, hag an trede varnhan he-unan.

MEMOR AN ANAOUN. — Sakrifiz an Aoter a vez kinniget evit an oll zo en Iliz. Just eo eta, goude ma vez pedet

evit an Iliz a stourm c'hoaz var an douar, ha beza savet hor mouez beteg an Iliz zo er joa e gloar er baradoz, e sonjfeomp en anaoun pe en Iliz zo o leski er Purkator. Evelse, azalek an Ebestel bete vrema, ez euz bet great ato memor an anaoun e Sakrifiz santel an Oferen, goude ma vez diskennet Salver ar bed var an aoter d'en em ginnik da Zoue. *Memor an Anaoun* a zo ar bevare peden goude ar gorreou. En eur zével he zaouarn an eil oc'h egile, ar beleg a lavar : « *O pet sonj, Aotrou, euz ho servicherien hag ho servicherezed* ». Merka ra evelse an eneou zo maro e stad a c'hraz, a c'hell hi epken kaout perz er Zakrifiz Santel. Eur pennadik e chom sioul, he benn soublet, evit henvel da Zoue an anaoun ma fell dezhan pedi ispisial evitho.

Guechall e vezè skrivet hano an anaoun-ze var rollou, hag e vezent lennet a vouez huel. Hen ober a reer c'hoaz en amzer-ma, e prôn an oferen bred, er beden zul.

Ar beleg, en eur astenn adarre he zaouarn, a c'houlen evit an anaoun *al leac'h a freskadurez, a sklerijen hag a*

beoc'h. An teir goulenn-ze a zisklerii deomp petra zo er Purkator : *erder an tan* e c'heller freskât, *tenvalijen* e c'heller skubakuit, *enkreziou* e c'heller terri.

Etretant, an dud fidel a dle en em unani gant ar beleg ha pedi evit ho anaoun, allaz, re alies ankounac'heat, ho c'herent, ho mignoured, ho madoberourien. Santez Monika, en eur vervel, a c'houlennaz digant Sant Aogustin he map, m'en divije sonj anezhi oc'h aoter an Aotrou Doue. Ar Zant na vankaz james da zeveni goulenn he vamm.

N'ankounac'haomp ket an anaoun abandounet. Den ne zonzj enno, den ne bed evitho ; n'ez int dre ze nemed dinoc'h a druez.

Goude beza pedet evit anaoun ar Purkator ha goulennet trugarez an Aotrou Doue evitho, ar beleg a anzav en deuz, hen ive, izoum braz a drugarez. En em rekoumandi a ra d'he dro d'an Aotrou Doue, ha rekoumandi a ra ive dezhan an dud fidel zo er zakrifiz, evit ma vezint oll digemeret, eun dervez, etouez tud eüruz ar baradoz. *Nobis quoque peccatoribus*, ha deomp-ni ive, pec'herien,

emezhan, o sevel eun nebeut he vouez :
1° evit diskleria dirag an oll ez eo pec'her,
hag anzav ar memes tra evit ar re all
zo en iliz : evel eun huanaden eo a laosk
o sonjal en he bec'hejou ; 2° evit ma
taolo evez an dud fidel d'en em unani
ganthan. Er memes amzer, evit merka he
c'hlaç'har, e sko var he stomok, evel
publikan an Aviel, hag e c'houlen evithan
hag evit an dud fidel, kaout eur plas,
eun dervez, gant ar zent. Henvel a ra
neuze pemzek euz ar re eüruz-ma, a bep
urz : profeted, ebestel, merzerien, guer-
c'hezede, etc..., hag en eur echui e lavar :
et omnibus Sanctis, ha gant an oll Zent.

Ac'houdevez, ar beleg a zizolo ar c'ha-
lir, ober a ra ar jenuflexion, ha gant an
Hosti Sakr e ra pemp sin ar groaz, tri
var ar c'halir ha daou dirak. An Iliz,
dre ar beleg a zo gant an Oferen, a beur-
echu da ginnik ar Zakrifiz santel ha da
ziskleria he oll mennoz en eur lavaret
dre vuzellou ar beleg, epad ma ra ar
pemp sin ar groaz : *dre Jezuz-Krist, e
Jezuz-Krist, ha gant Jezuz-Krist, ra vezo
rentet deoc'h, o va Doue, oll henor hag oll
gloar*. Hag e guirionez, an Tad euz an

env ne c'hell beza kement henoret ha
glorifiet, mad aoualc'h, nemet gant he
Vap muia-karet, Doue eveldhan, Hor
Zalver Jezuz-Krist.

Neuze ar beleg a zibrad ar c'halir hag
hen sav eun nebeut, o terc'hel an Hosti
a-uz dezhan. Kementse a zo hanvet ar
Gorreou bian.

Beteg an daouzekved kantved, ar gor-
reou braz a veze great d'ar mare-ma
euz an oferen. Pa gredaz an den heretik
Beranjer nac'h ema korf, goad ha divi-
nite Hor Zalver Jezuz-Krist er Zakra-
mant meulet ra vezo, e oue kemeret ar
pleg da adori Hor Zalver *raktal* goude
ar Gonsekrasion. Ar pezh a c'halvomp ar
gorreou bian a zo eun dilerc'h euz ar
pezh a reat araok an daouzekved kantved.

Evit delc'her guelloc'h ar spered hag
ar galoun var ar pezh a dremen epad ar
Zakrifiz Santel, e c'heller heulia al lidou
sakr o sonjal er pezh a c'hoarvezaz e Pa-
sion Hor Zalver. D'ar Prefas, Jezuz kon-
daonet d'ar maro. Da Vemor pe Me-
mento ar re veo, Jezuz o tougen he groaz.
D'ar C'hanon, Veronik o sec'ha bizaj
Jezuz. D'ar Gonsekrasion, Jezuz staget

ouz ar Groaz. Da C'horreou ar c'horf, Jezuz savet gant he groaz. Da c'horreou ar c'halir, Goad Jezuz o redet. Da vemor pe Memento an Anaoun, Jezuz o pedi evit an oll dud ha zoken evit he vourvien ; d'an *nobis quoque peccatoribus*, al laer diou konvertiset.

V. AR GOMMUNION.

AL loden-ma euz an Oferen e c'heller he ranna e diou all : 1° *Pedennou araok ar Gommunion* ; 2° *ar Gommunion*.

§ 1. Pedennou araok ar Gommunion.

Ar pedennou-ze eo ar *Bater*, al *Libera nos*, an *Agnus Dei*, hag an *Orezonou* a lavar ar beleg araok kommunia.

AR BATER. — Abaoue ar *Sanctus*, e penn kenta ar C'hanon, ar beleg en deuz pedet sioul, ha brema e sav he vouez da lavaret : *Per omnia sæcula sæculorum*. Ar bobl a respount *Amen*, evit merka ec'h asant d'ar pedennou en deuz great ar beleg.

Neuze e teu ar *Bater*, ar beden zo,

dreist an oll pedennou all, peden Doue. Deread oa meurbed e devije ar vella euz ar pedennou kavet he flas e Sakrifiz Santel an Oferen. Nag ez eo eur joa evidomp e rafe deomp an Iliz lavaret ar beden dudiuz-ze, er mare ma vez var an Aoter Jezuz-Krist, an Hini en deuz he great, evit obten digant he Dad an oll goulennou zo enghi, ha p'en em zonzjer evit kommunia.

Oremus : *pedomp*, eme ar beleg d'ar bobl ; *ervez ar gourc'hemen a zilvidigez roet deomp gant Jezuz-Krist hag he genteliou santel, ni a gred lavaret* : « *Pater noster*, » etc.

Ar beleg, goude m'en deuz astennet he zaouarn, keit ma pad ar *Bater*, a bar he zaoulagad var an Hosti Santel, da lavaret eo var Jezuz-Krist, zo enghi leun a vuez hag a c'halloud.

E bro ar Zav-Heol, en Iliz Grek, an oll a gane, hag a gan c'hoaz ar *Bater* a-unan gant ar beleg. E tu ar C'huz-Eol en hor bro-ni, beteg amzer an impalaer Charlemagn, ar bobl a gane ive pe a-unan, pe bep eil gant ar beleg. Abaoue an eizved kantved, ar bobl ne gan mui nemed

ar seizved goulenn : *Libera nos a malo*, a zo ennhi an oll goulennou all : *hon delivrit dioc'h an drouk*, euz a gement a c'helfe noazout d'hor silvidigez.

Ar beleg a respount *Amen*, Evelse bezet great, evit harpa goulennou an dud fidel.

E buez Sant Martin, eskop Tours, e kounter e reaz an Aotrou Doue eur mirakl evit diskuez e plij dezhan e ve great ar beden-ze araok ar gommunion. — Eur zulvez, epad m'en em unane an dud gant ar beleg evit kana ar *Bater*, eur vaouez keaz mud a grogaz ennhi soudenn eur c'hoant braz d'hen lavaret gant an oll. Kaout a reaz raktal ar prezeg, en em lakât a eure da gana a-unan gant an dud fidel, a glevaz anezhi gant dudi o lavaret : *Pater noster qui es in cælis*, etc.

Sant Ian, an aluzenner, eskop Alexandrii, en amzer ma kanet en doare-ze ar *Bater*, a deuaz abenn da lakaat eun den, en doa eur gasouni vraz ouz eun all, da bardouni d'he enebour. Hen pedi a eure da zont da glevet eun oferen ha ne vije ennhi nemethan, he avieler, hag an den-se. En em gavet gant ar goulenn-

euz ar *Bater* : *Dimitte nobis*, pardounit deomp hon offansou evel ma pardounomp, e reaz sin d'an den-ma da devel. « Penaoz, emezhan, gant ar gasouni a zo en oc'h ene, e kredit-hu lavaret ar c'homsou-ze da Zoue ? » Gellout a reaz rei dezhan da anaout grevuzded he bec'hed, hag hen lakaat da bardouni.

LIBERA NOS.—Varlerc'h ar *Bater* e teu eur beden, a zo ar geriou kenta anezhi evelhen : *Libera nos quæsumus*, hon delivrit, ni ho ped, euz an drouk pe euz ar pec'hejou great, euz ar poaniou dleet dezho, hag euz ar pezh a jom var ho dilerc'h ; — euz *an drouk en amzer vrema*, evel euz an tentasionou, euz ar poaniou spered, euz ar rannou-kaloun, euz an oll boaniou a bouez varnomp brema ; — euz *an drouk en amzer da zont*, euz lasou an drouk-spered, an ifern, hag an oll goaleuriou. Ministr an Ao. Doue en em erbed ouz ar Verc'hez Vari, ouz an ebestel Per, Paul hag Andre, hag ouz an oll zent var eun dro. — Goudeze e ra ar goulenn-ma, a dle beza bet lakeat, moarvad, en eun amzer a vrezel : *Da propitius pacem in diebus nostris*, roit deomp

ar peoc'h en hon deveziou. « N'oufet kaout netra kaeroc'h, eme Sant Aogustin, eget ar peoc'h. »

Ar beleg a gemer neuze ar patène ; ober a ra ganthi sin ar groaz varnhan he-unan, ha poket a ra dezhi gant respet, abalamour ma'z eo eur sin a beoc'h. Guechall, ha brema c'hoaz soken e meur a leac'h, e vez roet da boket d'an dud fidel en eur lavaret : *Pax tecum !* Ar peoc'h ra vezo ganeoc'h !

Ac'houdevez e vez torret an hosti. Ar beleg, goude beza dizoloet ar c'halir ha great ar jenuflexion, a gemer an hosti hag a ra daou dam anezhi dre an hanter, azioc'h ar c'halir, e memor euz ar pezh a reaz Hor Zalver er Goan ziveza : *Fregit*, terri a reaz ar bara sakr evit he rei d'he ziskipien.

An dra-ze a verk ive goad Jezuz dispartiet dioc'h he *Gorf* var ar groaz. — Euz an eil hanter ar beleg a zistag eul lodennik, a zalc'h goude beza lakeat an tamm brasa var ar « patène ». An drama zo evit merka *ene* Hor Zalver dispartiet dioc'h he gorf. Gant an tamik-ze, ha goude beza lavaret : *Per omnia sæcula*

sæculorum, ha p'en deuz ar bobl respountet : *Amen*, ar beleg ar ra a benn teir guech sin ar groaz a uz d'ar c'halir, en eur lavaret : *Pax Domini sit semper vobiscum !* Peoc'h an Aotrou Doue ra vezo bepred ganeoc'h ! — Ne ket ar peoc'h a ro ar bed gant he drubuillou, mes peoc'h an Aotrou Doue eo a reketaz Jezuz d'he ziskipien : *Pax vobis !*

Neuze e lez da gueza an tamik hosti er c'halir evit merka *Ene* Hor Zalver distroet en he *Gorf*, penn-abek ma savaz euz ar bez ken beo ha biskoaz.

Ar bobl a respount : *Et cum spiritu tuo*, ra vezo ive ar peoc'h-ze en oc'h *ene* c'hui.

AN AGNUS DEI. — Ar beleg, soublet he benn, e stad da bedi, a bar he zaoulagad var an hosti sakr, hag a benn teir guech e lavar ar beden *Agnus Dei...* Bete vrema, ha dreist oll epad ar *Bater*, e pede Doue an Tad, pe an Dreinded Santel, evit en em brepar da gommunia. Brema e ped Doue ar Map. Hor pec'hejou a zo evel eur voger a zisparti etre Doue ha ni ; miret a reont ouzomp da veza unanet ganthan. Penaoz kaout di-

ganthan ar pardoun, ar peoc'h a c'houlenner, ma ne vez ket eun hosti a gemerfe samm hor pec'hejou ? An Iliz a oar mad an dra-ze, ha setu perak e c'halv Jezuz-Krist an *Oan* pe *Hosti an Aotrou Doue*.

Epad m'edo var an douar, Sant Ian Vadezour a c'halvaz Hor Zalver en eur lavaret : « *Setu ama Oan Doue* » ; araok m'oa ganet, ar prophet Isai hen henvelebaz ouz an *Oan dibec'h*, lazet evit pec'hejou an dud ; ha Sant Ian Avielar a c'halv anezhan an *Oan resusitet*, a zo dalc'hmad kinniget e sakrifiz var aoter ar baradoz.

Ar beleg, a benn teir guech, a lavar : « *Oan Doue, a lam pec'hejou ar bed* », hag en eur skei gant glac'har var he stomok : « *O pet truez ouzomp* ». Mes abaoe ar pemzek kantved, evit lakât paouez ar brezelioù a lakea d'an ampoent-ze kement a c'hoad da redet, ar pab Ian XXII a c'hourc'hemennaz echui an trede *Agnus Dei* dre ar c'homsou-ma : « *Dona nobis pacem, Roit deomp ar peoc'h* », a zo ken talvouduz. Abaoe, ez euz dalc'het da lavaret ar memes tra.

Evit oferen an anaoun, e leac'h *Miserere nobis*, e vez lavaret : *Dona eis requiem*, roit dezho repoz ; ha d'an trede *Agnus Dei*, e lavarer oc'hpenn ar ger *sempiternam* (da viken).

PEDENNOU SIOUL. — Goude an *Agnus Dei*, ar beleg, adarre he benn soublet, he zaouarn harp an eil ouz eben ha var an aoter, he zaoulagad o para var an hosti santel, a lavar gwestadik teir orezoun, a zo evit en em brepar raktal da gommunia. Setu hi ama e brezounek. Mad e vo deomp ho lavaret ive araok kommunia ha zoken bep tro ma vezimp en oferen.

Aotrou Jezuz Krist, c'hui o peuz lavaret d'oc'h ebestel : « ar peoc'h a roan deoc'h, va feoc'h a roan deoc'h », ne zellit ket oc'h va fec'hejou, mes oc'h feiz oc'h Iliz ; ha plijet ganeoc'h rei dezhi ar peoc'h hag he unani ervez ho polontez santel, c'hui hag a zo beo ha roue, Aotrou, Doue e doug an oll amzer. Evelse bezet great.

Aotrou Jezuz Krist, map d'an Doue beo, c'hui hag o peuz, gant bolonte an Tad, hag ar Spered Santel ganeoc'h, prenet ar vuez d'ar bed dre ho maro : delivrit ac'hanon dre ho korf hag ho koad meurbed santel, euz va oll fec'hejou, euz an oll drouk ; ha grit ma talc'hin ato mad d'ho koure'he-

mennou, ha ne lezit ket ac'hanon da veza dispartiet biken diouzoc'h : c'hui hag a zo beo ha roue, Aotrou, gant Doue an Tad hag ar Spered-Santel, e doug an oll amzer. Evelse bezet great.

Aotrou Jezuz-Krist, plijet ganeoc'h ne deufe biken ho korf, a gredan kemeret daoust ha ne d-oun ket din, da drei enep d'in evit va barn ha va c'hondaoni ; mes ervez ho karantez, ra zervicho d'in evit silvidigez va ene ha va c'horf, hag evit kaout ar baradoz : c'hui hag a zo beo ha roue gant Doue an Tad a-unan gant ar Spered-Santel, Doue, epad an oll amzer. Evelse bezet great.

En eur gregi gant ar brasa respet en Hosti Sakr, ar beleg a lavar : « Me gemero bara an env, ha pedi a rin hano santel an Aotrou Doue. » Hag o sonjal peger braz, pegen santel eo an Aotrou Doue, ha pegen dister eo hen, pec'her keaz, e sko var he stomok en eur lavaret a benn teir guech : « *Domine, non sum dignus, Aotrou Doue, n'oun ket din e teufec'h e va c'haloun* », o kemeret komsou ar c'han-tener en Aviel, hag en eur skei var he stomok : « *mes livirit epken eur ger ha va ene a vezo pare* ». Ar geriou kenta a lavar huel aoualc'h evit beza klevet, evit ma teui ive en eneou ar re a dle kommunia, ha zoken er re all, sonjou a humilite evel en he ene dezhan. — Neuze eo e

souner ar c'hloc'h bian evit gervel an dud fidel o deuz sonj kommunia, hag evit m'en em breparint da dostât ouz an daol santel.

§ 2. Ar Gommunion.

KOMMUNION AR BELEG. — Goude m'en deuz en em lakeat izel evelse dirag Doue, ar beleg a zo hardisoc'h ha leun a fizians, o sonjal e trugarez ep muzul an Aotrou Doue. Lakât a ra diou loden an hosti an eil var c'horre eben, ober a ra gantho sin ar groaz, evit en em venniga he-unan gant Korf sakr Hor Zalver, ha kommunia a ra en eur lavaret : « *Corpus Domini nostri Jesu Christi, etc... Korf Hor Zalver Jezuz-Krist, diouallit va ene evit ar vuez eternal !* »

Neuze, sioul, e chom eur pennadik da adori Jezuz ha da lavaret dezhan he garantez. Dizelei a ra ar c'halir, ha goude beza great eur jenuflexion, e lavar a vouez izel gant ar prophet David : « *Petra roin-me d'an Aotrou Doue evit an oll vadou en deuz roet d'in ?* » Sonj en deuz ez eo Zakramant an Aoter ar Zakrifiz evit trugarekât, hag e lavar : « *Kemeret*

a rin kalir ar zilvidigez, ha pedi a rin hano an Aotrou Doue. »

Araok kommunia dindan spes ar guin, e tastum piz gant ar brasa respet ar skillennou a zo distaget euz an Hosti Sakr, rak e peb hini anezho e ma korf, goad, ene ha natur Doue oll. D'an diou vech ma kreskaz ar bara en eun doare burzuduz, Hor Zalver a roaz urz d'he ebestel da zastum ar pezh a jommaz var dilerc'h an dud : « *Dastumit ar restadou evit na dint ket da goll* ». Ar beleg a ra neuze d'ar skillennou-ze kuez a er c'halir, ober a ra ganthan sin ar groaz evel ma reaz gant spes ar bara hag evit ar memes rezouniou. En eur gommunia, e lavar : « *Goad Hon Aotrou Jezuz-Krist, diouallit va ene evit ar vuez eternal !* »

Neuze e c'heller lavaret eo echu ar Zakrifiz ; rak daoust n'eo ket red e kommunife ar beleg evit ma ve an Oferen eur guir sakrifiz, ar zakrifiz ne vez echu mad aoualc'h nemet p'en devezo kommuniet gant ar Spesou Santel, a zo enno Korf ha Goad Jezuz-Krist gant he natur Doue. Ma ne c'helfe ket ar beleg zo oc'h oferenna kommunia, ma ve skoet

gant ar maro, pe evit eur rezoun all benag, e *ve red* d'eur beleg all kemeret ar Spesou Santel en eur gommunia hag echu ar Zakrifiz, memes pa ne ve ket var iun.

KOMMUNION AR GRISTENIEN. — Goude kommunion ar beleg e teu kommunion an dud fidel. A-unan edont gant ar beleg evit kinnig bara ha guin ar zakrifiz ; a-unan e tlefent beza ive ganthan evit kommunia.

En amzeriou kenta an Iliz, p'en deveze kommuniet ar beleg, an avieler a droe ouz an dud fidel hag a lavare : « *Sancta sanctis*, an traou santel d'ar re zantel », evit gourc'hemen d'ar re a ioa e stad a bec'hed chom pell euz an Daol-Zantel. Raktal an dud fidel a dostea evit kommunia.

An Iliz a fell dezhi e tistrofet adarre d'ar c'hiz kaer-ze hag e ve adarre e guirionez Sakramant an Aoter *Bara pem-deziek* an dud fidel, o defe neuze perz er Zakrifiz santel penn-da-benn. « Ar C'honsil santel a Drant a garfe e kommunife e guirionez e peb oferan an oll gristenien a vez en iliz, ha ne ket epken

e rafent ar gommunion a galon » (Sess. XXII, c. VI.) Ra zeui ar gristenien da zeveni reked ho Mamm, a zo bet nevezet dezho ken sklear en hon amzer, ha gant kement a diz dre Hon Tad Santel ar Pab Pi X !

Araok reseo ar gommunion, an hini a respount an Oferen a ra evel eur govesion jeneral en hano an oll, en eur lavaret ar *Gonfiteor*, me govez oc'h Doue. Guir eo, ar re a dosta ouz an Daol-Santel a dle beza, araok, e stad a c'hraz ; mes an hini zo pur a dle beza puroc'h c'hoaz, eme ar Spered-Santel. Leac'h e vez ato d'en em netaat muioc'h-mui euz ar pec'hejou veniel hag euz an oll mankou. Deread eo eta ec'h en em unanfe an dud fidel, muia ma c'hellint, gant an hini a lavar ar *Gonfiteor*, eviten em izellat dirak Doue ha goulenn pardoun euz ho fec'hejou.

Goude ar beden-ze, ar beleg a zigor ar Siboar santel, a ra ar jenuflexion, ha troet ouz ar bobl e lavar : « *Misereatur vestri...* Plijet gant an Doue oll galloudek kaout truez ouzoc'h, pardouni deoc'h ho pec'hejou, ha kas ac'hanoc'h d'ar vuez eternal. » — « Amen, » eme ar bobl

gant an hini a respount an Oferen.

Ar beleg a ra sin ar groaz var ar re zo vont da gommunia, en eur lavaret : « *Indulgentiam...* Plijet d'an Doue oll galloudek ha trugarezuz rei deoc'h absolven ha pardoun oc'h oll bec'hejou ! » hag e respounter adarre : « Amen ». « *Ecce agnus Dei...* Setu ama Oan Doue, a lamm pec'hejou ar bed... » eme ar beleg, en eur zalc'her ar siboar gant he zourn kleiz, ha gant an dourn diou eun hosti a sav a-uz d'ar siboar, evit he diskuez d'ar bobl fidel. Er memes amzer, evit ma vezo sonjou humbl e kalonou ar re a ia da gommunia, e laka var ho muzellou ar pezh en deuz lavaret evithan he-unan bremaik : « *Domine non sum dignus...* Aotrou Doue, n'oun ket din e teufec'h e va ene, mes livirit epken eur ger ha va ene a vezo pare ». An dra-ze a lavar abenn teir guech.

Tostât a ra neuze ouz ar re zo da gommunia en eur ober sin ar groaz dirak peb hini gant an hosti sakr, evel m'en deuz great evithan he-unan, hag e lavar : « *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat...* »

Guechall an hini a gommunie a respounte : « Amen » ; brema, ar beleg eo hen lavar. Deread eo e lavarfe Amen, da viana a galoun, an hini a reseo ar gommunion.

Ne oufe ket ober kaeroc'h reked eget hen-nez : « Ra vo diouallet gant korf Hor Zalver Jezuz-Krist va ene evit ar vuez eternal ! » Jezuz zo var ho teod ! Disken a ra en ho kaloun !... He venoz birvidik oa ! Evidoc'hui, na pebez tenzor !

En amzeriou kenta an Iliz, an dud fidel a gommunie dindan spesou ar bara hag ar guin evel ar beleg. Neubeut a neubeut, ne oue mui roet ar gommunion nemed dindan spes ar bara, abalamour ma oa danger da fuill d'an douar beradou euz ar Goad presiuz, dreist oll pa veze kalz tud o kommunia. Ar c'hon-silou o deuz abaoue douget al lezen evel-se evit an Iliz oll. An dud fidel ne gollont netra evit an dra-ze, rak evel m'hen lavar ar c'hatekiz : « Jezuz-Krist a zo oll dindan peb hini euz ar spesou, hag oll dindan peb loden euz ar spesou. »

Lenn a reer e buez Sant Gregor les-

hanvet « braz » e doa eur vaouez kinniget d'an ofertoir bara evit ar zakrifiz, ervez m'edo neuze ar c'hiz. Pa dosteaz an Aotrou'n Eskop evit rei dezhi ar gommunion en eur lavaret : « *Ra vo diouallet gant Korf Jezuz-Krist oc'h ene evit ar vuez eternal,* » hi a zirollaz da c'hoarzin. Ar Zant a zistroaz hag a lakeaz var an aoter al loden hosti a dlle rei d'ar vaouez-ze. Pa oue echu an oferen, e c'houlennaz diganthi, dirak an oll, perak e doa kredet c'hoarzin p'edo o vont da reseo ar gommunion. « Abalamour, e-mezhi, e c'halvec'h korf an Aotrou Doue bara great gant va daouarn-me. » Sant Gregor, goude eur brezegen a damalle an neubeut a feiz e doa ar vaouez-ze, a reaz d'an tam hosti, en oa furm ha liou ar bara, kemeret guir liou ha furm ar c'hig, ha pa oue bet gullet mad gant an oll, e tistroaz anezhan adarre e furm ha liou ar bara, evit ma kredfe start an oll er jenchamant burzuduz a c'hoarvez var an aoter dre gomsou ar gorreou (Kardinal Bona).

Petra dle ober ar re n'en em gavont ket e tro da gommunia en oferen, pe dre

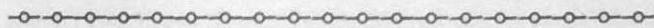
n'en em gavont ket e stad mad aoualc'h, pe evit eur rezoun all benag ? Da viana, kommunia a dlefent a *galoun*, ervez ali an Iliz. Kommunia a *galoun* a zo kaout eur c'hoant birvidik da gommunia, gant eur guir feiz e Jezuz er Zakramant hag eur glac'har braz d'ar pec'hejou a vir da dostât ouz an Daol-Zantel. Ma ne ro ket ar gommunion a *galoun* kement a c'hrasou, frouez kaer a zantelez a zigas ato gouskoude en ene.

Plijet eo da Zoue rei kement-ma da anaout d'eur zantez : Jezuz a ziskuezaz dezhi daou anaf presiuz, unan aour, hag eben arc'hant : « En hini aour, emezhan, e viran ho gommunionou dre ar *zakramant* ; en hini arc'hant ho gommunionou a *galoun*. »

P'en deuz kommunit ha roet ar gommunion d'an dud fidel, ar beleg a laka skuill er c'halir eur veraden vin evit kemeret ganthi ar beradou Goad Santel a ioa chommet er c'halir. Goudeze e korn an aoter, e vez skuillet var beg he vizied a zo bet krog e Korf Jezuz eur bannik guin hag eur bannik dour evit ho c'harza ive. Layaret a ra er memes

amzer diou beden deread evit ar pezh a ra.

P'en deuz evet ar pezh zo er c'halir, e sec'h anezhan a-ziabarz, hag he vuzel-lou ive, gant al lienaj *purificatoire*. Golei a ra neuze ar c'halir hag hen lakaat a ra e kreiz an aoter, evel er penn kenta euz an oferen.

VI. AN AKSION A C'HRAZ.

AL loden ziveza-ma a ia euz ar Gommunion beteg fin an Oferen. En Aksion a C'hraz ez euz meur a loden : 1° An Antifonen hanvet Kommunion. Bez eo eur c'houblad euz ar Skritur Sakr pe eur zetans great gant an Iliz. Hano zo enghi euz ar gouel a reer en dervez-ze. — Beteg an daouzekvet kantved, gant ar Antifonen-ze e veze kanet eur psalm epad ma veze ar beleg hag an dud fidel o kommunia. Setu perak a reer c'hoaz ar GOMMUNION anezhi.

2° Ar POSTKOMMUNION a deu da c'houde. Ar ger a zinifi : peden goude ar gommunion evit trugarekât. — Bez e vez enghi unan pe veur a orezoun, dioc'h

ma vez bet unan pe veur a hini er pedennou *Collect* ha *Secrèt*.

Araog ha goude ar postkommunion e vez lavaret *Dominus vobiscum*.

3° ITE, MISSA EST « It, echu eo an Oferen. » Troet oc'h ar bobl, ar beleg a lavar d'an dud e c'hellont mont da ober ar pezh zo en ho dever.

Pa ne vez ket bet lavaret ar *Gloria in excelsis* en oferan, e leac'h Ite, Missa est e vez lavaret « *Benedicamus Domino* » « Bennoz d'an Aotrou Doue ». Da Oferennou an Anaoun, e vez lavaret : « *Requiescant in pace* » « Repos d'ho anaoun ».

Guechall, beteg an unnekved kantved, ama eo ec'h echue an Oferan, hag ar bobl a iea er meaz. Mes devosion ar beleg hag an dud fidel a astennaz eun neubeut c'hoaz pedennou an Oferan. An Iliz ho gourc'hemennaz evit lidou an Oferan er bloaz 1570.

4° PLACEAT. — Ar beleg a echue oferenna a gave diez mont dioc'h an aoter eb ober da Zoue eur beden diveza, evit memori an oll pedennou all great araok. Setu perak brema c'hoaz, soublet he benn, he zaouarn harp an eil oc'h egile

hag oc'h an aoter, e ped an Aotrou Doue a vouez izel da zigemeret mad ar sakrifiz en deuz kinniget dezhan en hano an oll, ha d'hen lakât da dalvezout d'an oll.

Eun dervez, epad an Oferan, Santez Melchtild a velaz Hor Zalver o kemeret he galoun etre he zaouarn hag o sevel anezhi huel. Ar Galoun sakr a ioa ken sklear ma velet a dreuz dezhan, ha leun oa a valzam a roe eur c'huez dudiuz. Kalonou ar re oll a ioa an oferan a savaz en dro dezhan. E darn anezho e tirede ar valzam dudiuz euz Kaloun Jezuz, hag ar re-ma a roe eur sklerijen gaer. Darn all a jomme goulo ha tenval ; hag ar re-ma a gueze d'an douar gant ho oll frouez. Ar re genta oa kalonou an dud a heulie gant evez ar zakrifiz santel ; ar re all oa ar re a jomme leun a zonzou an douar. Dalc'homp d'en em lakât etouez ar re.genta. (Décrouille)

5° AR VENEDICSION. — Al lid-ma zo bet savet gant devosion an dud fidel. Epad ma'z ea an eskop pe ar beleg d'ar zakreteri, ar gristenien fidel a deue var he hent da c'houlen he vennoz, evel ma

reer c'hoaz evit an eskipien, pa'z eont euz an iliz d'an eskopti pe d'ar brespital : « N'ho lezin ket da vont ken o pezo va benniget, » a lavare Jacob d'an eal. Ar c'hiz-ze a zavaz muioc'h-mui, hag an eskop a zivizaz rei ar venediksion araok mont dioc'h an aoter. Ar beleg hen greaz ive pa ne veze ket an Eskop oc'h oferenna, ha setu penaoz eo deuet, en Iliz oll, ar c'hiz da vennigen ar bobl abarz he gas kuit goude an Oferen.

Ar beleg a bok d'an aoter, abalamour an aoter a zo evel skeuden Jezuz-Krist, evit kaout he-unan digant Jezuz ar venediksion e za da rei d'ar bobl. Sevel a ra he zaoulagad hag he zaouarn varzu an env, evit pedi an Doue oll-galloudek hag oll-vadelezuz ; ha goude beza saludet ar groaz en eur lavaret : « *Benedicat vos omnipotens Deus* » Plijet gant Doue oll-galloudek ho pennigen », e tro ouz ar bobl, e ra varnhan sin ar groaz en eur lavaret : *Pater, et Filius et Spiritus Sanctus* « Tad, Map ha Spered Santel ».

An eskop a ra teir guech sin ar groaz, unan evit peb unan euz an tri Fersoun Doue. Ar bobl daoulinet a reseo ar ben-

noz-ze en eur ober sin ar groaz, ar penn soublet.

Da Oferennou an Anaoun, ne vez ket roet ar venediksion, rak ne ket evit an Anaoun e vez roet ; hag en Oferennou-ze ne vez netra hag a verkfe ar joa hag ar solanite.

6° AVIEL, DIVEZA. — Bez eo an trede lid lakeat gant devosion an dud fidel goude an Oferen.

Ar gristenien genta o doa kement a respet evit Aviel Sant Ian ma tougent anezhan varnho, ma reant hen lakât dezho var ho fenn pa vezent klanv, pe zoken hen lavaret epad mac'h astenne ar beleg he zourn a-uz d'ar penn, evel ma vez great c'hoaz e meur a iliz, er meaz euz an Oferen.

E meur a eskopti e ma ar c'hiz da echui pedennou ar vadiziant en eur lakât ar stol var benn ar bugel hag en eur lavaret penn kenta Aviel Sant Ian. Guechall n'oa ket ral e vije savet fondasionou evit ma vije lavaret an Aviel-ze en eur echui an Oferen, evit kaout eur c'hraz partikulier benag. Neubeut a neubeut, ec'h en em skignaz ar c'hiz d'hen

lavaret er mare-ze. Beteg neuze ar veleien n'o doa hen lavaret nemed en ho fart ho-unan, hag alies en eur vont euz an aoter d'ar zakreteri, evel m'hen gra c'hoaz an Aotrou'n Eskop p'en devez kanet an Oferen. Kemeret a rajont ar pleg d'hen lavaret bep tro oc'h an aoter, araok he guitât. Ar pab Sant Pi V a reaz eul lezen euz an dra-ze.

Lavaret a vez ato bemdez, nemed pa ziguez da zul gouel eur zant pe eur mister, pe d'ar vijilou ha d'eun neubeut deveziou all. Neuze e vez lennet Aviel ar zul pe an dervez da fin an Oferen.

Etre mister an Inkarnasion, a zo me- nek anezhan er penn kenta euz Aviel Sant Ian ha Sakramant an Aoter a vez great epad an Oferen, ez euz kalz henveledigez. Ar memes Doue ar Map, a gemeraz korf e korf ar Verc'hez Vari, a gemer bemdez ive korf var an aoteriou. Pa lenner Aviel Sant Ian en eur echui an Oferen, e vez diskleriet e kreder e mister an Incarnasion. Setu perak, p'en em gaver gant ar c'homsou-ma : *Et Verbum caro factum est* « Ha Doue ar Map zo en em c'hreat den », e pleger ar

penn-glin evit adori an Doue en em laka ken izel dre garantez evidomp, evel m'hen greer d'ar Gredo d'ar c'homsou-ma : « *Et incarnatus est... et homo factus est,* » a zinifi ar memes tra.

Da fin an Aviel ar bobl a respount : *Deo gratias* « Bennoz d'an Aotrou Doue », peden ver, eme Sant Aogustin, mes kaer ha plijuz meurbet da Zoue.

C'HUEC'HVED LODEN.

RESPOUNT D'AN DUD DIEGUZ.

C'HUEC'HVED LODEN.

RESPOUNT D'AN DUD DIEGUZ.

I. AMZER AN OFEREN N'EO KET AMZER
GOLLET.

BEZ ez euz kalz kristenien ha ne zeont james d'an Oferen abalamour n'eo ket troet nag ho spered nag ho c'halon var an tu-ze. An dud-ze hag hi o deuz feiz ? Ne ve ket lavaret ; pe m'o deuz feiz, o deuz eur feiz meurbed tano. Goasa-ze d'ar re ne zantont netra en ho c'hreiz pa glevont kloc'h an Oferen ! Jezuz-Krist a diz disken euz gloar an env var an douar, dont a ra var an douar d'en em ginnig e sakrifiz da Zoue, en em lakât a ra en eur stad reuzeudik meurbed evit peb hini ac'hanomp, evit kaout deomp ar pardoun euz hor pec'hejou, ha tenna varnomp an oll grasou on deuz izom anezho bemdez, evit an ene hag evit ar

c'horf, — hag ez euz kristenien ne dizont ket kaout eur sonj soken evithan ! An dud keiz-ze, n'euz nemed pedi evitho da ober, evit goulenn ma teui sklerijen ar feiz da bara en ho ene, ha d'ho zrei varzu an Aotrou Doue.

Kalz tud all zo hag a oar pe seurt tenzor eo an Oferen, hag (evel ar re a oue, ervez an Aviel, pedet d'eur banked) a gav ato eun digarez benag da vont da leac'h all eget d'ar banked. Var ho meno n'o deuz ket amzer... Diskuez a reont en eur glask an digarez-ze ne gredont nag e galloud, nag e madelez Doue. Nan, ne gredont ket, evel ma tleer, er gomz-ma kuezet euz muzellou Map Doue he-unan : « Klaskit da genta rouantelez Doue, hag an traou all a vo roet deoc'h var ar marc'had. » Petra zinifi ar gomz-ze, nemed : diouallit da lakât ar c'horf araok an ene, al labour araok ar beden ? Roit da Zoue an henor a dleit dezhan, hag hen a roio deoc'h ar bara bemdeziek.

Setu ama var gementze eur skuer a gaver e buez sant Ian an Aluzenner. Ne c'heller ket diskuez sklearoc'h penaoz e kaver e Sakrifiz santel an Oferen an

eürusted, memes evit ar bed-ma.

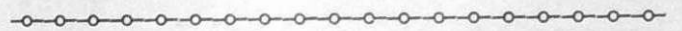
E kear Alexandri e veve daou vicherour euz ar memes micher ; unan en doa kalz bugale da veva ; mes ne vanke netra dezhan ; eaz e c'houneze he vuez, petra benag ma kemere bemdez eul loden euz he amzer evit mont d'an Oferen.

Egile, a ioa dizher ; labourat a rea noz deiz, alies memes da c'houel ; gant aoun da goll he amzer, ne dea ket aliez d'an iliz. N'euz forz pegement a boan e kemere, en deveze ato beac'h o kaout peadra da veva. Braz oa he nec'hamant, ha mont a eure da c'houlenn digant he amezek perak ne brofite ket guelloc'h an traou ganthan. He genvreur, kristen mad, a gourachaz anezhan guella ma c'hellaz hag a bromettaz diskleria dezhan penaoz e rea, gant ma teuje antronoz d'he gaout da c'hueac'h heur.

D'an heur merket, an den a deuaz, hag an amezek hen c'hasaz ganthan d'an iliz. Klevet a rajont an Oferen. Eat er meaz, ar c'hristen groz a c'houlennaz diskleria dezhan ar pez oa bet promettet. « Re abred eo, eme egile, red e vo dont adarre varc'hoaz. » Dont a reaz adarre ;

adarre e oue kaset d'an iliz, hag adarre e reaz ar memes goulenn, hag ar memes respount a oue great dezhan. Hag er memes tra en dervez varlerc'h. En drama evelato e tiskuezaz beza drouk-kountant o klevet ato ar memes respount. — « Va c'hamalad, me oar mad hent an iliz. Ar pezh e fell d'in deski, eo penaoz gounit va bara ha kaout eum tam peadra evel doc'hui. » — « Va mignoun, eme ar micherour kristen, ne meuz netra all da ziskleria deoc'h nemed e zan d'an iliz hag e klevan an Oferen. Heno e c'houlennan hag e vez roet d'in bennoz Doue var va labour bemdez. Ha c'hui fell deoc'h kaout ive evel don-me bennoz Doue ? E leac'h labourat da zul, mirit an dervez santel e servich Doue, it d'an Oferen ha d'an Ofisou, heuillit mad al lezen gristen, pedit muioc'h ; dreist oll klevit an Oferen, ha Doue a roio deoc'h ho para pemdeziek, rak lavaret en deuz : « Klaskit da genta rouantelez Doue hag he justis, hag an traou all a vo roet deoc'h var ar marc'had. » Ar micherour paour a zelaouaz ar gentel hag a jenchaz buez ; heulia reaz skueriou mad he gen-

vreur, hag abenn neubeut amzer, e iea ive brao an traou ganthan.

II. AN OFEREN A BINVIDIKA AL LABOUR GANT BENNOZIOU DOUE.

ERVEZ an istor-ma ha meur an hini all a ve gellet kounta var gement-ze, an Oferen a zo eun tenzor. « Eur ven- gleuz eo, eme eun den santel, a vez tennet anezhi aour ar baradoz hag aour an douar. Nep a vez en Oferen a deu d'ar gear pinvidikeat gant meritou Jezuz-Krist, gant bennoziou an Tad euz an env, d'iusoc'h eget ar re a roaz Isaac d'he vap Jacob pa lavaraz : « Plijet gant Doue rei deoc'h gant largentez ed ha guin, gliz an env ha mad an douar. » Ar bennoz-ze a ioa epken evit an douar, bennoz an Oferen a zo evit an douar hag evit an env asambles. Setu ar pezh a zo er beden goude ar gorreou : « Ra vezimp, ni oll zo ama o kemeret perz er sakrifiz santel, karget a vennoziou hag a c'hrasou an env. » Dre vertuz ar beden-ze ha dre vertuz ar Sakrifiz, e vezit ben-

niget en ho korf hag en oc'h ene, en ho labour, e kement a rit evit ar bed-ma hag evit ar bed all, ha benniget, ne ket gant eun den, mes gant Jezuz-Krist he-unan. Santez Berc'het a velaz, eun dervez, Hor Zalver oc'h ober gant he zorn diou, goude ar gorreou, sin ar groaz var ar bobl, ha klevet a eure anezhan o lavaret : « Ho penniga ran, c'hui oll a gred ennon ». Guelit ta na pebez gaou a rit ouz ho labour, o vankout d'an oferen, ha ne damallit mui den ma ia fall an traou ganeoc'h. (Tad Martin de Cochem)

Ha ne ve ket Doue e guirionez a laka peb tra da brospéri ? Ar vicherourien, al labourerien douar, ar voraerien hen guel sklear. Piou zo mestr var an amzer ? Piou laka an hadn da greski en douar ? Piou a ro ijin d'an den en he labour ? Hen anzav a reont oll : Doue ha Doue epken. Kendaze evit ma teui an traou da vad ganeomp, bennoz ha sikour Doue zo red, hag evit ho c'haout n'euz netra par da zakrifiz an Oferen, ervez an dud santel. — « Nep en deuz bet oferen diouz ar mintin, eme unan anezho, en devezo muioc'h a chans en he labouriou, he

gommers hag he veachou. An Aotrou Doue a grenfaï he gorf hag he ene, an elez hen diouallo gant muioc'h a garantez ; ha ma teu da vervel, Jezuz a vezo tost dezhan en he heur diveza, evel ma'z eo bet he-unan tost da Jezuz. »

Ma ne ia ket oc'h afferiou var araok, ep mar ebed ne ket an oferen vo an abek a gement-ze. Doue a rafe kentoc'h eur mirakl, evel ma reaz evit sant Izidor al labourer.

An den iaouank-ma a ioa e servich eur merour braz e Bro-Spagn. Abredkaer e save euz he vele evit gounit amzer ha gellout kaout oferen araok he labour. Er penn kenta, meur a hini a reaz goap anezhan, hag eun dervez zoken e oue flattet d'he vestr, evel pa lezje he labour evit chom da bedi Doue. Izidor a oue goal gourdrouzet. Respount a eure eb en em jala : « Mestr, ma kav deoc'h pa vo great an eost, o peuz neubeutoc'h a c'hreun, c'hui zalc'ho var va c'houmanant kement vo red evit ho tiggoll. » Mes an eost a oue kaeroc'h eget n'oa bet biskoaz.

Istor sant Izidor a zo bet c'hoaz koun-

tet evelhen. Eur vintinvez epad m'edo en iliz o klevet an oferen, he vestr a iez d'ar park, hag heno e oue souezet o velet eun eal o kas an ejennet araok an alar. Ac'houdevez e leac'h tamall he zervicher da veza re zevot, e trugarekea Doue da veza roet dezhan eur zervicher ken mad, a denne bennoz an env var he diegez.

Évit ma ne raï an oferen gaou ebed ouz labour eun den, n'euz ket izom a vuzudou. Aoualc'h e vezo kaout muioc'hik a evez da ziuouall na ve ket kollet amzer epad an deiz. Na pegen eaz eo evit peb den gounit an amzer a ve roet d'an oferen, en eur gemeret var he gousk, var he valeou, var he brejou, var an amzer a goll o troidellat hag o varvailat, ep ober digez. Ne ma ket, e guirionez, e galloud peb den mont bemdez, nag aliez zoken var ar pemdez, d'an oferen. Nag a bed gouskoude, abouez teuler evez ha lakât ho foan, a c'helfe mont d'an iliz diouz ar mintin evit ar zakrifiz santel, pe bemdez, pe meur a vech er zizun ! Ar re-ma o devezo keuz ha keuz re zivezat.

III. AN OFEREN MAMMEN AN NERZ.

HAG e ve roet eun hanter-heur neu-beutoc'h d'al labour, daoust ha ne vo digollet mad ar pennadik amzer-zedre an nerz kristen, dreist natur, a vo kavet eharz an Aoter ? Ar Mestr divin en euz lavaret : « Deuit davedon-me, c'hui oll a zo sammet gant al labour hag ar skuizder, ha me ho krenfaïo. » Kement-ze zo lavaret, e roïo kaloun d'an dud feaz hag e roi nerz d'ar re zempl. Hag e pe leac'h e roïo ar galoun hag an nerz-ze nemed e sakrifiz an oferen, peguir heno, oc'h en em zakrifia evit an oll, e tenn var an oll a bep seurt grasou ? Évit kaout perz er grasou-ze, n'euz nemed dont d'ho c'herc'hat e leac'h ma vezont gounezet ha rannet gant Jezuz-Krist : er zakrifiz santel.

Gant an dra-ze ma vez great ar gomunion, nag a nerz a vez dastumet c'hoaz muioc'h evit an dervez penn da benn ! Penaoz ne ve ket great al labour gant muioc'h a aked ? Penaoz ne ve ket al labour c'huekoc'h ha talvoudusoc'h ? Ia, ato e vezo guir lavaret : Aluzen ne baou-

ra den, Oferen ne zale ket. Mes d'an ene dreist oll e ra vad an Oferen. Ne ket souez e rafe an tad Iaouank, pe ar Missioner dall, gourdrizou pounner d'ar re n'en em jalont ket da vont d'an Oferen pa c'hellont : « Penaoz, emezho, eun den hag en deuz feiz hag a zo sammet he goustians gant eur pec'hed benag, ma n'ez euz netra o viret outhan, a jomfe er gear da goll he amzer pa oar ez euz oferan tost d'al leac'h m'ema o chom ? Ma vije eur mondian braz oc'h ingala arc'hant a vozadou, ha ma ve eur paour keaz griet a zle a gafe guelloc'h chom en he stad mezuz, kentoc'h eget mont da gerc'hat peadra d'en em zizlea ha d'en em binvidikât, c'hui lavarfe ez eo an den-ze eun diskiant. Hag e ve taolet er prizoun gant ar re ma vank arc'hant dezho, petra ve da lavaret ? Mad, c'hui zo c'hoaz diskiantoc'h eget an den-ze. N'euz den var an douar hag en defe ken braz dle ha m'o peuz c'hui e kenver Doue. N'o peuz netra, netra an oll evit en em zizlea an disterra... Ogen, en Oferen e vez rannet, ingalte meritou Jezuz-Krist ; bez o peuz heno

peadra da baea evit ho pec'hejou, ha ne dizit ket mont da gerc'hat kement o peuz izoum ! N'o peuz nemed eur gammed benag da ober, ha n'ho grit ket ! na pebez dallentez ! D'an deiz diveza, an Tad a famill, ha ne vo ket souez, en despet d'oc'h huanadou ha d'ho koelvan, a rai d'eoc'h paea beteg an diner diveza. »

Da bep unan eta mont da glevet Oferen, ken aliez ma c'hello ; da bep unan kas he dud, he vugale, he servicherien. Setu ama eur gomz euz skridou sant Paol hag a ro muioc'h a sklerijen var gementze : « Nep ne gemer ket soursi euz he dud, ha dreist oll euz tud he di, en deuz renonset d'he feiz ; goasoc'h eo eget eun den divadez. » (I Tim., v, 3.)

An dud o deuz ar muia da ober, eo a glev an Oferen gant ar muia aked.

E peb amzer, ar gristenien o deuz bet ar muia trevell, memes ar c'hargou huela, a zo bet ar re aketusa da gaout oferan aliez, bemdez zoken, en despet d'ar prezlabour a veze varnho. Setu ama meur a skuer a gementze.

Ervez sant Aogustin, he vamm santez

Monika ne vanke dervez ebed da glevet an Oferen. Var he guele a varo, e c'hou-lennaz digant he map ne ket beza anteret gant kalz sked, mes m'en divije sonj anezhi bemdez ouz an aoter.

Sant Kasimir, roue Pologn, a veze bemdez en Oferen var gan, hag er mareze, ervez an Ofiz a reer anezhan « he ene a veze ken entanet gant karantez Doue, ma vije lavaret n'edo mui var an douar ».

Sant Wenceslas, duk Bohem, a ioa ken devot all d'an Oferen. An impalaer Othon a c'halvaz eun dervez an oll brinsed da zont abred d'he balez. D'an heur merket, ne vanke nemed Wenceslas. Eat oa da genta daved Mestr an Env en Oferen. Eur pennadik e oue gedet, hag an impalaer dibasiant a lavaraz : « Digo-romp ato ar c'honseil ; pa deui Wenceslas, den na zavo da ober plas dezhan. »

Wenceslas en em gavaz ; hag ar brinsed a jomaz souezet o velet an impalaer o sevel raktal euz he dron hag o vont da vriata anezhan. « Na vezit ket souezet, Aotrounez, emezhan ; guelet e meuz daou eal e kichen an duk ! penaoz e mije kredet chom ep rei dezhan eur merk a

henor ? » Neubeut deveziou ac'houdevez, Wenceslas a oue hanvet ha kurunet roue Bohem.

Thomas Morus, bet kenta ministr Bro-Zaoz, a gleve bemdez an Oferen, n'euz forz pegen hastuz e veze an affe-riou. Eun dervez m'edo en iliz dirak an aoter, e teuaz eur c'hannad euz a berz ar roue da c'hourc'hemen dezhan mont raktal d'he gaout : « Amzer ! eme ar c'henta ministr, me rank da genta renta va deveriou da vrasoc'h roue, ha chom keit ha ma plij gant an hini a deu euz an env evidon. »

Ar memes tra a c'hoarvezaz gant ar jeneral Lamoricière, difennour braz an Iliz. An Aotrou Thiers, bet president ar Republik, a ieaz eun dervez deuz Paris da gear Bruxell evit komz outhan ; kas a eure dezhan kemennadurez da vont d'he gaout, antronoz, da zeiz heur. « Mont a rin, eme Lamoricière ; ne din ket da seiz heur, mes da eiz heur ; rak d'an Oferen e zan bemdez. »

Sant Louis, roue Frans, a gleve diou Oferen, hag avechou beteg peder bemdez. Tud he lez a gave oa re, hag unan anez-

ho a gredaz lavaret dezhan ec'h implijfe guelloc'h he amzer o rei anezhan da afferiou ar vro : « Guelit ta, eme ar roue, na beteg pegeit e ia soursi an dud ! Ep mar, ma rofen an hanter muioc'h a amzer d'ar chase pe d'ar c'hoari, den n'hen rebejfe d'in. » Nag a bed a ve gellet lavaret ar memes tra dezho en amzer-ma !

Na pebez kenteliou ! Setu aze tud hag o doa kargou pounner da zougen, hag a gave amzer da ober mad ho labour ha da glevet bemdez an Oferen, ha zoken beteg diou ha peder Oferen ! Ha ni, var hor meno, ne gavomp morse amzer da gaout perz er zakrifiz santel ! Anzavomp eo sempl hor feiz, hag ez omp klouar e kenver an oferen. Iviziken, en em lakeomp da gaout oferen alies a ma c'hellimp.

IV. SKUERIOU EVIT ATIZA AN DUD A BEP STAD HA KONDITION DA GLEVET BEMDEZ AN OFEREN.

AR re n'o deuz ast ebed da glevet alies an oferen, a gav eur maread digare-

ziou evit en em zidamal. Evit afferiou ar bed-ma ez int leun a aked evit kreski ho danvez. Ne gavont james e rafent re, ne vo netra re ziez evitho da ober. Mes, evit klevet an oferen, a zo ar guella mad a oufent kaout, ez int ien ha lezirek. Digarezi a rint o deuz re da ober, n'int ket krenv en ho iec'hed, o deuz kalz bugale, n'o deuz ket amzer. Ma ne rafe ket dezho an Iliz al lezen da gaout oferen bep sul ha bep gouel berz, daoust ha guelet e vent, eun dro benag, en iliz hag o taoulina dirag an aoter ?

Nag emamp kalz adren ar gristenien genta ! Ar re-ma a veze bemdez en oferen, ha bemdez e vezent maget gant bara an elez. Ne ket soursi ha trabas gouskoude a vanke dezho. Mes an oferen a ioa evitho eur zikour evit kas mad da benn ho aferiou ha kement a reant evit ar c'horf hag evit an ene. « Bed dallet, eme Sant Leonard ! Peur e tigori-te da zaoulagad evit guelet ez out diskiant ? Dihunomp ta divar ar mare. Ra vezo hon devosion genta ha muia karet mont d'an oferen bemdez, pe bep tro m'hellimp, ha kommunia. »

Évit hon atiza guelloc'h var gement-ze, evesaomp ouz ar skueriou roet deomp gant tud a bep stad ha bep renk.

1° Skueriou prinsed, rouaned, impalaered.

Nag hir e ve al listen e ve gellet ober gant an dud euz ar renk-ze a veze bemdez en oferen! Guelomp eur guchennik epken. — An impalaer Constantin a gleve bemdez an oferen en he balez; ha zoken pa iea da vrezellekât, e kreiz tru-buillou ar vrezel, e kase ganthan ato eun aoter nij. Bemdez e rea oferenna dirazhan, ha dre'n hent-ze e c'hounezaz viktoriou kaer. — An impalaer Lothair a rea bepred ar memes tra. En amzer ar peoc'h hag ar vrezel, e talc'he ato da glevet teir oferen bemdez. — Herri trede, roue santel Bro-Zaoz, a gleve ive teir oferen bemdez; Doue her paeaz, memes er bed-ma, o lezer anezhan c'hueac'h vloaz hag hanter kant var an trôn.

Rouanez Bro-Zaoz, Marie-Clementine, maro e Roum, a ioa he brasa joa klevet ar muia oferennou a c'helle. Épad an oferen e chomme dalc'hmad soun pe en he sav pe var bennou he daoulin,

ep en em alkodi e fesoun ebet. An devosion-ze e doa evit an oferen e doa entanet he c'haloun dre eur garantez ken birvidik, ma felle dezhi reseo bemdez meur a vech bennoz ar Zakramant meulet ra vezo, hag evit-ze e rede euz eun iliz d'eben. Evit ober anezhi merzerez ar garantez, Doue a bermettaz e vije difennet outhi konnaia ken alies ma c'hoantea. Ar memes mirit e devoue evelato, rak ober a rea ar gommunion a galoun, ne ket epken en oferen, mes c'hoaz alies en deiz.

An amzer a jomme ganthi a dremene oll o labourat evit an ilizou paour. Kas a rea d'ar visionerien kasedadou lienaj oferen, great ganthi pe deuz he ferz.

Sant Wenceslas, roue Bohem, a dlefe beza kemeret evit skuer gant an oll, peb hini ervez ar pezh a c'helfe ober. Ar roue santel a gleve meur a oferen bemdez, daoulinet var an douar noaz; alies e serviche an oferen, humbl evel an disterra klouer; rei a rea d'an ilizou ar re gaera euz he vraouigou a roue, hag ar pallen-nou pinvidika euz he balez.

Heñ he-unan a rea ar bara kân evit

ar zakrifiz santel. Hag evit an dra-ze, gant he zaouarn great evit dougen baz ar roue, e laboure eur park. Kas a rea an alar dreizhan, hada a rea ar guiniz, mala a rea ar greun, tamouezat a rea ar bleud, poazat a rea ar bara, ha goude beza he drouc'het, e kinnige anezhan d'ar veleien evit beza chenchet gantho e korf Hor Zalver. Doue he rekoumpansaz da veza ken devot evit ar Zakrifiz santel, en eur rei dezhan kurunen gaer ar Verzerien. Evelse, dre ma karie kement an Oferen santel, e oue kurunet diou vech, er bed-ma hag er bed all.

2° Skueriou evit an dud chentil.

Eur vaouez hag a ia en iliz gant dillad skeduz a dro varnhi daoulagad an dud ; laerez a ra evelse an honor dleet, heno, da Zoue epken. Ar seurt merc'hed-ze n'euz ket izoum d'ho alia da vont bemdez d'an oferen, evit ar pezh a reont en ilizou. Diez eo rei dezho da gompren pegen modest e tleer beza e ti an Doue Oll-C'halloudek, gant pegement a respet e tleer beza en oferen. Ar pennou skanvze, klinket evel ma vezont, a zeblant

lavaret : sellit ouzin, me eo an doueez ama.

Ar veledigez e devoue ar Plac'h Eüruz Yvett a dlefe rei d'ar merc'hed-ze eun doujanz leun a respet evit ar Zakrifiz santel. An itroun vraz-ma a vro Flandr, epad ma rene an oferen, a velaz eun dra spountuz.

En he c'hichen ez oa eun itroun guisket kaër ; he daoulagad a oa troet varzu an aoter ; mes n'oa ket evit heulia ar Zakrifiz santel, nag adori ar Zakramant edo o vont da reseo. Eun ioul fall a ioa en he c'haloun. En dro dezhi ez oa eur maread drouk-sperejou o tansal, o tridal gant ar joa. Pa zavaz en he zav evit mont d'an Daol-Zantel, lod anezho a zouge penn he losten, eun all a ginnige dezhi he vreak'h, lod all a rea lez a honor dezhi, hag he serviche evel ho mestrez. D'ar mare ma tiskennaz ar beleg deuz an aoter, an Hosti Sakr ganthan en he zourn evit rei ar gommunion d'ar valeüruzez-ze, e seblantaz da Yvett e tileze Jezuz ar spesou santel evit distrei d'an env, rak ne felle ket dezhan mont en eur galoun kelc'het gant kement a zrouk-sperejou.

Strafillet o velet eun hevelep tra, ar Plac'h Eüruz Yvett en em lakeaz da bedi Jezuz a greiz he c'haloun. Jezuz a roaz dezhi da anaout perak e c'hoarveze ar pezh a vele. An itroun-ze e doa en he c'haloun eur garantez direiz evit eun den, a ioa tost d'an aoter; hagepad an oferen, e leac'h sonjal er Misteriou Santel, e rea outhan sellou mezuz, o kaout c'hoant da blijout dezhan kentoc'h eget d'an Aotrou Doue.

C'hui lavaro, eme Sant Leonard, n'oc'h keteuz arseurt tud-ze. Megred ac'hanoc'h. Mes gouskoude, ma teuit d'an iliz, fichet evel ma vezit, e veritit beza goall damallet. Chench a rit an ti santel en eun toull laeroun, rak laerez a rit digant Jezuz-Krist he honor, o tistranz evel ma rit hag ar veleien hag ar bobl fidel.

Grit'ta evel Santez Elizabeth Hongrii. Evit mont d'an oferen, ec'h en em lakea kaer. Mes araok ma koumanse ar Zakrifiz santel, e lamme he c'hurunen divar he fenn, he bizeier divar he bizied, tenna rea divar he zro he oll draou kaer. Ne zalc'he nemed he vouel, ken modest en he doare, ma n'he gueleit james o trei

he daoulagad en tu-ma nag en tu-hont.

Kementze a blijaz kement da Zoue, ma falvezaz ganthan hen diskleria d'an oll; ar Zantez a veze en dro dezhi, epad an oferen, eur c'helc'h ken skeduz ma lakea daoulagad an dud da zrelli. Kaout a rea dezho e velent eun eal euz ar baradoz. Heuillit ar skuer kaer-ma, ha kredit start e plijfot da Zoue ha d'an dud; hag e vezo an Oferen talvouduz braz evidoc'h evit ar bed-ma hag evit ar bed all.

3° Skueriou evit ar merc'hed a c'hounit ho bara en eur labourat.

N'euz forz pegen talvouduz eo kaout oferen, an oll ne c'hellont, na ne dleont ket mont d'an oferen bemdez. M'o peuz bugale vian, m'o peuz tud klanv, ma tifen ouzoc'h ho pried mont d'an iliz, n'o pet neuze soursi ebed, nag, ar pezh a ve goasoc'h c'hoaz, ne zizentit ket. Rak, daoust pegen santel eo an oferen, daoust pegen talvouduz eo, guelloc'h c'hoaz eo senti hag ober ar pezh ne blij ket deoc'h. Doue en he vadelez ho rekoumpanso evit beza sentet hag a gounto deoc'h an

oferen, evel p'o piye he c'hlevet. E leac'h ma tizentfec'h, koll a rafec'h an eil mirit hag egile, rak diskuez a rafec'h e kavet guelloc'h ober ho penn oc'h-unan eget senti oc'h Doue, ha Doue en deuz diskleriet eo *guelloc'h senti eget kinuig sakrifisou* (I REG., XV, 22).

Na pegement ive e ve ofanset an Aotrou Doue ma iafet d'an oferen evit kaozeal, evit sellet tu-ma, tu-hont, ar spered distranset, ha ma teufet euz an iliz an daouarn goullo! Setu petra'n em gavaz gant eur vaouez divar ar meaz, a ioa o chom pellik dioc'h ar bourk. C'hoant e doa da gaout eur c'hraz euz an dibab, hag evitze e promettaz klevet eur guchen vad a oferennou hed ar bloaz. Bep tro ma kleve kloc'h oferen en eun iliz en eun tu pe du, e leze kerkent he labour, hag ec'h en em lakea enn hent, n'euz forz pe amzer e veze. Diztro d'ar gear, evit gouzout mad ped oferen e divije klevet, e lakea bep tro eur faen en eur c'hased, a zastume er c'hloz.

Echu ar bloaz, e tigoraz ar c'hased, ha petra gavaz?... eur faen epken. Glac'harret oll, e lavaraz d'an Aotrou Doue :

« Perak, goude m'e meuz klevet kement a oferennou, n'euz merket nemed unan ? Gouskoude e meuz bet poan aoualc'h evit ho c'haout, en despet d'ar glao, d'ar ienien, d'ar goal amzer ! » Doue a lakeaz dezhi en he spered mont da gounta he foan d'eur beleg meurbed santel. Henma a c'houlennaz diganthe, penaoz ec'h en em rente d'an iliz, hag heulia a rea devot ar zakrifiz santel. Anzav a reaz, ne veze hano ganthe hed an hent nemed euz aferiou ar bed pe a varvaillou, hag epad an oferen ne rea nemed kaozeal pe sellet en tu-ma hag en tu-hont. « Setu perak, eme ar beleg, ne jomm netra euz an oferennou-ze. An drouk-spered en deuz laëret diganeoc'h ar mirit anezho. Oc'h eal mad en deuz lammet ar faënnou-ze, evit diskuez deoc'h eo kollet an oberiou guella pa ne vezont ket great mad. Trugarekaït Doue ma'z euz bet eun oferen klevet mad, e deuz douget frouez evidoc'h. »

4° Skueriou evit ar varc'hadourien hag an dud a vicher.

Doue tud an amzer vrema eo an

arc'hant. Evithan e troer kein d'ar guir Doue, hag e leac'h tizout an eürusted ne gaver nemed enkrez ha poan. « Ar re a glask Doue araok peb tra a gav ar guir vadou, eme ar Spered Santel, hag evelse an eürusted. » Kaeroc'h c'hoaz e tiguez gant ar re 'vez aketuz da glevet an oferen, araok staga d'ho labour pe d'ho aferiou. An istor-ma a ziskuez eur vech muioc'h pegen guir eo kementze.

Tri marc'hadour deuz kear Gubbio, en Itali, a ieaz d'eur foar e bourk Cisterno. Goude m'o doa guerzet ho marc'hadourez, daou anezho a reaz ho zonj da zével abred antronoz evit en em gaout er gear, er memez dervez. An trede a lavaraz : « Varc'hoaz ema ar zul. Evidon-me, n'en em lakin ket en hent, araok m'em bezo bet oferen. » Ali a roaz d'ar re all d'ober evel dhan, hag ez ajent adarre d'ar gear e koumpagnunez evel m'oant deuet. Ma n'helchent ket erruout e Gubbio araok an noz, ne ket hostaliriou dalc'het deread a vanke var ho hent evit ho repui.

An daou all ne rajont vãn oc'h he glevet. Fellout a rea dezho en em gaout

en dervez-ze er gear : Doue, emezho, a bardounfe dezho ma vankent d'an oferen, an dro-ze. D'ar zul vintin, abred, e savjont var loan, n'oant ket bet zoken o taoulina en iliz, hag e skojont varzu ar gear.

En em gaout a rajont, dizale, var riblster Korfuone. An dour, kresket gant ar glao a ioa bet en noz, a rede gant kement a er, m'en doa hanter-freuzet ar pont koat a ioa evit mont en tu all. An daou varc'hadour a ieaz evelato varnhan gant ho c'hezek. P'edont e kreiz, gant nerz an dour a deue da heurta he skoriou, ar pont a freuzaz dre hanter, hag an daou zen, stlapet er ster, en em veuzaz. Koll a rajont var ar memes tro ho arc'hant, ho marc'hadourez, hag ho buez, ha marteze ho ene. O klevet an trouz a reaz ar pont o kueza, an dud a ziredaz. Gant kreier, e tennjont ar c'horfou beuzet euz an dour. Ho lezer a rajont astennet var ar seac'h evit ma vijent anavezet, ha ma ve great enterramant gantho.

Ètretant, an trede marc'hadour, en doa daleeteur pennad evit senti oc'h lezen an oferen da zul, en em gavaz var al

leac'h. Anaout a reaz, dioc'htu, korfou he zaou vignoun ; ha pa glevaz petra ioa en em gavet, ez eaz bian he galoun. En eur zével he zaouarn varzu an env, en eur drugarekât Doue da veza he ziouallet diouz eun hevelep darvoud, nag eüruz ec'h en em gave da veza daleet eun heur evit kaout oferen, rak dezhi oa dleour da veza beo ! En em gavet er gear, e kountaz an darvoud, hag e lakeaz e kalonou an oll ar c'hoant birvidik da glevet bemdez an oferen.

5° Skueriou evit ar zervicherien hag an dud divar ar meaz.

An hini ne gemer ket soursi dez he zervicherien, eme an Abostol Sant Paol, a zo *goasoc'h eget eun divadez*. Ha ne ket euz ar c'horf epken e tleer kemeret soursi, mes muioc'h c'hoaz euz an ene. Mont a rafe enep peb guir, nep ne rofe ket d'he zervicherien bevanz evit ho c'horf ; goasoc'h e rafe c'hoaz, nep ne rofe ket dezho bevanz evit ho ene. Ar bevanz-ze eo, dreist oll, an oferen hag ar gommunion. An oll vistri ne c'hellont ket rei amzer d'ho zervicherien da vont bemdez d'an

iliz, da viana var ar meaz. Mes ne gollint ket, gouskoude, evit rei dezho ar muia frankiz m'hellint var gementze. E kear eo kalz easoc'h, dre ma vez tost an iliz.

Sant Isidor n'oa nemed eur paour keaz labourer douar ; ha morse ne vanke da glevet bep mintin an oferen. An Aotrou Doue, evit rei da anaout pegement e plije dezhan an devosion-ze, a lakea he elez da labourat park Isidor epad m'edo en iliz. Doue ne raio ket evidoc'h burzudou ken sklear ; mes gouzout a raio evelato ho tigoll e meur a fesoun. Guelit petra c'hoarvezaz gant eun den a vicher.

Labourer douar oa ; o tevezia e veze var ar meaz. Sevel a rea he vugale dioc'h poan he zivrac'h ha c'huezen he izili. Bemdez, araok mont d'he labour, e kleva an oferen. Eun dervez m'oa eat abredkaer d'ar blasen, ma veze varnhi ar re a glaske labour, edo o c'hedal e vije deuet unan benag d'he c'houlen. Mes o veza klevet kloc'h oferen, ez eaz evel ar c'hustum da ober he bedennou en iliz. Echu an oferen, e oue lavaret eun all ; ha dre zevosion e choumaz ive da houn-

nez. Pa ziztroaz var ar blasen, e kavaz anezhi goullo. An oll devezourien o doa kavet fred, ha peb unan a oa en he du evit labourat er parkeier.

An den keaz a zistroe d'ar gear, tenval he benn, pa gavaz var he hent eur bourc'hiz pinvidik. O velet anezhan ken trist, hen-ma a c'houlennaz diganthen perak e seblante ken glac'haret. « Egin-taou, eme an devezour, evit kaout oferen, e meuz kollet va dervez. » — « Arabat deoc'h beza glac'haret evit an dra-ze, eme ar bourc'hiz ; klevit eun oferen all evidon-me, hag e ver me baeo deoc'h ho tervez. » Al labourer a zentaz. Klevet a eure an oll oferennou a oue lavaret en iliz en dervez-ze. Dioc'h ar pardaez ez eaz da gerc'hat priz he zervez. P'edo o tont en dro, laouen evel an deiz, ec'h en em gavaz ganthen eun den n'he anaie ket. Salver ar bed oa. Goulen a reaz digant an devezour pegement en doa bet evit eun dervez implijet ken mad. « Priz ar re all, eme an devezour, daouzek guennek. » D'an ampoent ne veze ket hirroc'h. — « N'o peuz nemet ken neubeut-ze, eme Hor Zalver, evit oberiou ken

talvoudek ? It en dro da gaout an den pinvidik, ha livirit dezhan ma ne gresk ket ho pae, e ielo fall an traou ganthen. » An devezour, dinec'h meurbet, a reaz he gefridi. An den pinvidik a roaz dezhan pemb guennek muioc'h. An devezour a ioa kountant da veza bet eun tam kresk ; mes Jezuz ne gavaz ket e vije aoualc'h. « It adarre da gaout an den pinvidik, ha diskleriit dezhan, ma ne laka ket muioc'h a gresk, ec'h en em gavo ganthen eun darvoud braz. » Mont a reaz adarre en dro, mes eun tamik oa nec'het. Gouzkoude an hini pinvidik, sklerijennet he ene gant an Aotrou Doue, a roaz dezhan ugent real hag eur viskamant nevez.

Kaout a rit, m'oar vad, ez eo bet du-diuz madelez ar Brovidanz e kenver ar paour keaz devezour, abalamour m'oa ake-tuz da vont bemdez d'an oferen. Mes du-diusoc'h c'hoaz oa ar c'hraz en devoue ar moundian digant madelez an Aotrou Doue. En noz varlerc'h, Hor Zalver en em ziskuezaz dezhan. Diskleria a reaz dezhan e tlie beza skoet, en noz-ze memes, gant ar maro ha beza stlapet en

ifern, panefe an oferennou klevet evithan gant ar paour keaz labourer.

Spountetoll okleveteun draken estlamuz, an den pinvidik a zihunaz. Raktal e tivizaz chench buez. Ac'houdevez e oue devot braz d'ar Zakrifiz santel, ha bemdez e kleve an oferenn. Oc'hpenn-ze, lakât a reaz lavaret bemdez kalz oferennou e meur a iliz, hag erfin, goude eur vuez kristen, ec'h achuaz he vuez dre eur maro santel.

Guelit na pegen brokuz eo madelez Doue e kenver ar re en em ziskuez devot evit Sakrifiz santel an oferenn. D'an oferenn'ta, kristenien, d'an oferenn ! Kredit mad e kafot en devosion-ze ar remed evit oc'h oll boaniou.

6° Skuer spountuz

EVIT AR RE NE FELL KET DEZHO ANAOUT
PEGEMENT E TAL, TENZOR KAER AN OFEREN

Ervez sant Thomas, sant Bonavantur ha kalz doktored all, sakrifiz santel an Oferenn en deuz eun dalvoudegez a zo dreist ment. Perak ? Abalamour d'an Hini zo kinniget en ofranz da Zoue : Jezuz-Krist gant he gorf, he c'hoad, he ene,

hag he natur Doue ; abalamour ive d'an hini a ginnig ar zakrifiz, hag a zo ar memes Jezuz-Krist.

Ha gouz Koude, kalz zo ha ne fell ket dezho anaout talvoudegez an tenzor-ze, hag a laka en he raok an disterra vad euz ar bed-ma. Al leorik-ma n'eo skrivet, euz eur penn d'egile, nemed evit ma vo anavezet guelloc'h petra dal e guirionez. Ra zeui peb unan, goude m'en devezo he lennet, da gemeret ar pleg-mad da vont d'an oferenn bemdez pe bep tro ma c'hello. Evit rei eun atiz diveza var gementze, setu ama eun istor spountuz, ha ganthi e vo klozet ar skrid-ma.

Kement-ma zo bet skrivet gant ar Pab Pi II araok m'edo var Gador Sant Per. — En eur vro euz an Allemagn, ez oa eun dijentil a lignez huel, kuzet er baourentez, hag a veve var unan euz he zouarou. Heno, gounezet gant ar velkoni, edo dare da vont e dizesper, hag an drouk-spered hen atize bemdez d'en em lakât ouz ar grouk. Evit beza treac'h d'an dentasion-ze, ez eaz da gaout eur c'hovesour santel, a roaz dezhan an ali da glevet bemdez an oferenn. An dijentil

a heuliaz an ali ; hag evit hen ober sur-roc'h, e kemeraz en he di eur beleg a dlie beza prest da ginnig ar Sakrifiz santel bep mintin.

Mes eun dervez, ar beleg a ieaz abred kaer d'eun iliz, n'edo ket goall bell deuz ar maner, evit asista eur beleg nevez o lavaret he oferen genta. An dijentil en doe aoun n'helje ket kaout perz en oferen en deiz-ze ; o vont edo afo d'an iliz-ze p'en em gavaz ganthan eun den divar ar meaz, a lavaraz dezhan n'en doa nemed distrei d'ar gear, rak echu oa oferen ar beleg nevez, ha ne vije oferen all ebed ac'houdevez. O klevet ar c'helou-ze an dijentil, gl'ac'haret, en em lakeaz da skuill daelou : « Petra deuin-me, hirio, da veza ? An dervez-ma a vezo marteze va dervez diveza ! »

An den divar ar meaz a ioa souezet o velet kement a c'hlac'har : « Ne ouelit ket, Aotrou, emezhan en eur c'hoarzin, mes evel eun difeiz : me veizo deoc'h an oferen e maoun o paouez klevet. Roit d'in ar vantel a zougite, ha me roideoc'h va oferen. » An dijentil a asantaz d'ar marc'had-ze. Goude beza roet dezhan he

vantel, e kerzaz varzu an iliz, ha goude beza great ennhi eur beden ver, e tistroaz d'ar gear. Mes en em gavet el leac'h m'oa bet chommet a zav bremaik, na pegen spountet e oue o velet ar maleüruz den divar ar meaz, en doa guerzet dezhan he oferen, ouz ar grouk ouz eur vezen zero, ha maro evel Judas !

An dentasion d'en em zistruja a ioa eat deuz ene an dijentil da ene ar c'houer, hag hen-ma, kollet ganthan ar zikour a roe dezhan an oferen, n'oa mui krenv aoualc'h evit enebi oc'h an diaoul. An dijentil a anavezaz pebez louzou nerzuz en doa roet dezhan he govesour, hag ac'houdevez e talc'haz muioc'h mui da gaout bemdez an oferen.

Evesaomp ouz daou zra en darvoud spountuz-ze.

Da genta, nag ez euz kalz kristenien ne anavezont ket pegen braz pinvidigeziou a zo en oferen, hag a gav dezho e c'heller paea eun oferen gant arc'hant. Evelse e klever tud o lavaret e paeont an oferen d'ar beleg. Paea eun oferen ! E pe leac'h e ve kavet peadra da baea eun oferen, unan epken, pe guir e talv

hirroc'h eget ar baradoz en he bez? An neubeut arc'hant, e vez roet d'ar beleg, a zo evit he zikour da veva ; mes an oferen, oll vadou an douar n'hellont ket he faea.

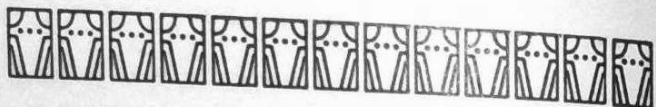
Klevomp ta kalz oferenou, ar muia m'hellimp, lakeomp lavaret kalz oferenou, ar muia m'hellimp ive, hag e tastumimp eun tenzor braz, a dalvezo deomp er bed all hag er bed-ma.

An eil guirionez a c'hellomp tenna euz an istor displeget bremaik, eo an nerz hag ar galloud e deuz an oferen evit obten peb mad ha beza diouallet a bep drouk, ha dreist oll evit rei nerz d'an ene evit ma c'hounezo var an oll tentasionou. D'an oferen, ta ! D'an oferen ! an hini a fell dezhan beza treac'h da enebourien he ene ha d'an ifern kounnaret!

* * *

Eun ali diveza evit an oll. Evit ma teui deomp kalz frouez euz an oferen, red eo he c'hlevet gant ar brasa evez. Evit an dra-ze, mad e ve lenn hag aslenn al leorik-ma, lakât hor spered da goupren ha da zeski ar pezh zo displeget ennhan,

hag ac'houdevez heulia piz an oll aliou a ro. Abarz nemeur e santimp ar vad a deui d'hon ene deuz ar Zakrifiz Santel, ma keromp, evel ar gristenien genta, mont bemdez pe alies a m'hellimp da gemeret perz ennhan.

TAOLEN.

	Pajen.
EUR GER ARAOK	5
LODEN GENTA : Petra eo an oferen	11
1. Pegen mad eo dreizhi he-unan	11
2. An oferen a zo eur zakrifis	14
3. An oferen ha sakrifiz ar Groaz	18
4. Ha bez ez eo an oferen eur guir sakri- fiz ?	21
5. Piou eo ar beleg a ginnig an oferen ?	24
6. Petra eo e guirionez ar Zakrifiz ? ..	30
7. Burzud Bolsena, er bloaz 1263	35
EIL LODEN : Talvoudegez an oferen	42
1. Tenzor dreist muzul	43
2. An oferen hag hor pevar dever	46
TEIRVED LODEN : Frouez an oferen	67
1. Da biou frouez an oferen ?	69
2. Perak an oferen ha zoken meur a ofe- ren ne roont ket deomp ato ar pez a c'houlennomp ?	74
3. Petra dal tenzor pinvidik an oferen evit ar re varo ?	78

	Pajen.
4. Ar zent o sikour an Anaoun dre an oferen	87
PEDERVED LODEN : Penaoz klevet an oferen.	101
1. Red eo klevet mad an oferen	103
2. Deski a dleer al lidou santel	112
3. An traou a zervich d'al lidou santel..	114
PEMPED LODEN : Lidou an oferen	129
1. Pedennou araok ar zakrifiz	131
2. Loden hanvet ar gelennadurez	143
3. An offertoir	149
4. Ar gonsekrasion	157
5. Ar gommunion	188
6. An aksion a c'hraz	205
C'HUEC'HVED LODEN : Respount d'an dud dieguz	213
1. Amzer an oferen n'eo ket amzer gollet	215
2. An oferen a binvidika al labour gant bennoziou Doue	219
3. An oferen mammen an nerz	223
4. Skueriou evit atiza an dud a bep stad ha kondition da glevet bemdez an oferen	228

